

Revista ECONOMICA

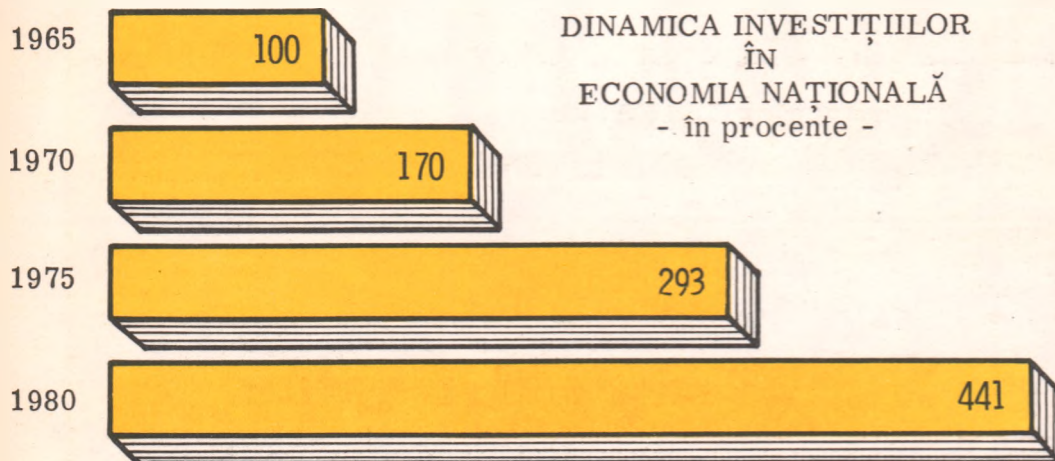
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1981
SALA DE LECTURA

DIMINUAREA CONSUMURILOR DE MATERIALE ȘI ENERGIE

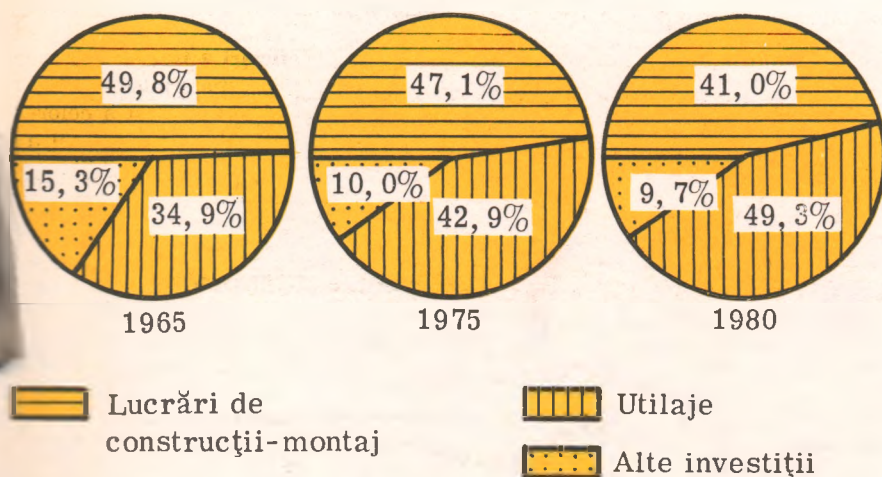
DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

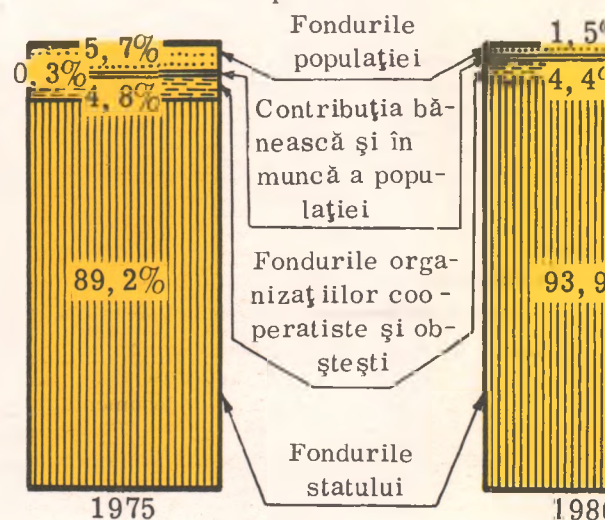
• În perioada 1981 - 1985 volumul total al investițiilor în economia națională va fi de 1200 miliarde lei.

MUTAȚII CALITATIVE ÎN STRUCTURA INVESTIȚIILOR

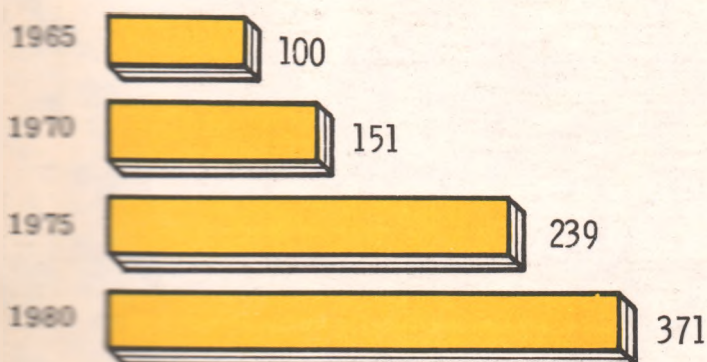
SCĂDEREA PONDERII LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII-MONTAJ ȘI CREȘTEREA PONDERII UTILAJELOR ÎN TOTALUL INVESTIȚIILOR

STRUCTURA INVESTIȚIILOR DUPĂ SURSA DE FINANȚARE - în procente -

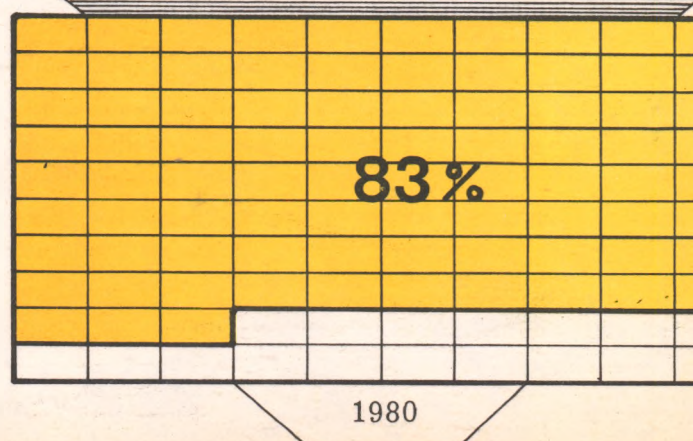
DINAMICA FONDURILOR FIXE EXISTENTE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ - în procente -

• În 1985, fondurile fixe totale vor ajunge la 3000 miliarde lei, din care 77% productive.

GRADUL DE ÎNNOIRE A FONDURILOR FIXE

• 83% din fondurile fixe existente la sfârșitul anului 1980 au fost puse în funcțiune în ultimii 15 ani.

PREGĂTIREA REALIZĂRII PLANULUI DE INVESTIȚII PE 1982

— Prioritate obiectivelor care sint menite să amplifice baza de materii prime și energetice a țării —

INFĂPTUIREA programului de investiții necesită o preocupare continuă pentru pregătirea fiecărui obiectiv prevăzut, astfel încît noile capacități de producție să fie realizate la termen și în condiții de eficiență sporită. În acest context o importanță deosebită prezintă punerea în exploatare la termen și chiar în devans a investițiilor destinate creșterii potențialului energetic și resurselor de combustibili, determinată de necesitatea dezvoltării bazei proprii de materii prime și resurse energetice.

Pregătirea corespunzătoare a lucrărilor de investiții din acest domeniu impune asigurarea condițiilor necesare continuității în desfășurarea normală a activității la obiectivele aflate în curs de execuție și, în același timp, începerea noilor obiective planificate la termenele prevăzute în graficele aprobate. Cu atît mai mult cu cît investițiile imobilizează, pe întreaga durată de execuție, importante resurse materiale și financiare, ale căror efecte pozitive se fac simțite abia după terminarea lucrărilor și darea în funcțiune a noilor capacități.

Pentru realizarea programelor de investiții sint necesare atît fundamentări pe bază de analize riguroase asupra oportunității și eficienței acestora, cît și preocupări pentru crearea din timp a tuturor condițiilor materiale necesare înlăturării lor. Luarea măsurilor care să asigure menținerea unui front de lucru echilibrat și să permită realizarea și darea în funcțiune a noilor obiective de investiții în termene cît mai scurte — așa cum de altfel se precizează în reglementările legale (pentru lucrările din competența de aprobare a întreprinderilor și centralelor — 9 luni, cele din competența de aprobare a ministerelor — 12 luni, iar cele care se aprobă prin decrete prezidențiale — 24 luni), constituie un mijloc important de creștere a aportului noilor capacități la sporirea bazei de materii prime și energetice a țării, cît și a venitului național.

Experiența valoroasă — larg extinsă

EXPERIENȚA de pînă acum a confirmat că atunci cînd la noile obiective de investiții au fost rezolvate din timp problemele privind amplasamentul, documentația tehnico-economică, capacitatea de execuție, utilajele tehnologice etc. investițiile se realizează la termenele prevăzute în grafice, iar perioada de imobilizare a mijloacelor materiale și financiare în noile investiții este minimă. Asigurarea condițiilor necesare a făcut posibilă, în primele 9 luni ale anului 1981, darea în funcțiune, la termenele planificate, a unui mare număr de capacități de producție în toate ramurile industriei, inclusiv în cea energetică și a combustibililor. Printre aceste capacități sint de menționat: sectorul termoelectric etapa a III-a și oțelăria cu convertizoare nr. 3 — ambele de la Combinatul siderurgic Galați, cariera Peșteana-Gorj, deschiderea și punerea în exploatare (în prima etapă de 500 mii tone/an lignit) a cîmpului minier Amaradia-Tîrîia, o capacitate de 2 000 tone/an utilaje tehnologice pentru lucrări miniere și echipament hidrolic minier greu la întreprinderea de utilaj minier Filipești-Prahova etc. Prin profilul lor aceste capacități participă fie direct la creșterea extracției de cărbune și altor combustibili, fie la sporirea capacităților în ramurile industriei extractive, prin dotarea acestora cu noi utilaje și echipamente.

În același timp, este de arătat că o serie de capacități de producție importante nu au putut fi puse în funcțiune la termenele prevăzute datorită, îndeosebi, neasigurării frontului de lucru care să permită începerea montării utilajelor și instalațiilor la datele cuprinse în grafice sau nelivrării de către furnizorii interni și externi a unor utilaje tehnologice, conform obligațiilor contractuale. Este cazul capacităților destinate extinderii centralei electrice de termoficare Borzești, al hidrocentralei

de la Slatina pe riul Olt, al exploatării miniere Moldova Nouă și al altor capacități prevăzute a fi puse în funcțiune în acest an sau, unele din acestea, chiar restante din anul 1980. Datorită nelivrării la termen a unor utilaje și echipamente, în majoritatea cazurilor de către uzinele furnizoare din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, sau existenței unor defecțiuni constatate în timpul probelor tehnologice, ele nu au putut fi date în exploatare la timp, fiind necesară reprogramarea termenelor inițiale.

Desigur, natura lucrărilor pregătitoare pentru fiecare obiectiv în parte variază în funcție de stadiul de realizare și particularitățile fiecăruia. Pentru obiectivele de investiții aflate în curs de execuție, la care punerea în funcțiune este prevăzută în anul 1982, pregătirea desfășurării normale a activității ridică și alte probleme, cum ar fi:

— asigurarea de către constructori a frontului de lucru care să permită începerea la termenele prevăzute în grafice a montajului și, în corelație cu acesta, asigurarea personalului de bază pentru exploatare care, alături de montori, să participe nemijlocit la montarea principalelor utilaje și instalații tehnologice;

— crearea condițiilor necesare executării probelor de rodaj la rece și la cald, precum și a probelor de punere în funcțiune a noilor capacități la termenele și în cadrul perioadelor prevăzute în grafice;

— rezolvarea de către titulari și beneficiari a tuturor cooperărilor legate de asigurarea materiilor prime, materialelor și semifabricatelor, a energiei electrice, a combustibililor și a celorlalte utilități, a rețelelor de aprovizionare și acces, precum și a altor probleme care condiționează funcționarea noilor capacități la parametrii aprobați, în termene cît mai scurte de la punerea lor în funcțiune.

O cerință majoră : urgentarea contractării și livrării utilajelor

ANALIZÎND stadiul de pregătire a investițiilor care se vor realiza în anul 1982, se constată că, în cursul lunii septembrie din acest an, un volum important de lucrări nu era asigurat integral cu documentație tehnico-economică și utilaje tehnologice. Astfel, mai puțin de jumătate din numărul obiectivelor noi de investiții, a căror execuție este prevăzută să înceapă încă în cursul acestui an (pentru asigurarea frontului de lucru necesar în anul viitor), aveau aprobate notele de comandă, iar proiectele de execuție se aflau, din acest punct de vedere, în situație și mai puțin favorabilă. Din 30 de obiective de investiții avînd ca titular Ministerul Energiei Electrice, a căror execuție este prevăzută să înceapă în acest an, pentru a asigura frontul de lucru necesar anului viitor, pînă la începutul lunii trecute aveau aprobate proiectele de execuție doar 19 obiective. Și asemenea situații sint și la alte ministere.

În ce privește asigurarea noilor obiective de investiții cu utilaje tehnologice și echipamente, inclusiv cu utilaje și instalații care se produc în țară de către industria noastră constructoare de mașini, situația nu este tocmai satisfăcătoare. La începutul lunii septembrie doar ceva mai mult de jumătate din volumul utilajelor tehnologice din producția internă, alocate pentru anul 1982 noilor obiective de investiții, erau asigurate cu documentație tehnico-economică și numai circa 30% erau contractate cu uzinele furnizoare.

Un volum important de utilaje și echipamente necesare noilor obiective prevăzute a se realiza în cursul anului viitor nu erau contractate cu întreprinderile producătoare, iar principalul producător intern de utilaje și instalații tehnologice pentru investiții — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — avea asigurat la acea dată documentația tehnico-economică doar pentru circa 60% din volumul utilajelor, iar contracte pentru aproximativ 80%.

În ramurile industriei extractive, în care fondurile de investiții sint alocate îndeosebi pentru crearea de noi capacități producătoare de materii prime și combustibili, necesare sporirii

potențialului energetic al țării, asigurarea condițiilor care să permită o bună desfășurare a activității de investiții — deși mai bună ca în alte sectoare — nu se poate spune că se prezintă la nivelul cerut. Pe șantierele unor obiective de mare importanță economică, unde s-a manifestat permanent preocuparea pentru asigurarea unor ritmuri ridicate de execuție din partea constructorilor, beneficiarilor și furnizorilor de utilaje, sarcinile de plan au fost realizate și în unele cazuri chiar depășite: carierele de lignit Roșia Jiu și Peșteana, exploatarea de huiă Lupeni, de sisturi bituminoase Anina și zăcămintul de lignit de la Amara-dia-Tirîia, centrala electrică de termoficare Doicești, hidrocentralele Strejești, Aricești, Sușag, Brezoi și altele. Pe alte șantiere din aceeași ramură stadiul de execuție prezintă însă rămăneri în urmă.

Cauza acestora este, de regulă, neasigurarea unor utilaje și echipamente, la termene corelate cu graficele de eșalonare a investițiilor. Edificator este în această privință cazul centralei electrice de termoficare Anina — grupul nr. 1 de 330 MW, planificat să intre în funcțiune în luna decembrie a anului curent, dar care în prezent este reprogramat să intre în producție în anul 1982. Această reprogramare este urmarea nelivrării a 4100 tone electrofiltre de către întreprinderea specializată din Bistrița. 1100 tone conducte de înaltă presiune de către întreprinderea „Vulcan” din București etc. Asemenea situații se constată însă și la alte obiective. În alte cazuri probleme doar relativ minore ca, de exemplu, nelivrarea de către întreprinderile furnizoare la termenele planificate a unor utilaje și echipamente (pompe de alimentare, electrofiltre, panouri de automatizare la Turceni și altele) contribuie la întârzierea intrării în exploatare a unor capacități de producție, aducându-se societății importante pagube prin menținerea în stare de imobilizare a unor fonduri materiale și financiare și, prin aceasta, lipsirea economiei de anumite produse necesare consumului intern sau destinate exportului, necuprinderea în activitatea productivă la timpul prevăzut a unor noi efective de oameni ai muncii.

În situația actuală, când evoluția progresului tehnic în lume se derulează cu un dinamism atît de viu, al cărui rezultat economic îl constituie, în primul rînd, creșterea substanțială a productivității muncii și ca reverso al acesteia uzura morală a mijloacelor de producție realizate în perioadele anterioare, asigurarea tuturor condițiilor materiale necesare noilor obiective de investiții planificate pentru ca acestea să poată fi realizate și date în exploatare în perioade de timp minime, constituie un element esențial.

Priorități de acțiune

REALIZAREA unui salt calitativ în direcția creării premisei necesare recuperării rămănerilor în urmă la obiectivele în curs de execuție, grăbirii punerii în funcțiune a capacităților de producție prevăzute în planul de investiții și utilizării acestora la parametrii tehnico-economici proiectați, reprezintă o sarcină esențială pentru toți acei care lucrează în acest important sector de activitate.

Ținînd seama de experiența anilor anteriori, de rezultatele bune obținute pe unele șantiere unde, datorită măsurilor asigurate din timp, capacitățile planificate au fost date în producție, uneori chiar înainte de termenul prevăzut în grafice, de eficiența măsurilor optime, adoptate și aplicate la termenele stabilite și a cooperării între factorii interesați, rezultă că pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan de investiții, prevăzute pentru cel de al doilea an al cincinalului actual, sînt necesare:

- **menținerea în continuare a unui front de lucru cît mai restrîns** în activitatea de investiții și concentrarea eforturilor cu prioritate pe obiectivele aflate într-un stadiu avansat de execuție, în vederea dării în funcțiune a acestora într-o perioadă de timp cît mai scurtă;

- **accelerarea ritmului de elaborare și avizare a documentațiilor tehnico-economice** pentru obiectivele de investiții a căror execuție este prevăzută să înceapă în anul viitor și stabilirea graficelor cu termene ferme pentru proiectanți, beneficiari, organele de avizare și constructori, privind predarea documentațiilor și începerea execuției, îndeosebi pentru obiectivele de importanță deosebită cum sînt: centralele pe cărbune, capacitățile destinate recuperării de materiale și punerii în valoare de noi materii prime, utilizării resurselor secundare etc.;

- **urgentarea încheierii contractelor cu furnizorii interni și externi** privind livrarea utilajelor și instalațiilor tehnologice, cu precădere a celor a căror întârziere la montaj afectează punerea în funcțiune a noilor capacități prevăzute cu producție care a fost prinsă în balanțe pentru consumul intern și export;

- **accelerarea livrării de utilaje contractate** în țară sau la import care condiționează punerea în funcțiune a capacităților planificate în anul 1982 și, corelat cu aceasta, analizarea temeinică a tuturor posibilităților de asimilare în țară a unui volum cît mai mare de utilaje tehnologice pentru investiții, evitarea pe cît posibil a importurilor de utilaje;

- **stabilirea din timp a măsurilor care să permită începerea la timp a probelor tehnologice**, efectuarea acestora în termenele normate și crearea condițiilor necesare funcționării la întreaga capacitate a noilor utilaje și instalații care se pun în funcțiune, asigurarea forței de muncă pentru exploatare și întretinerere și calificarea acesteia la nivelul cerut de procesul tehnologic, a materiilor prime, materialelor și utilităților, a desfacerii producției la intern și export, a cooperării cu alte întreprinderi etc.

Trebuie înțeles de către toți factorii investiționali că numai printr-o coordonare strictă a eforturilor dintre constructori, furnizorii de utilaje și beneficiari, corelată cu asigurarea bazei tehnice-materiale necesare, pot fi realizate în condiții de eficiență ridicată sarcinile în domeniul investițiilor în general, al celor destinate dezvoltării bazei de materii prime și energetice în special, pe care cel de al doilea an al cincinalului le pune în fața oamenilor muncii din patria noastră, în scopul dezvoltării continue a economiei naționale, al ridicării bunăstării întregului nostru popor.

I. MIHAI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum sînt folosite mijloacele mecanizate în exploatarea miniere

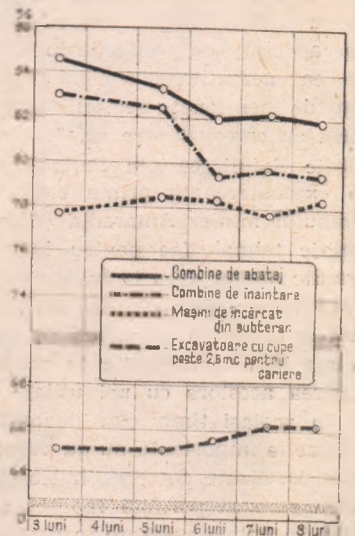
ASIGURAREA necesarului de energie în țara noastră, atît în prezent cît și în perspectivă, se realizează într-o măsură importantă pe seama extinderii utilizării cărbunilor și a sisturilor bituminoase. Prevederile actualului cincinal situează producția de cărbuni în anul 1985 la 85,6 mil. tone, ceea ce înseamnă o creștere de circa 243% față de 1980. În acest fel, în 1985 cărbunii vor asigura 55% din necesarul de materii prime energetice pentru producția de energie electrică.

Corespunzător acestor cerințe, în ultimii ani s-au luat măsuri de dotare a industriei miniere cu o serie de mașini și agregate de marcă randament. Se pune întrebarea: cum sînt folosite aceste agregate, cum este utilizată tehnica de exploatare și transport la minele și carierele

de cărbune? Din analiza rezultatelor înregistrate pe 8 luni din 1981 reiese că s-au obținut rezultate bune în utilizarea mașinilor de încărcat din subteran, la care gradul de folosire a fondului de timp maxim disponibil de lucru a oscilat în jurul nivelului planificat (78%). În același timp, la excavatoare cu cupe de peste 2,5 mc pentru cariere se înregistrează unele rezultate mai scăzute, iar la combinele de înaintare și la cele de abataj, realizările din ultimele luni sînt mai mici ca cele din primele luni ale anului. Această se datorește, îndeosebi, defectiunilor în funcționarea utilajelor, ceea ce vadește faptul că unele unități de producție nu acordă suficientă atenție reparării și întreținerii în bune condiții a utilajelor din dotare, fapt ce conduce la „căderea” lor înainte

de termenul prevăzut pentru revizuire și reparații. Un ajutor substanțial în menținerea în stare de funcționare normală a utilajelor l-ar constitui intensificarea livrării de piese de schimb și de subansamble, din partea întreprinderilor M.I.C.M. — conform termenelor prevăzute în graficele de livrare — și acordarea asistenței tehnice necesare la lucrările de montaj și de probe tehnologice. De asemenea, se impune accelerarea ritmului de montaj a excavatoarelor noi de la carierele: Rovinari — Est, Roșia de Jiu, Peșteana, Jilț, Lupoșia și Tismana.

Adoptînd măsuri ferme pentru eliminarea sau reducerea la minimum posibil a timpilor de stagnare a utilajelor și mașinilor din dotare, întreprinderile miniere pot înregistra în continuare indici de mecanizare ridicăți, premisă necesară pentru realizarea producției planificate de cărbune.

Evoluția gradului de utilizare a fondului de timp maxim disponibil de lucru la principalele utilaje și agregate din industria minieră, în anul 1981

Cerințe ale reducerii consumului de energie electrică

DEZVOLTAREA PUTERNICĂ, în ritm rapid a economiei naționale, ridicarea nivelului calitativ al întregii activități productive impun exigențe superioare în activitatea de gospodărire rațională și economisire a energiei electrice, în vederea obținerii valorilor de întreținere necesare cu o cantitate cât mai redusă de resurse. Ținând seama de importanța deosebită și de caracterul limitat al acestor resurse, economisirea energiei electrice se constituie, așa cum s-a subliniat în repetate rânduri în documentele de partid, ca o preocupare de prim ordin (alături de economisirea celorlalte resurse materiale) pentru toate unitățile economice, pentru toți oamenii muncii. Aceasta cu atât mai mult cu cât există în fiecare întreprindere și loc de muncă rezerve importante de diminuare a consumurilor energetice specifice și de încadrare în normele planificate și care, puse în valoare, pot asigura disponibilizarea într-o proporție tot mai mare a resurselor interne necesare creșterii și diversificării producției, în condiții de eficiență economică ridicată.

În acest context prezentăm preocupările existente la Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviste, puternică unitate a industriei noastre siderurgice, pe linia introducerii mai rapide în procesul de producție a soluțiilor de reducere a consumurilor de valorificare superioară a energiei.

Obiective și realizări în valorificarea resurselor energetice

ACTIVITATEA ECONOMICĂ desfășurată în acest an, în cadrul combinatului, a fost orientată spre mobilizarea în mai mare măsură a resurselor materiale și umane, spre realizarea, cu consumuri energetice cât mai reduse, a întregii producții de oțeluri speciale planificate, în condiții de eficiență eco-

nomică sporită. Astfel, în condițiile realizării și depășirii prevederilor de plan (108,28% la producția netă, 100,70% la producția marfă etc.) s-au obținut însemnate economii de energie și combustibil la unele produse de bază cum sînt: laminare finite pline și semifabricate (134 MWh și 909 tcc), tabla electrotehnică (1120 MWh și 960 tcc) și barele forjate (48 MWh și 1559 tcc).

Aceste realizări sînt, înainte de toate, rezultatul aplicării ferme, în întreaga activitate a combinatului, a unui amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, adaptate specificului fiecărei secții și loc de muncă, în vederea reducerii consumurilor, economisirii energiei electrice și combustibilului și încadrării în normele de consum aprobate. Din multitudinea acestor măsuri se desprinde atât ca importanță și pondere, cât mai ales ca finalitate, cea legată de **reducerea consumurilor energetice neproductive provocate de staționarea agregatelor conducătoare de flux** (în special mașinile de forjat radial și presele din forjă, liniile de laminare etc.). Putem spune că această orientare reprezintă, din punct de vedere al reducerii consumurilor energetice, preocuparea centrală în întreaga activitate economică a combinatului, în care scop s-au elaborat ample studii și analize, multe din ele începute încă din anii trecuți, și s-au întreprins largi acțiuni de masă în rîndul colectivului de ingineri, tehnicieni și muncitori de la fiecare secție și loc de muncă, în vederea găsirii acelor soluții tehnico-economice și organizatorice care să contribuie la valorificarea în și mai mare măsură a energiei electrice și combustibilului.

În esență această preocupare, intrată, de altfel, în tradiția colectivului nostru, se jalonează pe două direcții de acțiune, și anume:

1. Reducerea consumului de energie electrică, în special prin stabilirea parametrilor regimului de mers în gol la cuptoare și a modalităților de intrare în parametri, simultan cu terminarea reparațiilor. În vederea reducerii consumurilor energetice au fost elaborate o serie de analize tehnico-economice detaliate pe fiecare agregat conducător de flux, fundamentindu-se, pînă la nivelul locurilor de muncă, posibilitățile reale de valorificare superioară a energiei electrice. Totodată, atenția specialiștilor a fost îndreptată și spre optimizarea consumului de energie electrică la cuptoarele electrice cu arc prin comutarea corectă a treptelor de putere și funcționarea cu valorile optime ale curenților pe fiecare treaptă de putere. Astfel, prin elaborarea tabelelor de curenți optimi pe trepte și a schemei de comutare a treptelor la topire în funcție de timp s-a asigurat, în esență, optimizarea consumului energetic în funcție de cei trei „factori de putere” în oțelării: durata topirii, consumul de electrozi și gradul de eroziune a refractarelor din cuptoare, paralel cu obținerea unor însemnate economii de energie electrică (circa 12 000 MWh anual). Pentru perioada următoare se are în vedere de altfel trecerea pe calculator a întregului proces de conducere a topirii, acți-

ne demarată încă de pe acum și al cărui efect estimativ se concretizează într-o reducere cu circa 10% a consumului energetic.

2. Diminuarea staționărilor, în special la utilajele de bază, atît în cazul trecerii în staționare cu turație redusă (de exemplu, la laminare), cît și în cazul reparațiilor la rece, ca o condiție importantă pentru evitarea pierderilor neeconomicoase de energie, asigurarea ritmicității și scurtarea duratei activității de reparații. Astfel, au fost adoptate o serie de măsuri la nivelul fiecărei secții de producție, în special în locurile de muncă unde consumul se menține ridicat, pentru revizuirea proceselor tehnologice, a stării tehnice a utilajelor, perfecționarea activității de întreținere și reparare a mașinilor, asigurarea la vreme, prin forțe proprii, a pieselor de schimb necesare, care au condus la diminuarea întreruperilor, asigurarea continuității procesului de producție și, în final, la reducerea consumurilor energetice. Generalizarea acestei acțiuni s-a concretizat, pînă în prezent, în importante economii de energie și combustibil la principalele sectoare calde ale combinatului: 250 MWh și 690 tcc la forjă, 2 070 MWh și 530 tcc la secția de benzi electrotehnice, 750 MWh la laminorul degrosisor etc.

Promovarea unor tehnologii cu consumuri reduse

DEȘI BUNE, rezultatele de pînă acum nu oglindesc, în întregime, posibilitățile mari de care dispunem pe linia reducerii și valorificării superioare a consumului de energie electrică și combustibil. Așa cum rezultă din bilanțurile energetice, se înregistrează încă unele depășiri ale consumului normal de energie (cu 16 793 MWh pe primele 8 luni din 1981), ceea ce corespunde în echivalent combustibil convențional cu 3550 tcc, în special în oțelării, la producerea oțelului electric (tabelul). Este necesară, din acest punct de vedere, elaborarea și introducerea mai curajoasă în producție a unor noi soluții tehnice și tehnologice pentru reducerea duratei medii de producere a șarjei de la 10 ore, cît reprezintă în prezent, la 6,5 ore, cu efecte directe asupra ritmicității producției și nivelului productivității muncii, cît și a diminuării consumului suplimentar de energie cu peste 4 800 kWh în cazul unui cuptor de 100 t și cu peste 3 300 kWh în cazul celui de 50 t. Pe de altă parte, se impune urmărirea mai atentă a sincronizării în timp a diferitelor faze ale procesului tehnologic, în special între cele de pregătire, premergătoare turnării, cele ulterioare acestuia și procesul de turnare propriu-zis. Dacă elementele care definesc procesul turnării sînt binecunoscute, cuantificate în niveluri de eficiență și consumuri energetice relativ constante, fazele de pregătire, precum și cele de evacuare a șarjei, care cuprind o serie de etape nu suficient de bine stăpînite, sînt marcate încă de unele perioade de

Consumul de energie electrică și combustibil pe primele 8 luni din 1981 (consum efectiv/prevederi)

Produsul	U. M.	Energie electrică	Combustibil
Oțel electric	MWh	+18095	—
Lamine finite pline și semifabricate	MWh tcc	— 134	— -909
Tablă electrotehnică	MWh tcc	— 1120	— -960
Bare și bare forjate	MWh tcc	—48	— -1559
Total activități pe combinat	MWh tcc	+16793	— -3428

staționare a cuptoarelor datorită fie unor întreruperi normale ale procesului tehnologic (ajustarea cuptoarelor, încărcări, prelungirea și schimbarea electrozilor, turnatul în oală, eliminarea zgurei etc.), fie unor întreruperi nejustificate ca urmare, în special, a reparațiilor accidentale. Aceasta face ca, indiferent de natura acestor întreruperi, consumurile suplimentare de energie să se cifreze la circa 1 600 kWh pentru cuptoarele de 100 t și la 1 100 kWh pentru cele de 50 t.

Totodată, este necesară generalizarea îmbunătățirilor tehnologice aduse procesului de turnare (de exemplu, asigurarea deservirii cuptoarelor prin alimentarea transversală), în scopul înlăturării complete a timpilor de așteptare între terminarea șarjei și sosirea noii garnituri de turnare. În același timp, prelungirea duratei șarjei și, implicit, sporirea nejustificată a consumurilor se datoresc și nerespectării, în unele cazuri, a disciplinei tehnologice, depășirii timpilor normați și nesincronizării între diferitele faze ale proceselor de producție etc. Aceasta impune sporirea preocupărilor tuturor cadrelor de conducere, întregului colectiv pentru valorificarea superioară a noului cadru organizatoric creat și a bazei tehnice existente. Este necesară folosirea la întreaga capacitate a noilor secții de pregătire a garniturilor de turnare și a fierului vechi în vederea scurtării la maximum a timpului de încărcare a benelor, sporirii calității amestecului de turnare și reducerii într-o măsură tot mai mare a consumului de energie și combustibil. Totodată, în unele cazuri, greutățile întâmpinate sînt generate și de lipsa de solitudine a unor furnizori în rezolvarea citorva probleme tehnologice.

rămase restante de o lungă perioadă de timp. Astfel, în cazul motoarelor electrice, acestea sînt de putere normală, durată de acțiune 40% și clasă de izolație obișnuită, fără a se ține seama de regimul greu de lucru din oțelării (durată de funcționare și temperaturi ridicate), ceea ce conduce la opriri accidentale ale procesului tehnologic, generate de necesitatea înlocuirii sau rebobinării acestora. Din acest punct de vedere se impune ca întreprinderile specializate, din cadrul M.I.C.M. (I.M.E. București, Pitești, Craiova, Timișoara) să asimileze mai operativ în producție motoare specifice pentru regim greu de funcționare care, prin evitarea deselor întreruperi ale procesului tehnologic, ar asigura însemnate economii de energie și combustibil.

Soluții pentru mobilizarea rezervelor

ȚINÎND SEAMA de necesitatea reducerii la maximum a consumurilor specifice, ca o condiție a realizării cu eficiență sporită a întregii producții planificate din acest an și pregătirii condițiilor necesare ridicării pe o treaptă calitativ superioară a activității în 1982, colectivul de oameni ai muncii de la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște și-a stabilit un amplu program de măsuri, care să permită valorificarea rapidă a tuturor rezervelor interne. Pregătite temeinic, încă de pe acum, acțiunile desfășurate în vederea reducerii sistematice a consumurilor energetice vizează cu prioritate:

● **Mobilizarea într-o măsură tot mai mare a resurselor de creativitate la fundamentarea deciziilor economice în scopul asigurării competitivității produselor atît sub aspect calitativ, cît și al consumurilor normale de energie electrică și combustibil.** În acest domeniu, prin măsurile întreprinse, se asigură o conlucrare mai bună între cercetare-proiectare și producție (s-au constituit colective integrate de organizare a acestei activități) în vederea creșterii operativității în introducerea unor noi tehnologii de fabricație și modernizarea celor existente, îmbunătățirea fluxurilor tehnologice, cu efecte directe în obținerea unor însemnate economii de energie. Unele din aceste acțiuni sînt de acum finalizate (perfecționarea procesului tehnologic la oțelării electrice nr. 1 prin înlocuirea perforării cu laminarea, ceea ce asigură reducerea consumului cu peste 1,5 tcc pe tona de oțel), altele în curs de înlăturare (recuperarea secundară a căldurii la laminorul degrosor prin introducerea a 14 cazane recuperatoare de abur, asigurarea scoaterii oțelului din cuptoarele adinci la temperaturile optime de laminare etc.).

● **Fundamentarea științifică, pe fiecare agregat conducător de flux, dar și pe întregul combinat a unor consumuri raționale, economice și cît mai eficiente dozate.** Pe planul priorităților de acțiune se situează trecerea la elaborarea unor bilanțuri energetice care să țină seama de o suită mai complexă de factori: regimul de viteze, randamentele în exploatare, nivelul productivității muncii, mărcile de oțeluri etc. În acest scop este necesar ca, la nivelul unității, comisia energetică să cuprindă, în bilanțurile energetice, noi măsuri care să vizeze reducerea mersului în gol al mașinilor și instalațiilor, modernizarea tehnologiilor pe capacitățile de producție existente, urmărirea mai operativă a consumului pe principalele agregate etc.

● **Punerea în funcțiune și scurtarea duratei de atingere a parametrilor proiectați la obiectivele de investiții** prevăzute pentru perioada imediat următoare (în special cele din cadrul oțelării electrice nr. 2), care, prin înlăturarea stragulărilor pe fluxul tehnologic, vor asigura economisirea unor importante cantități de energie și combustibil.

● **Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale cu utilaje, agregate, piese de schimb și aparatura necesară funcționării normale, ritmice a instalațiilor proprii, eliminării opririlor accidentale** (situații în care se consumă cantități suplimentare de energie), cu efecte directe asupra diminuării consumurilor energetice. În acest sens este necesar, de exemplu, ca unii furnizori (F.E.A., Automatica etc.) să asigure la timp și în cantitatea solicitată, piesele de schimb pentru aparatura de măsură, control și reglaj, ceea ce ar permite diminuarea cu aproape 610 tcc/an a pierderilor de combustibil generate de funcționarea necorespunzătoare a instalațiilor.

DESIGUR, toate acestea sînt doar cîteva din preocupările existente în combinat pentru sporirea gradului de valorificare a resurselor energetice. Studiarea și aprofundarea aspectelor desprinse din experiența noastră de pînă acum, precum și din experiența altor unități cu rezultate bune în domeniul valorificării superioare a resurselor de energie și combustibil, vor contribui la îndeplinirea în bune condiții și cu eficiență sporită a prevederilor de plan din 1981 și pregătirea în cele mai bune condiții, încă de pe acum, a planului pentru viitor.

Emil IONESCU
director tehnic al Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște

Emil IONESCU

director tehnic al Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

CONDIȚII ALE CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE A INVESTIȚIILOR ÎN AGRICULTURĂ

În actuala etapă de ridicare a întregii economii românești în cadrul căreia s-a pus problema înfăptuirii unei noi revoluții în agricultură, rolul investițiilor în modernizarea tehnică a acestei ramuri de bază a economiei noastre devine deosebit de important. Ele reprezintă, de fapt, suportul material pentru realizarea obiectivului de a se dubla producția agricolă a țării. Intensificarea producției agricole, industrializarea proceselor de muncă din agricultură, transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale și obținerea unor rezultate la nivelul cel mai ridicat pe plan mondial solicită realizarea unui important volum de investiții pentru extinderea pe baze moderne a tuturor fondurilor fixe din agricultură. De asemenea, trebuie precizat că între investițiile destinate modernizării tehnice a agriculturii și cele destinate dezvoltării industriei producătoare de mijloace de muncă pentru agricultură trebuie să existe o corelație optimă, astfel încât ambele categorii să poată fi fructificate cu rezultate economice maxime.

Experiența mondială arată că ritmul de creștere, în general, și volumul investițiilor destinate modernizării tehnice a agriculturii se află în funcție de nivelul general de dezvoltare economică a țării și, în mod deosebit, de nivelul de industrializare, industria fiind ramura care furnizează mijloacele de muncă solicitate de tehnologia agricolă modernă. Pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, prin acumulările pe care le realizează, aceasta devine și sursă de finanțare a unui volum sporit de investiții pentru agricultură. Această ordine de priorități în politica de investiții este recunoscută astăzi ca o legitate a creșterii economice, fără respectarea căreia nu se poate înfăptui o revoluționare a forțelor de producție ale societății în ansamblu și, mai ales, ale agriculturii.

Indiferent de natura lor, investițiile din agricultură au ca sursă fondurile statului și fondurile întreprinderilor agricole. La acestea se adaugă, dar cu o importanță mai mică, investițiile realizate prin contribuția în muncă a populației pentru diferite lucrări, cum sînt cele de amenajare a cursurilor de apă de interes local și cele pentru întreținerea albiilor cursurilor de apă (investiții care în perioada 1976—1980 au fost de 3,2 miliarde lei). Dacă pe ansamblul agriculturii sursa principală de investiții o constituie fondurile statului, în sectorul cooperatist sursa principală o constituie fondurile proprii ale cooperativelor. Considerăm că în interesul accelerării procesului de intensificare a agriculturii, în condițiile întăririi autogestunii economice și în cadrul acestei ramuri — se impune o sporire a rolului investițiilor din fonduri proprii, în vederea amplificării interesului pentru valorificarea lor cît mai deplină.

România se numără printre țările socialiste în care investițiile destinate agriculturii au crescut și continuă să înregistreze ritmuri înalte de creștere și dețin o pondere importantă în totalul investițiilor. Volumul mediu anual al investițiilor agricole a crescut de la 1 287 milioane lei în 1951—1955 la 25 240 milioane lei în cîincinalul 1976—1980, urmînd ca în actualul cîincinal să se investească 155 miliarde lei, sumă propusă și aprobată la Congresul al II-lea al agriculturii. O creștere similară au cunoscut și investițiile pe hectar de teren agricol, ajungînd la aproape 1 800 lei, iar un ritm mult mai accelerat a înregistrat creșterea investițiilor pe persoană ocupată în agricultură, de aproape

25 de ori, în 1976—1980 față de 1951—1955, ceea ce evidențiază ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii agricole.

Cu toate acestea credem că eforturile ar trebui intensificate în continuare. Chiar dacă am presupune că există un coeficient egal atît în industrie cît și în agricultură al corelației investițiilor cu producția netă ar fi util pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii, și ținînd seama și de potențialul sporit al țării, ca investițiile să fie proporționale cu aportul ei la crearea venitului național. Mai ales că deși ponderea agriculturii în crearea venitului național s-a diminuat în ultimele trei decenii, agricultura nu a atins încă o asemenea corelație, cu toate că în decursul a trei decenii decalajul dintre investițiile industriale și cele agricole s-a redus de peste șapte ori.

Tocmai de aceea încă din perioada 1976—1980, față de 92 miliarde lei prevăzute inițial, investițiile destinate agriculturii au fost sporite la 120 miliarde lei (din care 14 miliarde lei din fondurile proprii ale cooperativelor agricole). Pe de altă parte, începînd din 1950 volumul investițiilor în agricultură a crescut într-un ritm mai înalt (de 42 ori) decît pe ansamblul economiei naționale (de 31 ori) și chiar pe ansamblul industriei (de 35 ori). Această politică ar trebui continuată și chiar accentuată pentru ca, așa cum spuneam, cota de investiții pentru agricultură să poată ajunge în viitor proporțională cu partea de venit național creată. Subliniem însă că pentru a reflecta realitatea în calculul investițiilor pentru agricultură ar trebui luată în considerație și cea parte din investițiile industriale al cărei rezultat este destinat agriculturii.

Referitor la modul de utilizare a investițiilor putem porni de la ideea că acestea constituie un mijloc specific de corectare a condițiilor naturale din agricultură; o trăsătură esențială a unei agriculturi moderne este tocmai uniformizarea forțelor ei productive, în vederea egalizării condițiilor de producție și de viață ale producătorilor agricoli.

În agricultura noastră cea mai mare parte a investițiilor a fost orientată către sectorul de stat (I.A.S. și S.P.I.A.). I.A.S. utilizează circa două treimi din investițiile provenite din fondul de stat, orientare caracteristică unei etape cînd o asemenea direcționare a investițiilor urmărește creșterea rapidă a producției pentru a acoperi nevoile economiei naționale. Însă și investițiile în sectorul cooperatist se dovedesc a fi deosebit de rentabile.

În aceste condiții o latură a modernizării agriculturii o constituie și lichidarea decalajului privind înzestrarea tehnică dintre sectorul de stat și cel cooperatist, creîndu-se condiții de muncă și de producție asemănătoare în ambele sectoare. Consiiliile unice agroindustriale, înființate pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, avînd menirea de a crea cadrul organizatoric necesar concentrării și specializării producției agricole, constituie un pas important spre egalizarea condițiilor de producție, a dezvoltării ambelor sectoare în raport cu zona de fertilitate. Accelerarea ritmului de creștere a investițiilor în sectorul cooperatist este în concordanță și cu cerința amplasării obiectivelor de investiții în funcție de condițiile și posibilitățile existente în fiecare unitate.

Deosebit de complexă este problema concentrării și a reparti-

zării teritoriale a investițiilor, care trebuie bine fundamentate științific pe baza lucrărilor de zonare a producției agricole. Egalizarea condițiilor de producție prin diferențierea investițiilor presupune opțiunea între două direcții principale de prioritate: pe de o parte, pentru zonele cu cele mai favorabile condiții pentru producția agricolă, în vederea valorificării integrale și superioare a acestor condiții, iar pe de altă parte, prioritate pentru zonele cu condiții mai grele de producție, pentru a modifica aceste condiții, în vederea ameliorării lor și sporirea pe ansamblu a producției agricole.

Județele cunoscute ca mari producătoare agricole se bucură de o evidentă prioritate; astfel, în Dolj, Ilfov, Constanța, Iași, Iașița, Brăila, Timiș, Arad, Teleorman, Olt și Iași se concentrează aproape jumătate din investițiile afectate agriculturii în 1976—1978. Totuși, credem că se impune o reorientare a investițiilor și spre zonele mai puțin dezvoltate și cu condiții mai grele cum ar fi Gorj, Alba, Bistrița-Năsăud, Hunedoara, Harghita, raportul investițiilor dintre aceste județe și județul Brăila (de exemplu) fiind de 1/4,5.

Pe de altă parte, dacă ne referim la coeficientul corelației investițiilor cu creșterea producției globale agricole rezultă că se poate obține o eficiență mai mare a investițiilor tocmai în zonele cu condiții mai grele de producție. În perioada 1976—1978 acest coeficient a depășit 1,4 (luind drept unitate media pe țară) în județele Alba, Hunedoara, Bistrița-Năsăud, Gorj, Neamț și Suceava, în timp ce în județele Brăila, Constanța și Tulcea a atins valori de numai 0,6—0,7, deci un raport de 1/2—1/3.

Aprecierea fundamentată a eficienței economice a investițiilor în agricultură cere luarea în considerare a particularităților acestei ramuri a producției materiale, precum și a particularităților diferitelor subramuri și obiective productive ale agriculturii. Particularitatea esențială e determinată de influența pământului asupra eficienței investițiilor din agricultură. În acest sens este necesară o departajare a rezultatelor economice ale noilor investiții de cele datorate calității pământului, pe calea evaluării economice (calitative) a pământului. Alt factor ce influențează eficiența investițiilor în agricultură îl constituie complexitatea condițiilor de producție în toate subramurile acesteia. Eficiența investițiilor este, desigur, în funcție de eficiența producției, dar în nici un caz nu poate fi confundată sau redusă la aceasta.

Caracteristicile diferitelor obiective productive din agricultură imprimă un anumit specific și modului de determinare a sistemului de indicatori ce exprimă eficiența economică a investițiilor. Referindu-ne la tractoare și mașini agricole trebuie ținut seama de contribuția lor la creșterea productivității muncii și la sporirea producției, dar și de faptul că sunt supuse unei uzuri mai rapide, iar randamentul descrescând este însoțit și de creșterea cheltuielilor de exploatare. Investițiile pentru lucrările de hidroameliorare influențează direct nivelul producției prin recuperarea de noi terenuri și sporirea capacității de producție a terenurilor cultivate, dar presupun și o anumită pierdere de teren (canale de irigații) și, având o folosință îndelungată, sunt supuse uzurii morale. Investițiile în construcții (cu excepția combinatelor de creștere industrială a animalelor) nu contribuie în mod direct la creșterea producției; determină în schimb un grad diferit de funcționalitate și de ameliorare a condițiilor de muncă, au o durată de funcționare mare, care însă diferă de la caz la caz, se pretează modernizării, au o valoare reziduală mare și scot teren din circuitul agricol. Investițiile pentru mijloacele de muncă vii sunt influențate de durată mare a realizării lor, de curba de producție a acestor mijloace de muncă, de acțiunea directă a factorilor naturali. În funcție de aceste particularități, un anumit indicator de apreciere a eficienței economice a investițiilor poate avea o capacitate diferită de expresie sau se impune folosirea unor indicatori specifici.

Eficiența economică a investițiilor se referă, în egală măsură, la investiția totală cât și la investiția nouă. Acest mod de tratare este condiționat de faptul că, din punctul de vedere al rezultatelor și al momentului în care se efectuează, toate investițiile sunt noi, indiferent dacă sunt sau nu destinate numai înlocuirii

sau și lărgirii fondurilor fixe, teza de mai sus e confirmată de faptul că însuși amortismentul se transformă, cu timpul, în acumulare.

După sfera de cuprindere, trebuie să distingem mai multe trepte de determinare a eficienței investițiilor: investiția globală (pe ansamblul agriculturii), investiția direcțională (pe principalele direcții: mecanizare, îmbunătățiri fiuciare, zootehnice, construcții etc.) și investiția pe variante ale aceluiași obiectiv capital. De asemenea, trebuie să avem în vedere că există indicatori generali, parțiali și specifici pentru calculul eficienței investițiilor.

În cazul investiției globale, dintre indicatorii generali de eficiență economică o primă apreciere o poate da valoarea producției suplimentare la fiecare leu investiție suplimentară, dar de o mai mare semnificație economică considerăm producția netă suplimentară și venitul net suplimentar la fiecare leu investiție nouă (rentabilitatea sau coeficientul de eficiență a investiției suplimentare).

Cel mai important indicator general al eficienței economice a investițiilor (în primul rând a celei globale, dar și a celor pe direcții și variante) este termenul de recuperare. Rezultanta directă a termenului de recuperare este viteza de recuperare a investiției, care ne arată de câte ori, în decursul perioadei de folosire, se recuperează investiția din venitul net obținut. Ca indicatori parțiali și suplimentari ai eficienței investițiilor pot fi utilizați: economia de cheltuieli de producție, îmbunătățirea calității produselor, ușurarea condițiilor de muncă, reducerea necesarului de muncă (creșterea productivității muncii vii), prevenirea și reducerea pierderilor de producție etc. Ținând seama de creșterea continuă a investițiilor destinate agriculturii, eficiența cu care sunt utilizate fondurile de investiții a devenit o problemă de mare acuitate.

Sporirea eficienței investițiilor cere ca și în agricultură să se urmărească reducerea ponderii lucrărilor de construcții și repartizarea unei părți tot mai mari din fondurile de investiții pentru dotarea cu mașini și utilaje. Actualmente s-a ajuns în agricultură, ca circa două cincimi din investiții să fie destinate lucrărilor de construcții-montaj, în timp ce investițiile pentru mașini și utilaje dețin peste o treime, cu o evidentă tendință de creștere. Totuși, se impun măsuri pentru alegerea de soluții constructive care să excludă excesele arhitecturale, tendințele de supra-dimensionare, lucrările de finisaj inutile; de asemenea, este necesară îmbunătățirea calității lucrărilor și industrializarea lucrărilor prin trecerea treptată la executarea construcțiilor agro-zootehnice din prefabricate.

Din punct de vedere al eficienței semnificativ este și raportul dintre investiții și fondurile fixe puse în funcțiune în sectorul socialist al agriculturii: cu toată creșterea procentului de punere în funcțiune (de la 88% în 1966—1970 la 92% în 1976—1980), totuși anual rămân nepuse în funcțiune obiective în valoare de circa 650 milioane lei. Evident, întârzierile înregistrate la intrarea în funcțiune a noilor obiective influențează negativ și ritmul de sporire a producției agricole.

Referindu-se la aceste neajunsuri tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în ianuarie 1981, la ședința de lucru de la Brașov: „**Multe lucrări de investiții durează foarte mult. Avem complexe și grajduri începute de ani de zile care nu sunt date în producție. Or, pentru a realiza programul pe care l-am propus trebuie să asigurăm baza de adăpostire corespunzătoare a animalelor... Dar fiindcă unii tovarăși au ridicat problema suplimentării unor investiții, vreau să atrag atenția că pentru 1981—1982 am stabilit să nu mai începem nici o lucrare nouă. Să terminăm lucrările de irigații începute, să punem la punct sistemele existente, să asigurăm buna lor funcționare.**”

În lumina acestor indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, lichidarea întârzierilor în elaborarea documentației, întocmirea proiectelor și executarea noilor obiective capitale, pentru a le da în folosință în termen util, constituie o obligație fundamentală pentru toate cadrele din agricultura noastră, constituie o importantă rezervă de folosire rațională a investițiilor pentru creșterea eficienței acestora.

Nicolae SAVU

Valorificarea deplină a resurselor de sporire a producției în gospodăriile populației (I)

Un important potențial productiv

REFERINDU-SE, în cuvîntarea la Congresul al II-lea al agriculturii, la gospodăriile agricole individuale din zonele neocooperativizate de deal și munte, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Pe linia măsurilor întreprinse pînă acum, este necesar ca producătorilor agricoli din aceste zone să li se acorde mai mult sprijin pentru a obține producții sporite. Comisiile agricole comunale trebuie să aibă un rol mai activ în organizarea producției, în valorificarea cit mai bună a condițiilor de care dispune agricultura din aceste zone.”

Deși ponderea acestui sector în totalul suprafețelor agricole este de numai 5%, prin pășunile și firețele pe care le deține și prin patrimoniul său pomicol el joacă un rol important în zootehnie și în pomicultură, avînd, totodată, un loc de seamă în cultura cartofului.

Sprijinite multilateral de către statul socialist, gospodăriile agricole individuale din zonele neocooperativizate aduc o contribuție însemnată la constituirea fondului de produse agricole. Astfel, la începutul anului trecut, gospodăriile agricole individuale dețineau, în totalul efectivului de animale: 15,9% la bovine, 5,8% la porcine, 14,3% la ovine și 12,1% la păsări. În totalul producției animaliere din anul 1979, ele au participat cu 11,7% la producția de carne, cu 19,2% la cea de lapte, cu 12,2% la cea de lînă, cu 15,6% la cea de ouă și cu 35,7% la cea de miere. În același an, aceste gospodării au avut

ponderi însemnate în totalul producției vegetale specifice zonei de deal-munte: 27,3% la fructe, 22,7% la cartofi etc.

O altă categorie de gospodării cu mare potențial productiv, mai ales datorită disponibilităților de forță de muncă și amenajărilor productive existente, o constituie **gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție**. Ele utilizează ca loturi în folosință personală 6,3% din suprafața agricolă a țării, din care pe categorii de folosință: 30,1% din vii și pepiniere viticole, 7,8% din suprafața arabilă, 6,9% din suprafața cu livezi și pepiniere pomicele și 3,3% din suprafața de pajiști naturale. Din totalul efectivelor de animale, aceste gospodării dețin 23,7% la bovine, 17,0% la porcine, 27,9% la ovine, 30,9% la păsări și 41,2% la familiile de albine; în anul 1979 ele au realizat 29,2% din producția de carne, 36,1% din cea de lapte, 29,6% din cea de lînă, 43,2% din cea de ouă și 53,5% din cea de miere.

Totodată, ele se remarcă și prin gradul de răspîndire a unor culturi, cu un nivel scăzut de mecanizare, specifice utilizării pe loturi mici sau în jurul casei. De exemplu, ele realizează 40,3% din producția totală de fructe a țării, 36,9% din cea de cartofi, 35,7% din cea de legume, 32,1% din cea de struguri (din care 81,8% hibridi) etc.

Gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor sînt într-o strînsă dependență de gospodăria obștească a C.A.P., de unde li se repartizează cereale, furaje și alte produse pe care le utilizează pentru creșterea animalelor, iar în multe cazuri li se livrează semințe, puieți, butași, pui de o zi, porci etc.

Tabelul nr. 1

Evoluția suprafețelor și producția la principalele culturi în gospodăriile populației	in gospodăriile				
	1965	1970	1975	1979	1979/1965 (%)
Suprafața cultivată (mii ha)					
În gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.					
— cartofi, legume, pepeni	175,3	164	156,7	169,6	96,7
din care: — cartofi	102,6	95	89,7	93,8	91,4
— legume	67,5	65,3	62,9	71,8	106,3
În gospodăriile agricole individuale					
— cartofi, legume, pepeni	70,7	76,4	73,9	83,7	118,4
din care: — cartofi	54,7	57,7	59,3	63,3	115,7
— legume	15,3	18,6	13,9	20,2	127,3
Evoluția producției totale (mii tone)					
În gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.					
— cartofi	769,9	711,7	969,9	1 682,6	218,5
— legume	458	530,5	908,9	1 258,5	274,3
— fructe	523,7	473,1	398,2	629,5	118,2
În gospodăriile agricole individuale					
— cartofi	307,9	318,3	446,0	1 034,3	335,9
— legume	105	107,1	169,7	310,1	295,3
— fructe	343,9	320,4	221,4	505,1	144,9

Un anumit potențial productiv au și **gospodăriile numeroșilor muncitori și funcționari din mediul rural sau urban** care, pe terenurile din jurul casei, cultivă diferite plante și cresc animale atât pentru nevoile proprii cit și pentru a fi vîndute pe piața sau la fondul de stat. Toate aceste categorii de gospodării ale populației, toți deținătorii de teren în proprietate sau cu loturi în folosință sînt obligați, în conformitate cu legile țării, să cultive întreaga suprafață și să crească animale și păsări, în vederea acoperirii nevoilor proprii de consum și valorificării unor cantități tot mai însemnate de produse la fondul de stat.

Criticînd faptul că în unele județe și comune nu s-a acordat atenția cuvenită valorificării produselor de care dispun gospodăriile populației și că numărul de animale, îndeosebi de bovine, a scăzut la această categorie de gospodării, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că este necesar ca toți cei ce locuiesc la sate (inclusiv medicii, inginerii, muncitorii din ramurile neagricole) trebuie să crească animale și să lucreze pămîntul: „Să acordăm o atenție corespunzătoare sectorului particular, cultivării tuturor terenurilor existente în sate și în orașe. Nu trebuie să rămînă un metru pătrat nelucrat! Să dăm terenuri întreprinderilor, muncitorilor, cooperativelor sau țăranilor — mă refer la terenurile izolate, mici, pentru a le lucra și obține producții corespunzătoare.”

Iată, deci, rațiunile pentru care, concomitent cu consolidarea și dezvoltarea producției în sectorul socialist al agriculturii, este necesară o valorificare completă, superioară a resurselor existente în gospodăriile populației, al căror aport este deosebit de important pentru îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

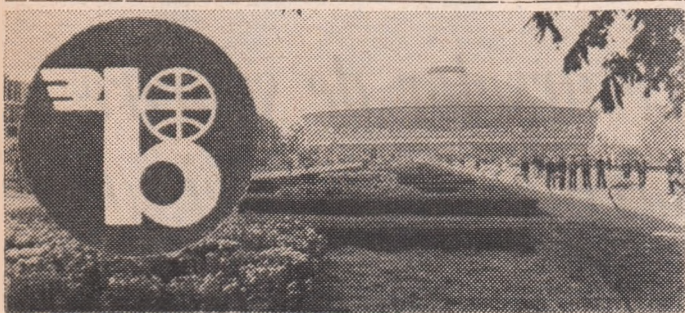
Măsuri de creștere a producției vegetale

CULTURILE AGRICOLE cele mai răspîndite în gospodăriile populației sînt **legumele și cartofii** (46,7% din totalul suprafeței arabile aflate în folosință sau în proprietate). Gospodăriile populației cultivă aproape jumătate (44,2% în anul 1979) din totalul suprafeței afectate pe întreaga țară producției de cartofi, legume și pepeni, ceea ce reliefează importanța care trebuie acordată de către organele agricole locale sprijinirii lor pentru aplicarea regulilor agrotehnice, sporirea randamentelor la unitatea de suprafață și livrarea

dr. N. DAVID
dr. I. ALECU

(Continuare în pag. 19)

A VII-a ediție a Tîrgului Internațional București

COMERȚ -
COOPERARE -
DEZVOLTARE

PESTE cîteva zile își va deschide porțile o nouă ediție a Tîrgului Internațional București, ce se desfășoară în spiritul dezideratului major al economiei mondiale contemporane. comerț—cooperare—dezvoltare.

Mijloace eficiente de promovare a comerțului exterior, manifestările expoziționale internaționale, atît prin dezvoltarea rapidă pe care au căpătat-o în lume în perioada ultimilor 20 de ani — peste 300 manifestări anuale cu pronunțat caracter internațional — cit și prin cadrul optim pe care îl oferă intensificării contactelor economice între țări, afirmării în context internațional a celor mai noi realizări tehnico-științifice, schimburilor de idei și experiență, constituie azi pilonii importante de antrenare a producătorilor în circuitul economic mondial.

Reflectînd mutațiile calitative intervenite în ultimii 15 ani în structura economiei și a comerțului exterior, România și-a intensificat participarea la circuitul economic mondial — prin intermediul schimburilor economice se valorifică azi peste 30 la sută din venitul național și se asigură completarea necesarului de mijloace de producție industriei și celorlalte ramuri ale economiei. Pentru ca toate țările să beneficieze de avantajele diviziunii internaționale a muncii trebuie, însă, ca relațiile economice internaționale să fie așezate pe baze echitabile, să răspundă nevoilor dezvoltării fiecărei națiuni, ca o cerință esențială a progresului contemporan. Consecvență politicii sale de extindere a relațiilor economice cu toate statele lumii, România promovează o largă colaborare și cooperare economică, bazate pe aceleași principii care stau la baza politicii sale externe.

Inscrisă pe agenda manifestărilor economico-comerciale internaționale ca o importantă acțiune în contactele dintre state, între specialiști și oameni de afaceri, Tîrgul internațional de la București constituie un cadru propice pentru a face cunoscute partenerilor externi rezultatele și progresele înregistrate de România în dezvoltarea sa economică și, în același timp, de a favoriza creșterea volumului schimburilor comerciale și amplificarea cooperării economice internaționale. Relevant pentru interesul acordat de țara noastră activității expoziționale este creșterea substanțială a numărului de participări la manifestările expoziționale internaționale, care în ultimii 15 ani au însumat peste 650 de manifestări, reprezentînd peste 75 la sută din totalul participărilor sale în cei peste 30 de ani de activitate expozițională. Concomitent a avut loc o intensificare a activității de promovare a comerțului exterior prin organizarea în țară de tîrguri și expoziții internaționale. Astfel, în perioada 1970—1980, au fost organizate peste 22 manifestări expoziționale de amploare internațională, care atît pe planul tranzacțiilor încheiate, cît și al informării comerciale reciproce și-au adus o contribuție importantă în dezvoltarea și consolidarea relațiilor cu numeroase țări ale lumii.

Actuala ediție a T.I.B. '81 — cea de a șaptea la care România este gazdă — își va deschide porțile la 15 octombrie și se anunță a fi — prin numărul de expozanți, prin oferta sa bogată în produse și suprafața de expunere, cea mai larg reprezentativă ediție găzduită de Capitala țării noastre, fapt ce sporește prestigiul T.I.B. alături de celelalte tîrguri internaționale europene.

România, ca principal expozant, va fi reprezentată de circa

Vagoane pentru
Sri Lanka

● DE CÎTEVA zile, se află la încărcare în portul Constanța, un lot de vagoane fabricate la Arad, destinate partenerilor firmei „Mecanoexportimport” din Sri Lanka. Actualul transport face parte dintr-un amplu contract care prevede exportul de vagoane de cele mai diferite tipuri: de pasageri în execuție standard și execuție specială (prevăzute cu bar, cu bufet sau cu compartiment de poștă), vagoane de călători cu scaunele inclinabile, vagoane de dormit clasa I și a II-a, vagoane pentru transportul bagajelor sau al poștei, vagoane restaurant etc. Pentru executarea tuturor acestor tipuri de vagoane, specialiștii arădeni au elaborat nu mai puțin de 32 de proiecte care au întrunit sumum de aprecieri din partea beneficiarului extern. Această receptivitate a producătorului — întreprinderea de vagoane Arad — față de cererea partenerului: fabricarea unor vagoane care să răspundă tuturor condițiilor climatice specifice acestei țări (temperaturi ridicate, umiditate relativă medie extrem de mare etc.), cu lungimi variabile 14,5—17,5 m este justificată de existența în dotare a unui

Centru de cercetare-proiectare propriu, tehnologii moderne, materiale cu un înalt grad de protecție T.H. Interesant de evidențiat este că, apreciînd în mod deosebit competența constructorului arădean, partenerul cey-

mai înalt nivel tehnic. Gratie performanțelor acestuia, România deține de aproape două decenii locul trei în producția mondială și locul secund în exportul mondial al acestor produse. Semnificativ în acest

CONTRACTE — TRANZACȚII

lonez i-a solicitat să execute și un vagon cu o construcție cu totul specială, pe care îl va folosi cu ocazia deplasărilor pe care regina Angliei le va efectua în cursul apropiatei sale vizite în această țară. Vagonul constituie o nouă dovadă a măiestriei constructorilor arădeni și face parte din lotul de vagoane care, în curînd, va părăsi portul Constanța.

Utilaj petrolier românesc
apreciat pe piața
Statelor Unite

BOGATA tradiție pe care o are țara noastră în domeniul extracției și prelucrării țițeiului a permis întreprinderilor românești să pună la punct, în ultimele trei decenii, o producție de utilaj petrolier la cel

context este faptul că printre importatori se numără, de mai mulți ani, și numeroase firme din Statele Unite (țara situată pe primul loc în producția și exportul mondial de utilaj petrolier). Apreciînd performanțele tehnice și funcționale ale utilajului românesc, firmele nord-americane importă curent instalații de foraj din gama „F”, unități de pompare cu geometria în față, părți de instalații etc. Începînd din luna trecută, sortimentul acestor utilaje a fost lărgit prin livrarea — în premieră — a primelor instalații de prevenire a erupțiilor. Este vorba de prevenitoarele tip DF 11×356 și VH 11×210 S, care au și fost supuse la probe. Bunele rezultate comunicate de partenerul nord-american firmei exportatoare — INDUSTRIALIMPORTEXPORT — creează toate premisele perfectării, pentru anul viitor, a unor noi tranzacții reciproce avantajoase.

45 întreprinderi de comerț exterior, în standurile cărora se va prezenta programul de export a peste 400 de unități producătoare.

Electronica, electrotehnica, mecanica fină și chimia de sinteză, sectoare care asigură un înalt grad de prelucrare vor fi prezente preponderent cu exponate reflectând procesul de înnoire și modernizare a producției, ca urmare a valorificării superioare a potențialului propriu de cercetare, cu influență pozitivă asupra competitivității ofertei de export. Procesul de promovare prioritară a produselor cu un înalt grad de prelucrare — care în cincinalul trecut a reprezentat peste 50 la sută din volumul total al mărfurilor exportate — este deosebit de concludent reprezentat prin multitudinea de exponate noi în premieră cum sînt: aparate de radio și televizoare, aparate de măsură și control, roboți industriali automat programabili, centre automate de prelucrare din seria CPAF 150 și CPV 1, precum și cele din seria CPAF 90-132, specializate pe alezaj și frezaj, mașini de rectificat-mortezat, strunguri și alte produse cu comandă automată de înaltă tehnicitate, autoturisme și autobasculante cum ar fi Dacia 1310 avînd combustia cu metanol, ARO 244 L 26/D, microbuze TV 35 m, autocamioane 19 256 F, autobasculanta de 55 tone cu șasiu rigid, locomotive hidraulice de 1100 CP, trailere de 80—120 to., microturbine EOS 1100, produse cosmetice, medicamente, detergenți, coloranți, produse ale industriei ușoare etc.

Cunoscută ca printre primele producătoare și exportatoare de utilaj petrolier din lume, România oferă în cadrul tîrgului noi tipuri de instalații de foraj realizate de întreprinderi de profil din Tirgoviște, ca de exemplu: instalația de foraj producție P-80, foraj structural FS 4 T și altele; Uzinele 1 Mai Ploiești prezintă instalații pentru prevenirea erupțiilor și alte echipamente specializate pentru foraj.

O parte din exponatele prezente sînt rodul cooperării în producție cu firme și întreprinderi din est și vest. Oferta amplă de astfel de produse obținute prin cooperare semnifică interesul sporit al României pentru intensificarea participării la diviziunea internațională a muncii, inclusiv prin promovarea celor mai diverse forme de conlucrare tehnico-științifică, industrială, comercială ș.a.m.d. Nivelul exponatelor prezentate asigură un cadru optim pentru perfectarea de noi contracte. De altfel, cele peste 300 de acțiuni de cooperare la care participă România, ca și cele peste 100 obiective pe care le construiește în străinătate sînt în măsură să facă înțeles interesul deosebit pe care industria românească o acordă intensificării cooperării și în viitor.

Pentru agricultură este prezentată o gamă variată de tractoare de la 30 CP la 100 CP, din care menționăm în mod deosebit tractorul universal U-340, U-800 m. tractorul pe șenile pentru pantă SM-640, tractorul viticol V-445, precum și o gamă importantă de mașini agricole cum sînt: combina C-12 și C-14. combina de pantă, echipament de tăiat câpițe, mașină combi-

nată pentru prelucrarea solului și semănat M.C.T.-2,5 etc.

Alături de România participă la actuala ediție TIB circa 700 de firme străine din peste 40 de țări. Dintre acestea 35 sînt reprezentate prin pavilioane naționale, la care se adaugă firmele care participă cu standuri proprii. Menționăm participări tradiționale cum sînt: Anglia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, R.F. Germania, Italia, Iugoslavia, Japonia, Israel, Polonia, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S., etc., alături de care remarcăm în premieră prezența Australiei, Canadei, Iranului, Iordaniei și Siriei. Dintre participările individuale cu standuri proprii, menționăm firme din Austria, R.F. Germania, Franța, Belgia, Italia, Spania etc., între care multe de renume internațional ca Dow Chemical, Ultrakust, Hoechst, Montedison, Monsanto, Schell, Citröen, Renault, Michelin, Hewlett Packard, Stromag, Alfa Laval, Akai Electronic, Cheminst, Perkin Elmer, Merck, L'Oreal, Burgeois, Millipore, Medimpex etc.

Avînd în vedere atenția tot mai mare care se acordă pe plan mondial design-ului, ca important element de sprijin în promovarea exportului, la actuala ediție T.I.B. se vor expune în premieră creații ale designerilor români, într-un spațiu distinct, ca acțiuni de referință în preocuparea care există pentru promovarea tot mai susținută a exportului românesc, în condiții de reală competitivitate.

Paralel cu activitatea comercială, pe teritoriul tîrgului se vor desfășura o serie de manifestări adiacente ca: reuniuni specializate, conferințe, simpozioane, gale de filme, demonstrații practice etc., fiind editate cu acest prilej și un număr de 5 buletine de informații de presă în 4 versiuni, care vor informa prompt și operativ pe expozații cu tot ceea ce este nou în activitatea tîrgului.

Printre serviciile suplimentare oferite începînd cu această ediție T.I.B. menționăm că în cadrul pavilionului I, va funcționa „Centrul de informații comerciale”, unde se va afla centralizată sistematic toată documentația tehnico-comercială prezentînd oferta de export și profilul de import al întreprinderilor românești de comerț exterior, la care se adaugă și un computer pentru informațiile cele mai utile legate de activitatea expozațiilor străini și români și pentru informarea vizitatorilor. Economisînd timp și beneficiînd de o informare pertinentă, expozații, oamenii de afaceri, specialiștii și vizitatorii români vor putea primi centralizat și prompt răspuns la problemele ce îi interesează.

Sperăm că actuala ediție T.I.B. să asigure condiții optime pentru sporirea tranzacțiilor comerciale, lărgirea cooperării, a schimbului de idei, ca expresie a intereselor de cunoaștere reciprocă, de apropiere între oameni și între țări, slujind măreția ideii de înțelegere și pace.

Nicolae SUCIU

directorul Întreprinderii de Tîrguri și Expoziții

Medalia de aur

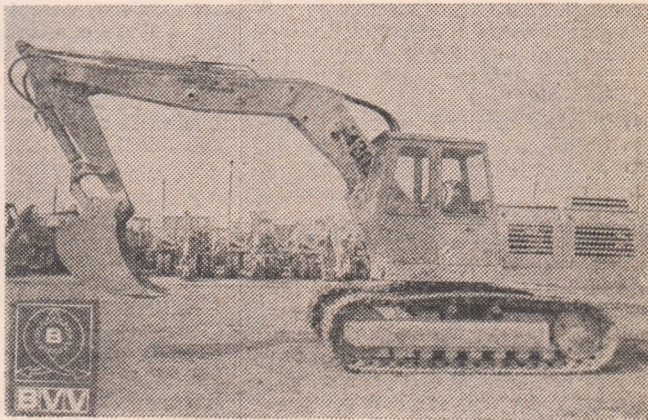
la Tîrgul internațional de la Brno

● La cea de-a 23-a ediție a Tîrgului internațional de construcții de mașini din Brno, țara noastră a fost prezentă, ca de obicei, cu o paletă diversificată de produse de profil. Ca și la precedentele ediții mașinile, utilajele și instalațiile complexe românești au atras atenția specialiștilor și oamenilor de afaceri, fapt care a condus la perfectarea de noi tranzacții comerciale de import și cooperare în producție reciproc avantajoase.

De o atenție aparte s-a bucurat, în acest an, excavatorul hidraulic pe șenile S-1202 fabricat de întreprinderea de utilaj greu „Progresul” din Brăila, căruia i s-a decernat medalia de aur pentru performanțele sale tehnice deosebite. Destinat lucrărilor de excavare, încărcare, profilare etc. în domeniul construcțiilor, îmbunătățirilor funciare, precum și al altor lucrări speciale, acest modern utilaj terasier poate fi dotat cu o foarte largă gamă de echipamente de mare randament: cupe de adîncime de 800—1000 litri, cupe de încărcare de 1000—1200 litri, cupe de curățat șanțuri de 700, 875 litri, cupe profilate de 1:1/950 litri, 1:1/960 litri și 1:1/1014 litri, graifăr cu cupe și graifăr polip etc). Pentru acționare excavatorul este echipat cu un motor diesel în 4 timpi cu injecție directă cu opt cilindri care dezvoltă o putere de 77 kW la o turație nominală de 1800 rot/min.

În funcție de mijloacele de transport, distanța, înăl-

țimea și raza de descărcare, natura solului și starea atmosferică ciclul de lucru teoretic al unui excavatorist, cu o pregătire medie, este de 25 sec—35 sec. — ceea ce permite obținerea unei foarte mari productivități într-un schimb de lucru. În condiții optime, cu mijloace de transport bine sincronizate, un excavatorist cu înaltă califi-

care poate realiza cicluri de durată și de 20 sec. la săpare sau de 16—20 sec. la încărcare.

Acestea sînt numai cîteva din performanțele care au făcut ca noul excavator brăilean să determine juriul Tîrgului din Brno să-i acorde înalta distincție.

Mecanismul

economico-financiar:

funcționalitate —

eficiență

**ACCELERAREA
DECONTĂRILOR
ÎN TRE
UNITĂȚILE
SOCIALISTE (III)**

ÎN CONDIȚIILE în care, potrivit Legii finanțelor, plata produselor, lucrărilor sau serviciilor se poate efectua numai după primirea și recepționarea acestora, rezultă că viteza de decontare este influențată direct și nemijlocit și de circuitul valorilor materiale și durata recepției. După cum este cunoscut, circuitul documentelor de decontare este mai rapid decât cel al valorilor materiale, situație de altfel firească dacă se au în vedere operațiile pe care le comportă, pe de o parte, expedierea corespondenței și, pe de altă parte, a mărfii, de la expeditor la destinatar. Acest fapt determină în multe cazuri însă aminarea plății documentelor pentru neprimirea mărfurilor și apoi pentru efectuarea recepției. Având în vedere prevederea din Legea finanțelor, pentru a nu încetini decontările, trebuie acționat în permanență pentru eliminarea neajunsurilor în transporturi, obținerea la timp a vagoanelor sau altor mijloace de transport, încărcarea și descărcarea acestora în timpul minim necesar, recepționarea mărfurilor în termen. Numai acționând astfel se poate determina o apropiere între circuitul valorilor materiale și cel al documentelor de decontare, evitându-se astfel amânările la plată care întârzie decontările. O atenție sporită trebuie acordată și modului cum se efectuează recepția mărfurilor, pentru că orice tergiversare are implicații și asupra efectuării în termen a decontărilor.

Atrage atenția faptul că la controlul efectuat prin sondaj de unitățile Băncii Naționale, la un număr de peste 59 000 documente aminate la plată, s-au constatat amânări abuzive sau nereveniri la amânări la circa 11% din cazurile verificate, cu întârzieri în medie de 2—14 zile.

Vinzarea producției finite, respectiv transformarea cât mai rapidă a mărfurilor în bani, readuce întreprinderii sumele cheltuite din mijloacele circulante împreună cu acumulările. Mijloacele bănești obținute de întreprinderi sub

forma plăților efectuate de beneficiarii mărfurilor, lucrărilor și serviciilor sînt destinate pentru completarea valorilor materiale și plata serviciilor necesare desfășurării în continuare a procesului de producție. Astfel, circuitul valorilor reîncepe prin efectuarea operațiilor de decontare și depinde de buna organizare a desfacerii de către întreprinderile producătoare, de modul în care este organizată activitatea de transport, de timpul cît durează întocmirea documentelor la întreprinderi și circuitul documentelor la plătitori și în cadrul unităților bancare participante la efectuarea operațiilor respective. Dintre factorii enumerați mai sus ne vom opri asupra modului cum întocmesc și depun unitățile furnizoare documentele de decontare spre încasare.

● Întărirea disciplinei financiare

VERIFICĂRILE prin sondaj efectuate sub acest aspect de unitățile Băncii Naționale, asupra unui număr de peste 250 000 de dispoziții de încasare cu factură, a scos în evidență faptul că mai mult de 33 000 din aceste documente, adică 12%, au fost întocmite sau depuse cu întârziere. În cadrul unor întreprinderi, proporția abaterilor a depășit acest procent, situându-se între 20% și 35%, iar uneori și peste acest procent. Durata medie de întârziere în depunerea sau remiterea spre încasare a documentelor a fost de 6 zile, dar la unele întreprinderi această întârziere medie a depășit 15 zile iar la altele s-au înregistrat întârzieri și mai mari.

Prin normele legale care reglementează organizarea și conducerea contabilității și exercitarea controlului financiar preventiv, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil, s-a mărit simțitor rolul contabilității în întărirea disciplinei financiare și în asigurarea integrității patrimoniale a unităților socialiste. În cadrul acestor atribuții, conducătorul compartimentului financiar-contabil are obligația să organizeze și să urmărească întocmirea corectă și la timp a facturilor pentru produsele expediate, lucrările executate și serviciile prestate și depunerea în termen la bancă sau expedierea direct la cumpărător a documentelor de decontare, precum și controlul încasării la timp a contravalorii acestor documente. De asemenea, trebuie să folosească toate mijloacele de acțiune asupra partenerilor care încălcă disciplina decontărilor, solicitînd după caz, penalități pentru întârzierea plății, schimbarea formei de decontare, asigurarea sumelor necesare efectuării plăților, iar în cazurile prevăzute de lege să procedeze chiar la suspendarea livrărilor. Toate aceste preocupări trebuie să conducă în final la obținerea la timp de către întreprindere a tuturor sumelor datorate de clienți din executarea sarcinilor contractuale.

Aminteam mai sus sarcinile compartimentului financiar-contabil din întreprinderi în ce privește încasarea la timp a producției livrate pentru asigurarea echilibrului între încasări și plăți, pentru o capacitate de plată permanentă, care să-i permită a face față în orice moment sarcinilor asumate prin contractele economice și celor către buget bănci și alte organe. În ce privește sarcinile asumate prin contracte, acestea trebuie să pună în permanență în aten-

ția conducătorilor compartimentelor financiar-contabile preocuparea pentru executarea la timp a obligațiilor privind achitarea aprovizionărilor realizate, asigurînd în primul rînd o bună organizare a circuitului documentelor primite de la furnizori, urmărind efectuarea la timp a recepției mărfurilor, exercitînd dreptul de refuz numai cînd acesta este întemeiat. Desigur, exercitarea acestor îndatoriri implică și formularea pretențiilor, atunci cînd este cazul, în legătură cu litigiile ce urmează a fi rezolvate de organele de arbitraj sau judecătorești atunci cînd s-au epuizat toate celelalte căi de conciliere în legătură cu abaterile constatate în îndeplinirea sarcinilor decurgînd din executarea contractelor economice.

Este necesar ca și organele de inspecție bancare să sprijine aparatul economic din întreprinderi și mai ales personalul muncitor chemat să organizeze și care are răspunderea compartimentelor în care se elaborează documentele de decontare. În anul 1980, documentele primite la decontare de bănci, pentru mărfuri, lucrări și servicii au fost acceptate în cea mai mare parte, adică în proporție de 97,8%, iar circa 2,2% au fost refuzate de plătitori sau respinse la plată de bănci. Din documentele acceptate la plată, peste 88,5% s-au decontat în termenele normale sau prelungite, prevăzute de norme, iar 11,5% după ce au staționat în restanță, în medie circa 12,7 zile, din cauza incapacității de plată a plătitorilor.

Deși procentul refuzurilor și respingerilor la plată ar părea redus la prima vedere, totuși, din punct de vedere valoric, volumul acestora este important, atrăgînd atenția asupra existenței unor aspecte negative în ce privește respectarea disciplinei contractuale cu privire la calitate, termene, prețuri etc.

O pondere importantă în totalul refuzurilor — circa 30% — o au cele pentru neprimirea mărfii pînă la expirarea termenelor de aminare a documentelor de decontare. Din analizele efectuate se desprinde concluzia că aceste refuzuri au fost datorate întârzierilor înregistrate pe parcursul transporturilor și mai ales la mărfurile expediate prin coletării, containere sau vagon comun pentru mai mulți destinatari. Dar, așa cum arătam mai sus, cauza unora din aceste refuzuri a fost și aceea că unele întreprinderi au introdus documentele la decontare, fără ca mărfurile să fi fost expediate efectiv. O altă categorie de refuzuri care prezintă pondere (28%) sînt cele datorate nerespectării clauzelor contractuale privind cantitatea, termenul de livrare sau alte clauze, precum și cele datorate neremiterii documentelor prevăzute în contracte pe baza cărora produsele să poată fi recepționate, folosite sau valorificate.

De menționat că, din totalitatea refuzurilor de plată înregistrate în cursul anului 1980, o parte neînsemnată a rămas nerezolvată pînă la finele anului. Sînt situații în care clarificarea unor refuzuri se tergiversează nejustificat, întreprinderile furnizoare nemanifestînd o preocupare susținută și operativitate în tranșarea acestora, fapt ce face ca, pe lîngă consecințele privind încetinirea decontărilor, să se mențină un volum important de imobilizări în refuzuri nerezolvate.

Atrage atenția faptul, așa cum o confirmă unele soluții date de organele de

arbitraj, sau după cum s-a constatat cu ocazia unor verificări sau analize, că mai sint cazuri cind se prezintă de unii plători refuzuri neîntemeiate. Ca urmare a poziției ferme a organelor bancare, s-a revenit ulterior asupra unor astfel de refuzuri, dar nu se poate ignora faptul că în mod temporar aceste situații au provocat greutăți financiare furnizorilor. Am mai putea adăuga faptul că pentru astfel de abateri de la disciplina contractuală sau pentru lipsa de preocupare în vederea rezolvării operative a refuzurilor, sau abuzului în introducerea refuzurilor, unitățile băncii au aplicat sancțiunile legale persoanelor vinovate. Este necesar însă ca șefii de compartimente financiar-contabile, adică tocmai cei care poartă răspunderea controlului preventiv al acestor operații, să fie antrenați printr-o răspundere sporită pentru înlăturarea unor astfel de lipsuri. De asemenea, considerăm că un control mai atent la prezentarea refuzurilor de plată la ghișeele băncilor și o colaborare mai strînsă cu aparatul de control pot contribui eficient la eliminarea unor din neajunsurile manifestate în acest domeniu.

Pondere ridicată a documentelor ce staționează în restanță, înainte de a se deconta, situează acest aspect ca pe un fenomen negativ cu cele mai mari implicații în încetinirea decontărilor, cu consecințe asupra atragerii unor unități cu activitate bună în lanțul neplăților și în situația de incapacitate de plată.

● Organizarea judicioasă a circuitului documentelor de decontare

LA TOATE aspectele negative prezentate mai sus, cu implicații directe asupra vitezei de decontare, au contribuit o serie de factori din întreprinderea asupra cărora controlul bancar poate și trebuie să acționeze mai eficient. Ne vom referi la cei care au o influență mai mare și vom arăta că sint cazuri

frecvente cind în contractele economice nu se prevăd nici forma, nici instrumentul de decontare care să asigure calea cea mai sigură pentru intrarea mai rapidă a banilor în cont. Alături, se evită deliberat fixarea unor termene certe de livrare, astfel încît să asigure ritmicitatea în livrarea și încasarea valorii produselor.

Arătăm mai sus că se produc întârzieri în inițierea plății cu dispoziție de plată sau se amînă abuziv unele dispoziții de încasare. La această stare de lucruri se ajunge în frecvente cazuri și datorită faptului că conducerea evidențelor de urmărire a primirii și achitării acestor documente se face necorespunzător și alături, mai rar desigur, nu se face deloc.

La cele arătate mai sus adăugăm faptul că în unele unități economice continuă să existe lipsuri în organizarea circuitului documentelor de decontare, ceea ce a favorizat depunerea documentelor de decontare la unitățile bancare cu întârziere. Alături nu s-au respectat dispozițiile legale în vigoare cu privire la efectuarea în termen a recepției mărfurilor, fapt ce a condus la amînarea nejustificată a termenului de plată. Sint însă situații cind obligațiile respective nu sint îndeplinite și se mai constată în unele întreprinderi că evidențele nu sint ținute corect și la zi, că se înscriu în documentele de decontare date nereale cu privire la primirea sau recepția mărfurilor și a facturilor sau cu privire la alte operații economice.

Nu putem să nu amintim că mai sint întreprinderi furnizoare care nu acționează, atunci cind este cazul, la arbitraj pe acei parteneri care nu au respectat contractele economice, care au întârziat plata, nepretinzînd astfel penalitățile ce li s-ar conveni pentru prejudiciul cauzat. Uneori aceste situații se datorese neglijenței personalului care are sarcina urmăririi acestor aspecte, alături unei atitudini „conciliante” între parteneri, ambele situații fiind la fel de dăunătoare capacității de plată a unităților în cauză.

Toate abaterile și neajunsurile de care am amintit mai sus au avut

consecințe directe asupra situației financiare a unităților respective, iar alături, ceea ce este și mai grav, au atras în situații nefavorabile și unități care au lucrat bine și care aveau o situație financiară bună, punîndu-le în dificultate.

Un indicator de bază, după cum este cunoscut, îl constituie realizarea producției marfă vîndută și încasată, fapt subliniat în repetate rînduri și în documentele de partid. Acest obiectiv se consideră realizat numai după intrarea mijloacelor bănești în contul furnizorului. Considerăm că nu se spune ceva nou atunci cind se afirmă că perfecționarea activității întreprinderilor depinde în primul rînd de întărirea situației economice și financiare a acestora, de organizarea producției și aprovizionării tehnico-materiale, îndeplinirea planurilor economice și respectarea disciplinei contractuale. În paralel însă, avînd implicații directe, nu trebuie neglijate perfecționarea actualelor forme și instrumente de decontare, accelerarea circulației acestora în care, după cum s-a arătat, există încă unele neajunsuri.

Cunoscînd factorii care au contribuit la existența și menținerea unor neajunsuri în efectuarea decontărilor și ținînd seama de ponderea și gravitatea fiecăruia este necesar ca întregul aparat bancar să se mobilizeze pentru înlăturarea acestora și în mod deosebit asupra celor care prezintă o pondere importantă în decontarea normală a operațiilor respective.

Sarcinile trasate de conducerea de partid privind accelerarea autoconducerii muncitorești a autogestiunii, urmărirea acestor răspunderi fiecărui colectiv de muncă pentru buna funcționare și folosire a mijloacelor de care dispune. Controlul permanent al unităților socialiste asupra respectării disciplinei decontărilor constituie o obligație care este menită să întărească autogestiunea și care trebuie realizată direct și nemijlocit de către compartimentele financiar-contabile ale acestora.

Gh. MARCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

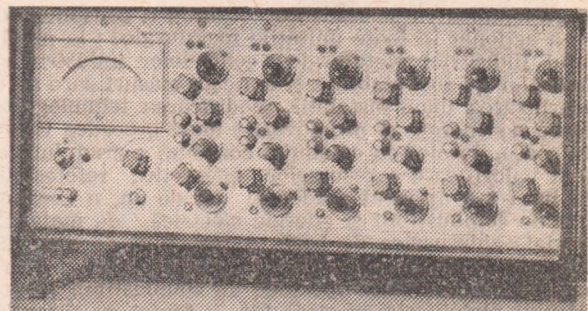
Sistem modular de aparatură tensometrică

REALIZARE de prestigiu a Institutului de cercetări electronice din București, acest sistem asigură necesarul de aparatură tensometrică al unităților industriale și de cercetare cu aparate superioare ca performanțe metrologice, posibilități de diversificare funcțională, versatilitate și soluții constructive. O mare parte din unitățile acestui sistem au și fost introduse în fabricația curentă de întreprinderea de aparate electronice de măsură industriale din Capitală, în timp ce unele instalații tensometrice mai complexe urmează a fi multiplicare prin microproducție în cadrul institutului.

Sistemul N-2300 este constituit dintr-o serie de 28 unități

funcționale și casete unificate constructiv și interfațate electronic, care pot fi grupate în câteva familii: amplificatoare de măsură tensometrică pentru tractoare rezistive (metalice și cu semiconductor) și inductive; unități de alimentare și de afișare (analogică și numerică); unități de prelucrare a semnalelor analogice (valori de vîrf, medii și eficace, filtrare, adaptare la aparatură a unor tractoare de tip generator); unități de calibrare de precizie; unități specifice măsurării consecutive în mai multe puncte (comutare și echilibrare, manuale sau automate după un program prestabilit); casete modulare.

Concepția de ansamblu a acestui sistem, care permite re-

nunțarea la importul unui număr mare de aparate de măsură electronice, permite utilizatorului să modifice operativ structura subsansamblelor de măsură pentru a asigura o adaptare optimă a acestuia la sarcinile concrete. Sistemul N-2300 este destinat, în special, măsurării solicitărilor mecanice în mașini și utilaje, elemente de construc-

ții etc. Diversitatea traductoarelor conectabile la aparate, precum și aceea a sistemelor de măsură realizabile, asigură însă o extindere a domeniului de utilizare a sistemului la numeroase alte mărimi neelectrice, în-deosebi mecanice, traductibile în deformații.

Reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale — factor hotărîtor al creșterii eficienței

UNA DIN PROBLEMELE esențiale ale progresului economiei românești în actuala etapă o constituie creșterea substanțială a ponderii produselor cu un coeficient de prelucrare superioară; avem în vedere produsele care înglobează o cantitate mai mare de muncă, de inteligență tehnică și care asigură un consum scăzut de materii prime și materiale, determinînd, în final, mărirea eficienței economice, diminuarea efortului material al dezvoltării, proces cu atît mai necesar în condițiile crizei mondiale de materii prime și energie. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să mărîm de cîteva ori valoarea tonei de materii prime și materiale prelucrate în industrie — în condițiile în care trebuie să realizăm produse cit mai multe și la nivelul tehnic și economic mondial — în scopul de a satisface cerințele mereu crescînde ale industriei și economiei, ale populației cit și pentru export.

Evident, aspectele implicate de imperativul reducerii consumurilor materiale sînt numeroase: acestea se înscriu în sfera restructurării în continuare a economiei și industriei, cit și în sfera acțiunilor și măsurilor de conducere a activității din unități, a organizării superioare a producției și a muncii pină la fiecare loc de muncă. În cele ce urmează ne vom referi cu deosebire la unele din aceste probleme în industria metalurgică.

Promovarea tehnologiilor economicoase

RAMURĂ importantă a industriei și deopotrivă sector însemnat al economiei, metalurgia noastră se caracterizează și prin aceea că o pondere ridicată în costurile de producție o dețin cheltuielile materiale. Cauzele unei asemenea situații sînt, în parte, obiective; ele decurg din însăși specificul activității respective. Experiența arată însă că în măsura în care resursele materiale sînt judicios utilizate, fiecare tonă de metal poate fi obținută nu numai în cadrul costurilor planificate, ci chiar cu costuri — în speță materiale și energetice — mult mai mici. Pentru raționalizarea și scăderea continuă a consumurilor specifice s-a acționat în toate unitățile metalurgice; la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice, centralelor industriale și întreprinderilor au fost stabilite și aplicate măsuri care au condus la modernizarea unor instalații, modificarea tehnologiilor consumatoare de energie și promovarea unor procedee tehnologice economicoase, paralel cu creșterea continuă a gradului de recuperare și valorificare a resurselor energetice refolosibile. Pe această bază s-a asigurat scăderea, an de an, a consumurilor specifice de combustibili și energie electrică, de materii prime și materiale siderurgice de bază. Astfel, față de anul 1975, în anul 1980, în condițiile creșterii producției de oțel, s-au realizat reduceri ale consumurilor specifice de combustibili la producerea coșului metalurgic cu circa 5%, a fontei cu circa 7% și a oțelului Martin cu circa 16%. În ceea ce privește consumurile specifice de energie electrică, acestea au fost reduse cu 16,7% la fontă, 4,9% la oțel electric, 29,9% la oțel Martin, 15,3% la aluminiu calcinat, 3,4% la aluminiu electrolytic.

Printre măsurile care au condus la reducerea consumurilor specifice amintim: creșterea capacității unitare a bateriilor de cocsificare, a volumului util al furnalelor, în paralel cu îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat și creșterea temperaturii acestuia; dotarea oțelărilor electrice cu cuptoare de mare capacitate (50—100 t); introducerea procedurii de turnare continuă a oțelului; utilizarea în proporție de peste 65% a lingourilor

calde cu temperatura de circa 850°C la încărcarea cuptoarelor de reincălzire a laminoarelor de semifabricate grele; automatizarea stingerii efectelor anodice la cuvele de electroliză a aluminiului, ceea ce a condus la scăderea consumului specific de energie electrică cu circa 450 kWh/tonă.

În aceeași ordine de idei menționăm și faptul potrivit căruia ca urmare a preocupărilor pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice refolosibile, față de anul 1975, pentru 1981 se prelină o creștere a volumului resurselor energetice secundare utilizate cu circa 15—20% (în condițiile acțiunilor pentru reducerea volumului de resurse energetice secundare constituite) prin reducerea pierderilor de gaz de cocs și gaz-furnal ars la făclă; darea în exploatare de cazane recuperatoare la cuptoarele pentru elaborarea și prelucrarea oțelului, precum și adoptarea unei tehnologii noi pentru stingerea coșului — care să permită obținerea în fiecare an a unei cantități de abur de 40 atmosfere și 435°C, echivalentă cu 550 mii Gcal. Iată, dar, un avantaj relativ larg al efectelor unor preocupări judicioase pentru reducerea consumurilor de combustibili și energie. Trebuie reținut însă că asemenea acțiuni — mai ales prin prisma specificului și posibilităților industriei noastre metalurgice, al comparării rezultatelor respective din acest sector cu cele obținute în sectoarele similare din țările dezvoltate — constituie mai degrabă repere inițiale ale rezervelor de amploare pentru economisirea energiei și combustibilului care există în metalurgie. Decît un punct final și chiar intermediar al posibilităților în acest sens. Tocmai din acest unghi ne vom referi mai departe la o serie de aspecte.

Mutații necesare în procesul producerii oțelului

ÎN PREZENT, pe plan mondial, producția de oțel se realizează în proporție de peste 95% în trei tipuri de agregate de elaborare: convertizor cu oxigen, cuptor electric și cuptor Martin (ponderea acestora este redată în tabelul nr. 1). În acest cadru se manifestă tendința potrivit căreia cuptoarele Martin sînt înlocuite cu convertizoare cu oxigen. Este semnificativ, de pildă, că pe ansamblul țărilor din Piața Comună, în perioada 1970—1979, ponderea oțelului elaborat în cuptoare Martin a scăzut de la 20,3% la 6,5%, în timp ce ponderea oțelului elaborat în convertizoare cu oxigen a crescut de la 45,8% la 69,8%. De asemenea, începînd din anul 1977, în Japonia și Belgia, elaborarea oțelului în cuptoare Martin a fost practic sistată. Prognozele pentru anii 1981—1982 relevă că această tendință va continua în țările din Piața Comună și în perioada următoare (vezi și tabelul nr. 2).

Așa cum practica, calculele o demonstrează, promovarea convertizoarelor cu oxigen în detrimentul cuptoarelor Martin este determinată în principal de considerente energetice. Astfel, pentru convertizorul cu oxigen consumul total de energie (în kg.cc pentru tona de oțel) este de circa 30, comparativ cu circa 270 pentru cuptorul electric și 146 pentru cuptorul Martin. În plus, cuptoarele Martin consumă combustibili valoroși — lichizi și gazoși — iar specificul procedurii nu permite eliminarea sau reducerea acestora sub o anumită cotă etc.

Pornind de la asemenea realități — și, totodată, ținînd seama de faptul că soluțiile aplicate la noi, de creștere substanțială a consumului de oxigen la elaborarea în cuptoare Martin, chiar peste cota de oxigen folosită în convertizoarele cu oxigen, nu pot înlocui total consumul de combustibil ars direct în cup-

toare — este evident că mutația de pondere amintită în procesul de obținere a oțelului trebuie să se vădească cu mai multă pregnanță și în economia românească. Este drept, față de 1975, în 1980, în totalul producției de oțel, ponderea oțelului de convertizor a crescut de la 37% la circa 43,6%, în timp ce ponderea oțelului Martin a scăzut de la 52% la 36%. Asemenea evoluții exprimă desfășurarea unor eforturi de cercetare și producție care se impun însă considerabil intensificate.

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor procedee de elaborare a oțelului

Țara	Anul	Total prod (mii t/an)	Ponderea procedeeului (%)			
			Convertizor cu oxigen	Cuptor electric	Cuptor Martin	Alte procedee
România	1980	13 175	43,6	19,7	36,7	0,0
Fransa	1979	23 359	79,7	15,3	1,6	3,4*
R.F. Germania	1979	46 040	76,1	14,00	9,9	0,0
Belgia	1979	13 442	95,7	4,3	0,0	0,0
Total țări din C.E.E.						
	1979	132 581	69,8	22,9	6,5	0,8
Japonia						
	197	111 752	76,4	23,6	0,0	0,0
S.U.A.						
	1979	126 111	61,3	24,7	14,1	0,0

*) În principal procedeul Thomas
Sursa : Colecția EUROSTAT — 1980 ; pentru România date în M.I.M.

În același cadru trebuie amintite și alte detalii. De exemplu, datorită proceselor fizico-chimice mult mai rapide în convertizorul cu oxigen, productivitatea acestuia este sensibil mai mare. În plus, în condițiile din țara noastră, productivitatea realizată pe unitate de capacitate a agregatului este de 1 179 kg/oră x

Tabelul nr. 2

Prognoza de dezvoltare a capacităților de producție de oțel din țările C.E.E. în perioada 1981—1982, pe procedee de elaborare.

Țara	Anul	Capacitatea totală (mil. t)	Ponderea procedeeului (%)			
			Convertizor cu oxigen	Cuptor electric	Cuptor Martin	Alte procedee
R.F. Germania	1981	68,3	73,21	13,03	8,78	4,98
	1982	67,1	74,37	14,06	7,30	4,17
Fransa	1981	29,4	59,52	16,33	1,36	22,79
	1982	29,1	60,48	16,50	1,37	21,65
Italia	1981	36,6	43,94	48,25	1,35	6,46
	1981	37,1	43,40	48,79	1,35	6,46
Marea Britanie	1981	30,9	60,41	35,17	4,42	0,00
	1982	32,0	61,56	34,38	4,06	0,00
Totalul țărilor din C.E.E.						
	1981	210,5	65,65	21,14	4,70	8,51
	1982	201,7	66,63	22,95	3,52	6,90

Surse : „STHAL und EISEN“, nr. 5/1980, Colecția EUROSTAT — 1980.

tonă capacitate convertizor, față de 125 kg/oră x tonă capacitate cuptor Martin. Mai departe, țările dezvoltate industrial, care folosesc mai intens fierul vechi, folosesc această materie primă în special în cuptoarele electrice, consumul de fontă lichidă în ansamblul producției de oțel fiind mai redus. Pentru țara noastră, consumul mai ridicat de fontă în cuptoarele Martin se datorește necesarului de oțel care trebuie realizat în aceste cupatoare pe fluxul minereu-fontă-oțel. Este deci evident că, pornind de la cele arătate, calea hotărâtoare pentru reducerea consumurilor energetice o constituie analiza și stabilirea de soluții concrete pe fiecare agregat, instalație și mașină — în scopul creșterii randamentelor energetice, respectiv pentru reducerea la minimum a pierderilor.

Priorități în valorificarea unor rezerve

ÎN IDEEA creșterii gradului de valorificare a resurselor energetice, trebuie relevat că nici o economie de combustibil sau energie electrică, oricât de mică ar fi, nu este neînsemnată ; de aici concluzia că nici o măsură de economisire, oricât de complicată ar fi, nu trebuie ignorată, desigur în condiții de eficiență economică bine stabilite. De asemenea, trebuie ținut seama de faptul că există măsuri stringente, cu prioritate absolută, ce se pot lua imediat în cadrul actualilor parametrii de plan, precum și măsuri de perspectivă, care implică investiții ce trebuie în mod necesar înscrise în plan, ținându-se însă seama și de faptul că cea mai ieftină investiție pentru a obține combustibil este investiția de economisire a energiei.

În industria metalurgică sînt cunoscute numeroase măsuri de actualitate care conduc la utilizarea mai eficientă a combustibililor și energiei. Alături de cele arătate, sînt de evidențiat astfel și acțiunile ce permit reducerea consumului specific de coals la furnale pe seama generalizării funcționării furnalelor cu aer insuflat la temperaturi și presiuni ridicate, concomitent cu reducerea pierderilor de gaz de furnal eșapate în atmosferă, prin montarea de gazometre care să asigure preluarea virfurilor. În oțelăriile electrice, o cale principală de economisire o constituie intensificarea introducerii oxigenului, preîncălzirea fierului vechi cu gaze de ardere, sortarea atentă a materiilor prime etc. Pierderi mari de căldură se produc prin răcirea între fazele de prelucrare a semifabricatelor, în cursul transportului și staționării acestora. Sînt de avut în vedere, în același sens, măsuri de creștere a ponderii lingourilor calde la laminarele bluming și slebing și la laminarele degrositoare, precum și măsuri de utilizare maximă a căldurii înmagazinate de semifabricate în fazele anterioare de prelucrare, astfel încît să se reducă cît mai mult răcirea lor înainte de laminare. O resursă potențială importantă o constituie și utilizarea căldurii gazelor arse, în principal pentru reîncălzirea aerului de combustie. Este, desigur, o cerință imperioasă aceea de a asigura ca factorii de resort să permită, mai mult ca pînă acum, un larg cîmp de aplicare tuturor acestor acțiuni de imediată actualitate.

Probleme multiple concentrează măsurile de perspectivă ce sînt avute în vedere pentru creșterea eficienței utilizării resurselor de combustibili și energie, pentru mărirea randamentelor energetice. În acest domeniu, un aspect important îl constituie creșterea capacității medii a furnalelor, inclusiv prin dezafectarea unor furnale de mică capacitate, care, de regulă, consumă cu 50—100 kg coals/tonă de fontă mai mult față de furnalele moderne de mare capacitate. Totodată, trebuie avută în vedere înlocuirea eșalonată a consumului de gaze naturale cu gaze de furnal și cu combustibili solizi necocsificabili. Aspecte similare se pun și în legătură cu unele benzi de aglomerare mari consumatoare de căldură, precum și în ce privește generalizarea instalațiilor de stingere-uscarea a coalsului, care permite un bilanț termic mult îmbunătățit în cocerii. Aspecte de perspectivă trebuie avute în vedere în industria aluminiului. Pe plan mondial există cercetări care permit obținerea aluminiului cu un consum de cca. 10 000 kWh/tonă, comparativ cu 13 500—14 000 kWh/t cît se realizează în cele mai bune instalații actuale ; încadrarea în asemenea consumuri presupune reconsiderarea întregii tehnologii de producție și a însăși materiei prime care este clorura de aluminiu în loc de alumină. Pentru aceasta este necesar ca forța de cercetare de care această activitate dispune să fie concentrată din timp pe studierea și încercarea unor tehnologii noi, cu consumuri reduse de energie.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

Operativitate

UNITĂȚILE specializate în transportul mărfurilor pe apă, în aer sau pe calea ferată se confruntă cu multe dificultăți din cauza beneficiarilor care nu-și ridică produsele livrate de furnizori. Pornind de la această situație propun ca transportul mărfurilor sosite în porturi, aeroporturi sau gări să nu fie considerat încheiat odată cu sosirea lor. După descărcare, să fie automat transportate de unitățile ce le depozitează, prin mijloace proprii sau prin unitățile specializate în transporturi. Cheltuielile ocazionale cu aceste transporturi ar urma să fie achitate de beneficiari. S-ar rezolva astfel problema spațiilor de depozitare, iar mașinile și utilajele ar intra mai repede în exploatare etc.

FI. STAIU
Sinaia

Indicatori

REALIZAREA uneia din sarcinile importante ce revine consiliilor populare pe linia menținerii și îmbunătățirii gradului de fertilizare a terenului agricol impune calculul și urmărirea pe total și pe categorii de unități a unor indicatori specifici. Este vorba de suprafața fertilizată (pe total și pe categorii de folosință); ponderea suprafeței fertilizate în total suprafață; consumul de îngrășămintă la hectar (pe total și pe categorii de folosință, suprafața terenurilor pe care s-au împrăștiat amendamente; ponderea suprafeței tratate în total suprafața care necesită amendamente; suprafața terenurilor pe care s-au efectuat lucrări de combatere a eroziunii în suprafața erodată; suprafața terenurilor îndiguite sau desecate (pe total și pe categorii de teren); terenul amenajat pentru irigații (pe total și pe categorii de teren); suprafața efectiv irigată (pe total și pe categorii de teren); ponderea suprafeței efectiv irigate în suprafața amenajată pentru irigații; suprafața pășunilor și fânețelor naturale amenajate în complexe pentru care s-au efectuat lucrări de îmbunătățiri funciare; ponderea suprafeței pășunilor și fânețelor pe care s-au angajat lucrări de îmbunătățirea, în suprafața totală.

Gh. FRĂȚILA
Academia de Studii Economice

ECOURI

Mijloace de transport

CELE sesizate în nota „Transporturi”, apărută în nr. 26 al „R. E.” la rubrica „Cititorii au cuvîntul” în legătură cu depășirea normei de staționare a vagoanelor C.F.R. la încărcare-descărcare sînt juste. Deficiențele au la bază probleme interne și alte cauze de ordin organizatoric cum ar fi: aducerea mărfurilor pentru descărcare neritmic, cu mult peste coeficientul de neuniformitate admiși și cu mult peste capacitatea de descărcare a fronturilor și depozitelor; blocarea permanentă a porturilor Constanța și Brăila

pentru laminele destinate exportului pe mare.

În urma analizei făcute cu organele competente din Ilimișoara și Deva, am stabilit măsuri care să conducă la reducerea imobilizărilor de vagoane în Combinatul siderurgic Hunedoara.

Sevastian POPESCU
director Uzina nr. 7 transporturi
feroviare Hunedoara

★

ELIMINAREA imobilizărilor de vagoane de către unitățile beneficiare reprezintă o preocupare majoră și permanentă a ministerului nostru. Prin ordinul nr. 2020/1980 s-a dispus crearea, în fiecare unitate subordonată, a unei comisii însărcinate cu analiza locațiilor și luarea de măsuri corespunzătoare înlăturării lor. Tot pe linia evitării staționărilor suplimentare la încărcare-descărcare, pentru corelarea cât mai eficientă a capacităților de depozitare, consum și desfacere, s-a instituit un sistem de teleconferință prin care se analizează zilnic problemele legate de activitatea de transport, intervenindu-se concret pentru soluționarea acestora. În aceeași ordine de idei, trebuie arătat că periodic delegați din cadrul Serviciului coordonare-transporturi din minister s-au deplasat la unitățile din subordine, pentru impulsivarea descărcărilor și crearea cadrului optim necesar desfășurării acestei activități în condiții corespunzătoare.

Pentru reducerea manipulărilor și creșterea productivității, s-a trecut la introducerea pe scară tot mai largă a tehnologiilor moderne de transport. În scopul micșorării duratei de staționare a vagoanelor în portul Constanța, se studiază, împreună cu unitățile de comerț exterior, posibilitatea extinderii sistemului de livrare în vrac a mărfurilor de masă destinate exportului. Pe de altă parte, s-a întocmit un plan de măsuri privind lucrările de investiții necesare extinderii capacităților de încărcare-descărcare și depozitare, executându-se în paralel și lucrări de dezvoltare a rampei și platformelor existente, precum și dotarea acestora cu mijloace de manipulare adecvate.

V. BORDEIANU
director general adjunct în Ministerul
Industriei Chimice

★

ÎN aprovizionarea cu cărbune energetic a termocentralelor s-au întîmpinat serioase greutăți care au determinat unele imobilizări de vagoane la descărcare. Cauzele care au condus la această situație au fost livrarea de cărbune cu conținut ridicat de steril, cu umiditate excesivă, conținînd și corpuri străine, starea tehnică necorespunzătoare a unor vagoane, defecțiuni în instalațiile de preluare a cărbunelui în termocentrale. Neutilizarea la capacitate a vagoanelor speciale ZCV a fost determinată de unele cauze obiective ca: indisponibilități în instalațiile de captare și livrare, opriri la unele grupuri, precum și unele cereri de anulare a repartițiilor.

În vederea eliminării acestor deficiențe, la nivelul termocentralelor Mintia, Ișalnița, Turceni s-au efectuat o serie de ana-

lize, stabilindu-se, de comun, acord măsurile ce se impun.

Pentru mai bună organizare a activității de livrare, preluare și depozitare a cărbunelui în vederea formării stocurilor pentru acoperirea virfului de sarcină din sezonul rece 1981-1982, s-a organizat un comandament central și comandamente comune (M.E.E. - M.M. - M.T.C.) pe fiecare termocentrală de cărbune, care vor acționa operativ în vederea respectării prevederilor stabilite în programul de transport al cărbunelui energetic, utilizării corespunzătoare a parcului de vagoane.

T. POPESCU
director în Ministerul Energiei Electrice

Juristul

APRECIEM articolul „Juristul de întreprindere”, apărut în nr. 22 al „R.E.”, pentru conținutul său, reflectînd preocuparea pentru o mai bună cunoaștere și îndeplinire a rolului și atribuțiilor juristoconsulților în unitățile socialiste în care funcționează.

Față de dezvoltarea continuă a unităților socialiste și ținîndu-se seama de necesitatea fundamentării întregii lor activități economico-sociale pe baza legilor și a celorlalte acte normative, a hotărîrilor de partid și de stat, Ministerul Justiției are în preocuparea sa o mai bună reglementare a îndatoririlor juristoconsulților, a poziției rolului și statutului acestora. În acest scop, în colaborare cu alte organe interesate, Ministerul Justiției a elaborat proiectul unui nou act normativ pentru organizarea asistenței juridice în unitățile socialiste și statutul juristoconsulților, care să înlocuiască actuala reglementare din Decretul nr. 143/1955 privitor la organizarea și funcționarea oficiilor juridice.

Romul OPRE
director în Ministerul Justiției

Contracte

ÎN legătură cu nota intitulată „Contracte model”, apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul” din nr. 35 al „R.E.” subliniem că, elaborate pe ramuri, grupe de produse sau categorii de lucrări și servicii, contractele model determină cadrul ce trebuie respectat cu ocazia încheierii contractelor economice. Conform reglementărilor instituite prin art. 14 din Legea contractelor economice, ministerele și alte organe centrale au aprobat contracte model, pentru domeniile lor de activitate.

Avînd în vedere că încheierea contractelor economice se face și cu respectarea cadrului determinat prin contracte model și că acestea nu sînt cunoscute la nivelul tuturor unităților socialiste din economie, fapt ce rezultă și din materialul publicat, considerăm că publicarea lor în condițiile propuse este de natură a conduce la crearea condițiilor necesare pentru înformarea tuturor celor interesați.

G. PANTA
director adjunct
în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Puncte de vedere

Perfecționarea organizării și conducerii unităților de industrie mică

DAT FIIND ROLUL deosebit de important al industriei mici în valorificarea resurselor locale, în creșterea volumului producției și al prestațiilor de servicii, în mărirea veniturilor populației și a veniturilor proprii ale unităților socialiste, Consiliul popular al județului Buzău a inițiat o serie de măsuri în scopul dezvoltării și diversificării acestui sector de activitate.

O atenție deosebită s-a acordat cunoașterii resurselor locale de materii prime și materiale (diatomit, tuf vulcanic, calcar, gips, cărbune, sare, agregate minerale, argile etc.), inventarierii tuturor materialelor recuperabile și refolosibile rezultate din producția industriei republicane și a produselor secundare din agricultură, în scopul valorificării superioare a acestor resurse și realizării unor produse (plăci și saltele izolatoare, draperii pentru perdele, subansamble pentru încălțăminte, obiecte de uz casnic, confecții, tricotaje, țesături, oglinzi, perii din sîrmă ș.a.) solicitate pe piață. Au fost create noi unități de producție și prestări de servicii.

Ample perspective de dezvoltare ale unităților din subordinea consiliilor populare

O **PONDERE IMPORTANTĂ** în producția industriei mici (43,6% în 1980) o dețin **unitățile de producție din sistemul consiliilor populare**, care funcționează în 46 din totalul de 83 de comune ale județului (exclusiv prestațiile de morărit), în orașul Rîmnicu Sărat și municipiul Buzău, precum și în cadrul întreprinderii județene de gospodărie comunală și locativă, Direcției județene de drumuri și poduri și întreprinderii județene de construcții-montaj. Se prevede ca în 1985, comparativ cu 1980, ele să-și sporească producția marfă cu 50% (de la 331 la aproape 500 milioane de lei) și cea netă cu 150% (de la 60 la 150 milioane lei), să realizeze o creștere a volumului activității (inclusiv prestări de servicii neindustriale) pe locuitor al județului cu circa 75% (de la 507 la 895 lei — cu 19 lei mai mult decît media stabilită pe țară prin programul special pe cincinal); aceasta, în condițiile unei eficiențe economice caracterizate prin sporuri substanțiale ale producției (21,4% la cea marfă, 26,8% la cea netă) raportate la 1 000 lei fonduri fixe, prin reducerea cu 24 lei a cheltuielilor totale de producție — respectiv cu 26 lei a cheltuielilor materiale — la 1 000 lei producție marfă, prin creșterea de 5 ori a beneficiului total (de la 6 la 30,6 milioane lei) și cu peste 35% a celui raportat la 1 000 lei fonduri fixe. Rata proiectată a eficienței economice marchează o evoluție, în acest interval, de la 13,8% la 16,34%. Totodată, veniturile obținute anual de oamenii muncii din acest sector se vor mări de la 23 la peste 82 milioane lei.

O asemenea dinamică — prin care consiliile populare de pe raza județului își vor asigura creșterea veniturilor din astfel de activități, de la 9,1 milioane lei în 1980 la 41,5 milioane lei în 1985 — impune și **perfecționarea organizării și conducerii**.

Neajunsuri ale actualelor forme de organizare

PERFECȚIONAREA organizării și conducerii economiei în ansamblu, și în cadrul acesteia a activității de industrie mică, este necesar a fi efectuată pe baze științifice și într-o perspectivă mai largă, ceea ce reclamă cunoașterea și analiza temeinică a proceselor economice și sociale din unități, a problemelor cu care se confruntă acestea, de către toți cei ce au competențe decizionale în acest ansamblu, interpretarea lor în corelație cu evoluția economico-socială de ansamblu, îmbinarea intervențiilor pe termen scurt, operative cu cele de perspectivă.

O analiză-diagnostic efectuată asupra activității desfășurate de consiliile populare pentru organizarea și conducerea activității de industrie mică reliefează cu pregnanță atât „punctele tari” existente, cît și punctele critice, dintre care o influență nefavorabilă o are și lipsa unui cadru organizatoric corespunzător conducerii nemijlocite, eficiente a acestei activități.

După forma de organizare existentă în prezent, deosebit de grupuri de județe, în care :

1) unitățile de industrie mică (secții, ateliere, formații și puncte de lucru etc.) funcționează **direct pe lingă consiliile populare** municipale, orașenești și comunale, excepție făcînd producția de prefabricate din beton armat, mortare, betoane, agregate, confecții metalice pentru construcții, cea de apă și de energie termică pentru gospodăria comunală, care sînt încorporate în cadrul întreprinderilor de profil. În această formă, la nivelul județului nu există întreprinderi, secții, compartiment sau colectiv specializat, care să asigure coordonarea și îndrumarea unitară a activității de industrie mică; funcțiile conducerii sînt realizate de birourile executive ale consiliilor populare, iar beneficiile realizate din această activitate constituind sursă pentru formarea veniturilor proprii necesare finanțării acțiunilor edilitar-gospodărești și social-culturale;

2) unitățile de industrie mică funcționează **atît pe lingă întreprinderi sau grupuri de întreprinderi** de gospodărie comunală, direcții județene de drumuri și poduri sau alte unități economice de subordonare județeană, cît și **pe lingă consiliile populare** municipale, orașenești și comunale;

3) unitățile de industrie mică sînt integrate în cadrul unei **întreprinderi județene de producție și prestări de servicii**, formă care asigură rezolvarea unitară a conducerii și îndrumării, a colaborării cu unitățile industriei republicane, a studierii și valorificării resurselor locale.

În ultimele două forme, patrimoniul unităților de industrie mică este încorporat în bilanțul unității pe lingă care funcționează, iar veniturile realizate din această activitate sînt cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli al unității respective, urmînd apoi filiera legală.

Fiecare din formele enumerate prezintă avantaje și dezavantaje, dar nici una nu asigură în totalitate condițiile impuse de aplicarea noului mecanism economico-financiar, nu satisface cerințele autoconducerii și autofinanțării la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor. Astfel, în cazul primei forme, deși se asigură conducerea nemijlocită a activității de industrie mică de către birourile executive ale consiliilor populare și cointeresarea acestora prin dirijarea veniturilor obținute spre dezvoltarea economico-socială a localității respective, totuși lipsește coordonarea, îndrumarea și conducerea unitară a activității, neexistînd o unitate, secție sau compartiment cu astfel de atribuții. În această situație nu se pot rezolva la nivel de județ marketingul, studierea resurselor, a posibilităților de valorificare a lor, de cooperare și colaborare cu unitățile de industrie republicană, cu unitățile comerciale județene, cu bazele județene de aprovizionare și desfacere și cu alte organisme. De asemenea, nu se poate organiza în mod corespunzător activitatea de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică necesară pregătirii corespunzătoare a producției.

A treia formă de organizare permite înlăturarea acestui neajuns, dar nici ea, nici cea de-a doua formă nu asigură cointeresarea birourilor executive ale consiliilor populare ale localităților în dezvoltarea și diversificarea activității de industrie mică. În aceste două forme de organizare veniturile ce se realizează în unitățile de industrie mică (secții, ateliere, formații de lucru, ce valorifică în cea mai mare parte resursele locale din comune, orașe și municipii și sînt amplasate în aceste localități) se centralizează în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii județene, care le utilizează în conformitate cu legislația în vigoare. În acest fel localitățile respective sînt lipsite de o importantă sursă de autofinanțare, personalul muncitor din cadrul consiliilor populare nu este atras în măsura necesară la soluționarea problemelor de asigurare a resurselor, de desfacere, evidentă, organizare, îndrumare și control al acestor unități.

Necesitatea unei conduceri nemijlocite, eficiente

PORNIND de la experiența județului Buzău și a altor județe, de la sugestia făcute de oameni ai muncii din unitățile administrativ-teritoriale și adaptînd reguli aplicabile în indus-

tria republicană, propunem — pentru dezbateră și pentru o eventuală experimentare — o formă de **organizare și conducere a industriei mici în profil teritorial** (din cadrul consiliilor populare), care să răspundă cel mai bine imperativului unei calități și eficiențe economice ridicate. Această formă utilizează în cea mai mare parte elementele prezentate mai sus și are la bază principiile noului mecanism economico-financiar, cerințele impuse de introducerea autofinanțării și autogestunii unităților administrativ-teritoriale, de creșterea continuă a eficienței întregii activități economico-sociale, de sporirea beneficiilor și întărirea regimului de economii în toate unitățile productive și social-culturale de mărire a veniturilor ce se realizează în teritoriu și de utilizare judicioasă a acestora, pentru îndeplinirea integrală a planului în profil teritorial, a bugetelor locale și a bugetelor de venituri și cheltuieli ale tuturor unităților subordonate.

Se are în vedere ca toate activitățile economice și sociale ale consiliului popular, de pe raza unei localități, să fie **organizate, conduse și îndrumate în mod nemijlocit de către biroul executiv** al acestuia, iar **rezultatele economico-financiare să se reflecte în bugetul local**, legând astfel mai mult activitatea desfășurată de cadrele de conducere de la nivelul comunei, orașului, municipiului — și, respectiv, aprecierea ei — de rezultatele economice obținute și în acest important sector de activitate.

Potrivit acestor cerințe, propunem ca **toate unitățile de industrie mică din subsistemul consiliilor populare** (cu excepția celor cuprinse în întreprinderile de construcții și de gospodărie comunală) să fie **subordonate consiliilor populare ale localităților pe raza cărora își desfășoară activitatea**. Structura organizatorică va fi — în funcție de numărul de personal, volumul producției, complexitatea acesteia și fondurile fixe — punct (formație) de lucru, atelier, secție sau (în cazul unor activități mai ample și mai complexe) fabrică, respectându-se normele unitare de structură pe economie.

Organizarea evidenței, a gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, conducerea, îndrumarea și controlul activității din aceste unități ar reveni birourilor sau comitetelor executive ale consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, iar asigurarea aducerii la îndeplinire a hotărârilor adoptate privind conducerea curentă și de perspectivă a activității de industrie mică și administrarea patrimoniului acestor unități ar urma să fie realizate de vicepreședintele, respectiv contabilul consiliului popular respectiv. Relațiile contractuale și juridice cu furnizorii și beneficiarii industriei mici, cu unitățile financiar-bancare și cu persoanele fizice vor fi de asemenea, rezolvate la nivelul consiliului popular.

Atribuțiile aparatului organelor teritoriale

LA NIVELUL județului, sarcina coordonării unitare a activității de industrie mică din cadrul consiliilor populare ar reveni unei **secții** (sector, compartiment) specializate, ca aparat propriu al consiliului popular județean. Ea ar realiza, împreună cu birourile executive ale consiliilor populare comunale, orașenești și municipale, în principal **conducerea și organizarea operativă și unitară a activității de producție din industria mică**; de asemenea, ar asigura **sistemul informațional** și — împreună cu conducerile celorlalte subsisteme de industrie mică — **studiile și analizele** necesare comitetului executiv al consiliului popular județean pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute de Legea nr. 2/1980 cu privire la coordonarea, îndrumarea și controlul activității de industrie mică, organizată pe raza județului. În realizarea acestui rol, secția ar colabora cu celelalte secții, oficii și instituții cu dublă subordonare și cu birourile sau comitetele executive ale consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, cu unitățile comerciale județene, bazele de aprovizionare și desfacere, centrul județean de proiectare și unitățile industriei republicane. De asemenea, acest compartiment ar urma să realizeze **cooperarea și colaborarea** între industria mică din cadrul consiliilor populare și centralele industriale, institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică.

Dat fiind că la nivelul comunelor, orașelor și chiar al municipiilor, personalul muncitor existent nu poate asigura activitatea ca studierea pieței interne și externe, elaborarea de proiecte (de produs, de organizare a producției și a muncii, de mecanizare a unor lucrări, proiecte de execuție pentru scule, dispozitive și verificatoare), apare necesară **crearea, în cadrul institutelor sau centralelor județene de proiectare, a unor sectoare sau ateliere care să lucreze parțial sau în exclusivitate pentru**

industria mică din cadrul consiliilor populare — formulă care ar înlătura neajunsurile situației actuale, când pentru aproape toate produsele și prestările din acest domeniu nu este asigurată documentația tehnică, tehnologică și de organizare (în unele cazuri lipsind chiar și documentația economică). Sectorul (atelierul), colaborând îndeaproape cu institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică — centrale și de profil, cu întreprinderile de studii, cercetări și prospecțiuni geologice, ar putea acționa pentru implementarea rapidă în unitățile de industrie mică a realizărilor tehnico-științifice și pentru valorificarea resurselor existente în județ și care nu se utilizează de către marea industrie.

O serie de alte activități necesare pot fi rezolvate de către **secțiile și compartimentele de specialitate ale consiliului popular județean în strinsă colaborare cu compartimentul de industrie mică**, de pildă: planificarea curentă și de perspectivă, probleme de aprovizionare și desfacere (obținerea cotelor și repartițiilor), de normare și asistență tehnică privind retribuirea muncii pentru unitățile de industrie mică de pe lângă consiliile populare — de către sectoarele de specialitate din cadrul secției planificare, dezvoltare și organizare; elaborarea documentațiilor pentru investiții — de către secția tehnică în colaborare cu secția arhitectură și sistematizare, cu secția planificare, dezvoltare, organizare și cu consiliul popular municipal, orașeneș sau comunal respectiv; stabilirea prețurilor pentru produse și servicii — de către oficiul de prețuri în colaborare cu consiliul popular al localității; planificarea financiară, relațiile cu bugetul statului și îndrumarea financiar-contabilă — de către administrația financiară prin aparatul său propriu, iar controlul financiar intern — de către corpul C.F.I.; coordonarea și îndrumarea pe linie de personal și învățământ — de către compartimentul de specialitate al consiliului popular județean.

Având în vedere atribuțiile ce ar reveni compartimentului de industrie mică de la județ, propunem ca el să fie format din 10—15 persoane (în funcție de volumul de activitate și numărul ramurilor ce o compun), cu pregătire superioară sau medie în specialități ca: minier, mecanic, electroenergetic, chimie, materiale de construcții, industria textilă, economie forestieră și prelucrarea lemnului, organizare-normare, analiză economică, plan-finanțe, export ș.a.

Cheltuielile cu retribuirea personalului secției sau sectorului de industrie mică din cadrul consiliului popular județean ar urma să fie suportate din cota-parte de pină la 20% ce se poate centraliza la nivelul județului din beneficiile obținute de unitățile de industrie mică, în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1971, iar cheltuielile de cercetare, proiectare, inginerie tehnologică, de organizare și pentru unele studii necesare conducerii și organizării activității de industrie mică — dintr-un fond constituit la nivelul județului (20%), pe principiul cheltuielilor de introducere a progresului tehnic în unitățile industriei republicane.

Avantaje funcționale și economice

APLICAREA acestei forme de organizare și conducere a activității de industrie mică ar asigura:

— o **mai bună utilizare a personalului muncitor** din cadrul secțiilor, compartimentelor și unităților consiliului popular județean, al consiliilor populare municipale, orașenești și comunale pe lângă care funcționează unități de industrie mică;

— **conducerea, îndrumarea și organizarea operativă și eficientă a activității** de către birourile executive ale consiliilor populare ale localităților unde există astfel de unități;

— **ridicarea calității de pregătire tehnică, tehnologică, programare și urmărire a producției**;

— **cunoașterea mai operativă a resurselor materiale și umane** de pe teritoriul județului, pentru a fi valorificate, ca și a **cerințelor pieței interne și externe**;

— **îmbunătățirea și permanentizarea colaborării** industriei mici cu unitățile industriei republicane, centralele industriale, institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică;

— **reducerea personalului de conducere, administrativ și funcționăresc** din industria mică, în comparație cu varianta a treia prezentată anterior (întreprindere județeană de producție și prestări de servicii), **cu cel puțin 30%** — ceea ce la nivelul județului Buzău ar însemna minimum 40 de posturi;

— **diminuarea cheltuielilor generale pe ansamblul industriei mici a județului cu circa 4 milioane lei și economii la fondul anual de retribuire de circa 2 milioane lei**.

Dacă avem în vedere că industria mică a județului Buzău se situează, ca volum al activității, aproximativ la nivelul mediei pe țară, generalizarea în toate județele a formei propuse ar face ca cifrele menționate să se multiplice cu 40, ceea ce ar însemna un efect substanțial pentru economia națională.

Nicolae RALEA
Buzău

INFORMATIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE ȘI SOCIALE

— Realizări, efecte, perspective —

II

ÎN ULTIMII 2-3 ani au început să apară în economia națională efecte evidente ale utilizării calculatoarelor electronice. Acest lucru se datorează unei acumulări de experiență, unui proces de învățare socială în folosirea tehnicii de calcul în ultimii 10 ani, corelat cu o tendință de modificare atât a structurii de utilizare a tehnicii de calcul în economie cât și a structurii de echipamente pentru fiecare sistem informatic în parte. Aceste modificări au început în anii 1979 și 1980, prin dotarea cu echipamente terminale, microcalculatoare și mini-calculatoare, care, echilibrând structurile de dotare și utilizare a tehnicii de calcul, au permis obținerea unor rezultate de eficiență sporită.

1. În conformitate cu întreaga experiență mondială este dificil să se aprecieze cantitativ, dacă nu imposibil, toate avantajele utilizării calculatoarelor electronice. De aceea trebuie să se accepte atât aprecieri cantitative, acolo unde este posibil, cât și aprecieri calitative.

În privința aprecierilor cantitative, fizice și valorice, de regulă este greu de separat ce revine informaticii în comparație cu ceea ce revine organizării mai bune a muncii, raționalizării fluxurilor de producție sau unor noi procedee tehnologice. Numai în cazul în care într-o anumită perioadă s-a acționat numai asupra unuia din acești factori efectele economice îi pot fi atribuite în exclusivitate. De regulă, când intervin doi sau toți acești trei factori, conducerea întreprinderii trebuie să aprecieze cota de eficiență economică ce revine fiecăruia dintre ei. Pe această apreciere se bazează evaluarea eficienței economice a utilizării tehnicii de calcul. Sînt cazuri în care eficiența economică poate fi determinată riguros, spre exemplu, în automatizarea proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor electronice sau în cercetare-proiectare. De asemenea, în cazul în care factorul informatic este predominant, eficiența economică pe seama informaticii poate fi evaluată destul de corect.

2. Ținînd cont de cele de mai sus, pe baza rezultatelor din țara noastră, se poate afirma că informatica a pătruns în aproape toate domeniile vieții economice și sociale, de la nivel de cetățean comună, unitate industrială, agricolă, medicală, de învățămînt, pînă la nivelul organelor centrale și conducerii ministerelor, aducînd :

— economii importante de resurse materiale și energetice, prin informatică asigurîndu-se o mai bună gospodărire a resurselor, controlul cheltuielilor materiale și utilizării mijloacelor fixe, reducerea imobilizărilor și pierderilor din staționări, a penalizărilor și a unor plăți nejustificate pentru amortizare, diminuarea dobînzilor pentru credite bancare etc. Spre exemplu, la nivelul anului 1980, 600 mil. mc. gaz metan economisit pe baza sistemului informatic de la centrala gazului metan Medias; 60 000 tec., prin introducerea sistemului teleanformațional în conducerea operativă a sistemului energetic național; 2,7 mil. lei prin reducerea imobilizărilor de materiale și piese de schimb la I.R.E. Suceava; reducerea cu 9,3 mil. lei a cheltuielilor materiale la C.S. Hunedoara prin aplicația de programare și urmărirea producției; reducerea cu 32 lei a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă în cadrul întreprinderii de piese radio și semiconductori Băneasa cu 50% a stocurilor fără mișcare. La Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe numai din economiile de 60 mil. lei/an, realizate la cheltuielile directe și indirecte ale celor 40 de baze județene, se recuperează dotarea actuală a centrului de calcul al ministerului.

În agricultură prin utilizarea calculatorului în caracterizarea pedologică a solului se estimează economii la fondul de retribuții de 60 mil. lei (echivalentul muncii a 400 de oameni timp de 7-8 ani) și reducerea cu 24 mil. lei a cheltuielilor de irigare, prin optimizarea regimurilor de udare pentru 3 mil. ha. Economii din mai buna gospodărire a valorilor materiale se obțin prin informatică și în sfera circulației mărfurilor. Astfel la I.C.R.M. Cluj prin analiza dinamicii stocurilor de produse la sfîrșitul anului 1980, la un stoc anual de 210 milioane s-au evidențiat imobilizări de 35,6 milioane pentru 12 pînă la 24 de luni, iar prin controlul disciplinei contractuale cu furnizorii unitatea a încasat 4,2 mil. lei din penalizări. La întreprinderea de strunguri Arad s-au realizat economii de 2,4 milioane lei la fondul de retribuții. 700 000 lei anual din eliminarea rebuturilor la Combinatul Chimic Făgăraș, 1080 tone cc la Regionala de căi ferate Brașov prin urmărirea și calculul zilnic al prestațiilor și consumului de combustibil, eficiența globală a informaticii fiind la nivelul regionalei de 24 milioane lei;

— sporuri de producție, prin mai buna utilizare a capacităților pe baza planificării, programării, lansării și urmăririi cu calculatorul. De exemplu, la I.M.M.N. Baia Mare, în anul 1980, s-a obținut un spor de producție de 150 tone cupru/an prin dozarea amestecurilor în extracție; la ISCIPI Satu Mare un spor de 10 000 purcei pe an prin utilizarea informaticii în selecția suinelor; la IPL Ploiești un spor de producție de 25 000 000 lei/an; la întreprinderea de legume și fructe Constanța un spor de pînă la 20% în perioadele sezoniere; la întreprinderea Republica București un spor de producție de 2,3 mil. lei/an etc.

Sporurile de producție obținute de întreprinderile industriale care utilizează informatica se apreciază numai pentru anul 1980 la cel puțin 1 miliard lei la scară națională, acestea fiind, în toate cazurile, însoțite și de o îmbunătățire calitativă a funcționării generale a întreprinderilor și unităților economice. La I.U.S., Brașov, timpul de răspuns pentru reprogramarea producției se reduce la 24 ore față de peste 30 zile înainte de utilizarea informaticii. La întreprinderea de aluminiu Slatina prin utilizarea tehnicii de calcul în conducerea producției a fost posibilă atingerea unei operativități deosebite, cum ar fi: 30-35 minute pentru programarea extracției de aluminiu la cele 1 200 cuve de electroliți, maximum 25 secunde pentru calculul elementelor de aliere pe șarje, 5 minute pentru reprogramarea producției la o hală (140 cuve) și de 24 ore pentru alte activități (comerciale financiare, disciplină contractuală). Recuperarea cheltuielilor aplicației de programare a extracției și calculul adaosului de aliere se face în primele 5 luni de exploatare pe baza unui spor de 4 milioane lei/an.

Și în alte întreprinderi, cu deosebire unde s-a dispus de echipamente terminale distribuite în punctele de culegere de date și utilizare a informației rezultate din prelucrare automată a datelor, durata ciclului programare-urmărire-reprogramare s-a redus substanțial, situîndu-se între 10-24 de ore; timpul de răspuns în urmărirea disciplinei tehnologice, financiare și contractuale a coborît în unele întreprinderi la 24 de ore.

În general informatica aduce o mai mare operativitate în luarea deciziilor la toate nivelurile de conducere în întreprindere, crescînd prin aceasta eficiența muncii de conducere, contribuie la creșterea calității produselor printr-o mai bună urmărire a disciplinei tehnologice, la o mai bună întreținere și reparare la timp a utilajelor etc. Mulți conducători de întreprindere afirmă că procesul introducerii informaticii este ireversibil, că nu se mai poate funcționa, odată introdusă, fără informatică, decît cu consecințe negative asupra funcționării în ansamblu a întreprinderii. În acest sens este greu de acceptat — spre exemplificare — că la întreprinderea de autocamioane Brașov se poate renunța la prelucrări ce însumează 1 300 ore calculator pe lună sau la aplicații informatice precum: balanța încărcării capacităților, lansarea producției și bugetelor de venituri și cheltuieli pe secții, calculația normală a prețurilor pe repere, ansamble și produs — și care fără tehnică de calcul nu se asigură în timp util, respectiv cu întîrzieri care pot conduce la dezorganizarea activității într-o mare unitate economică.

Afirmația este de asemenea susținută de gradul de acumulare pe suporturi informatice a datelor tehnologice cu caracter normativ și economic care nu mai pot fi utilizate fără informatică. Astfel, în sistemul informatic pentru construcții industriale, colecțiile de date au atins dimensiuni considerabile, cum ar fi: 200 000 sortimente de materiale, 80 000 poziții de mijloace fixe cu 1,7 milioane numere de inventar, 60 000 norme de deviz, 45 000 norme de timp. Nu lipsit de semnificație din punct de vedere al eficienței este faptul că, s-a trecut la un proces de administrare unitară a colecțiilor de date, chiar la nivelul ramurilor economiei, anticipîndu-se o posibilă socializare a utilizării acestora.

Noul mod de funcționare a întreprinderilor este concretizat și prin accesul direct al utilizatorului din secțiile și atelierele de producție, compartimentele de concepție și conducere, la tehnica de calcul și procedurile informaticii. Terminalele conectate la calculator au devenit în unele întreprinderi din metalurgie, chimie, construcții de mașini, instrumentul tehnic care a înlocuit vechiul mod de funcționare bazat pe dosare, registre, arhive și proceduri manuale. Se poate aprecia că informatica începe să constituie suportul viabil al generalizării rapide a noului mecanism economic și financiar, conservîndu-i caracterul unitar și obiectivîndu-i sensul.

3. O eficiență deosebită o aduce informatica în activitatea de proiectare, domeniu care va trebui abordat cu mai multă inițiativă în perioada 1981—1985. Din rezultatele obținute pînă acum pot fi menționate:

— economii de resurse pe seama proiectării asistate de calculator: în anii 1979—1980 s-au economisit 6 000 tone oțel la construcția a 15 000 apartamente; între 1976—1980 s-au economisit 12 000 tone oțel la investițiile pentru combinate siderurgice, prin aplicarea unor metode de calcul spațial, iar prin utilizarea tehnicii de calcul în proiectarea elementelor tip prefabricate, în aceeași perioadă, s-au economisit 25 000 tone oțel și 100 000 tone ciment, în toate cazurile găsindu-se soluții superioare din punct de vedere tehnic și al siguranței structurilor.

Utilizarea calculatorului s-a dovedit eficientă într-o serie de proiecte de construcții pentru Libia, R.D.G., Cuba, sau în construcții speciale cum sînt metroul, reactorul nuclear, sala polivalentă;

— efecte cantitative și calitative privind calculul electronic al unui număr mare de variante de proiectare, inclusiv prin lucrul interactiv și adoptarea unor soluții superioare, care să reflecte, în special reduceri mari de consumuri materiale și energetice, reducerea considerabilă a timpului de proiectare (30—40 la sută), inclusiv crearea posibilităților de a se lua decizii în timp util asupra proiectelor.

Proiectarea asistată de calculator este mai avansată în domeniul construcțiilor, dar rezultate pozitive sînt și în anumite domenii din construcția de mașini, chimie, metalurgie. Spre exemplu la ITMPCMP Buzău prin proiectarea asistată de calculator a trenurilor de role s-au redus cu 60 la sută timpul de proiectare și cu 40 la sută costurile.

Calculatorul permite creșterea productivității muncii de cîteva zeci de ori în realizarea suportului pentru comanda numerică a utilajelor tehnologice, eliberînd în toate cazurile o muncă de înaltă calificare. În alte cazuri este de neîndoielnic în exploatarea și funcționarea eficientă a unor instalații și agregate de mare complexitate.

4. În ceea ce privește efectele informaticii asupra personalului se constată în primul rînd o economie relativă de personal, indicator larg utilizat, exprimînd cel mai bine eficiența informaticii din punctul de vedere al creșterii productivității muncii.

Economia relativă de personal se realizează în contextul unei dinamici volumului producției este însoțită de creșterea complexității metodologiei economice, de introducerea accelerată a progresului tehnic, înnoirea și diversificarea sortimentelor, creșterea intensității și complexității interacțiunii sistemului condus cu ambiantul socio-economic. Factorii tradiționali — pregătire, experiență, prevedere — au o influență pozitivă limitată. Ca și în alte domenii se constată că aceste limite pot fi depășite printr-o înzestrare tehnică superioară, prin automatizarea lucrărilor de calcul și evidență, asistarea procesului de analiză și decizie, prin simularea unor variante de comportare ale sistemului condus, într-un cuvînt prin informatică.

Reducerea absolută este și ea destul de importantă, dar, de regulă, în compartimentele de conducere, administrație și funcționale ea nu depășește 15—20 la sută, la un volum de activitate care, pe cale manuală, ar cere un personal de cîteva ori mai numeros. Această reducere medie este susținută și printr-o analiză făcută la 70 de întreprinderi constructoare de mașini unde prin informatică, volumul de muncă s-ar reduce după cum urmează: în aprovizionare cu 20 la sută, în desfacere cu 15 la sută și cu 15—18 la sută pentru depozitele de materiale și produse finite. În plus, o parte din personalul de gestiune se poate dedica muncii de analiză economică, activitate tot mai necesară.

În programele de măsuri elaborate privind perfecționarea organizării producției și a muncii, în vederea utilizării raționale a personalului muncitor, reducerea personalului muncitor indirect productiv și funcțional și trecerea lui în producția materială, un loc important revine utilizării tehnicii de calcul în conducerea producției, creșterea gradului de automatizare și perfecționarea activității de conducere.

Utilizarea calculatorului electronic conduce și la importante efecte economice indirecte și chiar sociale. Trecerea pe calculator a plății impozitelor la circumscripția financiară Brașov a dus la un timp mediu de încasare de 1 minut față de 15—20 de minute în sistemul manual. O parte din timpul cîștigat, peste 150 000 ore este timp recuperat pentru activitatea de producție sau recreere a celor 45 000 de cetățeni. De cînd s-a introdus pe calculator plata abonamentelor convorbirilor telefonice, la Tg. Mureș, numărul reclamațiilor s-a redus de la cîteva mii pentru sistemul manual, la cîteva zeci pentru sistemul informatic. La filiala Băncii naționale Brașov, desi volumul operațiilor în ultimii 10 ani s-a dublat și forța de muncă a scăzut cu 10 la sută, munca aparatului bancar s-a

simplificat, s-au eliminat 10 000 ore-om/an care se efectuau peste programul de lucru și în același timp au crescut calitatea și operativitatea prelucrării datelor.

Se poate spune că informatica poate contribui la creșterea numărului personalului direct productiv (care va fi și el în mod relativ micșorat prin automatizare), deci la creșterea generală a productivității muncii și, atît direct cit și indirect, la asigurarea reducerii progresive a duratei săptămîinii de lucru pentru toți oamenii muncii din țara noastră.

5. Unul din meritele utilizării informaticii este și acela că activitatea în acest domeniu poate fi asigurată pe baze economice. Din acest punct de vedere investițiile în domeniul informaticii cunosc o recuperare rapidă. Spre exemplicare, Institutul central pentru conducere și informatică cu o producție în anul 1981 de cca. 800 milioane lei, avînd fonduri fixe de aproape 2 miliarde lei, a recuperat prin beneficii, în ultimii 10 ani, aproape întreaga tehnică de calcul la zi (1,288 miliarde lei beneficii față de 1,416 miliarde lei fonduri de amortizare conform legislației). Pe de altă parte, analizînd principalii indicatori economici ai institutului se poate aprecia că într-un răstimp scurt informatica și-a asigurat, prin creșterea permanentă a productivității muncii, nu numai autonomia economică ci și o înaltă rentabilitate. La I.U.S. Brașov cheltuielile pentru sistemul informatic au fost recuperate în 1,27 ani. La I.A. Slatina în 1,7 ani, la IMATEX Tg. Mureș în 1,3 ani. Termenul de recuperare variază între 1 și 5 ani.

Se poate menționa că în multe întreprinderi costul unitar al informației electronice este mai redus decît în sistemele manuale. Astfel costul prelucrării datelor în procesul de urmărire a cheltuielilor generate de selecția și reproducția animalelor în tehnică se reduce la 8 lei în varianta cu calculator față de 30 de lei în sistemul manual, conducînd la o economie absolută de 9 milioane lei anual. În poșta și telecomunicații costul prelucrării unei facturi a scăzut cu 2 lei, permițînd obținerea unor economii nete între 0,5—0,8 milioane lei la nivel de direcție județeană.

Este de menționat că în cursul anului 1980 s-au luat măsuri pentru o anumită restrîngere a personalului în domeniul informaticii, în special prin înlocuirea operatorilor de mașini de facturat și contabilizat cu personalul de specialitate din serviciile funcționale, în așa fel încît instrumentul informatic să de vină accesibil și natural unor categorii tot mai largi de oameni ai muncii.

6. În perspectivă, informatica va contribui la reducerea consumului de hîrtie prin utilizarea unor noi tipuri de echipamente de culegere și introducere a datelor, evitînd cartelele perforate și o serie de documente din hîrtie care nu se vor mai dovedi necesare, precum și a unui mod de funcționare adecvat prin utilizarea sistemelor informaticii distribuite, teleanformaticii etc. Asemenea posibilități vor începe să se manifeste și în țara noastră începînd cu cîincinalul 1981—1985 în condițiile unei dotări satisfăcătoare.

Începînd cu 1978—1979 în multe subramuri a fost promovată proiectarea de sisteme informatic pe grupe tipologice de unități reducîndu-se substanțial costurile pe sistem, asigurîndu-se astfel un caracter omogen și o evoluție unitară a informaticizării. În acest fel pentru o întreprindere de rețele electrice (IRE) cheltuielile de realizare s-au redus de la 15 milioane lei la 3,5 milioane lei, pentru toate întreprinderile de confecții de la 230 milioane lei la 33 milioane lei, pentru combinetele de îngrășăminte chimice de la 86 milioane lei la 13 milioane lei, în industria zahărului cu 60 la sută pe întreprindere. În mod similar se procedează în agricultură, poșta și telecomunicații, administrație financiară, aprovizionare tehnico-materială. Aceste efecte nu au putut fi încă generalizate la toate întreprinderile din tipologia considerată, din imposibilitatea asigurării echipamentelor necesare. În perioada următoare, dînd curs sarcinilor de tipizare a programelor și aplicațiilor informaticie corelat cu reducerea prețurilor calculatoarelor, vor putea fi reduse în continuare cheltuielile generate de introducerea informaticii.

În situația în care în perioada următoare se va dispune de suficiente mini, microcalculatoare și terminale vor putea fi realizate sisteme complexe (echipamente și programe) reducînd cheltuielile de realizare la 40—60 la sută față de actualele sisteme.

În concluzie, apreciem că s-au evidențiat începuturile unei eficiențe economice promițătoare a utilizării informaticii care justifică continuarea politicii de introducere a sistemelor informaticie și de dotare a economiei cu tehnică de calcul. Problema eficienței a preocupat permanent lucrătorii din domeniul informaticii, ea începînd să fie ridicată la nivel național odată cu acest cîincinal, cîincinalul unei noi calități.

Clarificarea aspectelor teoretice și de principiu ale eficienței informaticii pe baza propriei noastre experiențe, a rezultatelor obținute pînă în prezent vor permite definirea unor indi-

catori de eficiență la diferite nivele, inclusiv la scara economiei naționale. Unii din acești indicatori vor fi cantitativi, alții calitativi. Eficiența globală depinde însă de volumul tehnicii de calcul care la noi este încă mic și într-o structură necorespunzătoare față de nevoile actuale și de posibilitățile noastre de utilizare, de experiența personalului utilizator al acestei tehnici și de nivelul de concepție și creativitate a specialiștilor care lucrează la domeniul informaticii.

Generalizarea pe scară largă a acestor realizări este condiționată și de posibilitățile de asigurare a echipamentelor necesare.

În ceea ce privește perspectiva informaticii în țara noastră ea poate fi abordată în două moduri: unul arhitectural care oferă viziunea unui anumit stadiu integrat al sistemului informatic național prin evaluarea funcțiilor mari ale acestuia în raport cu societatea precum și a consecințelor informaticii asupra societății, altul insistând asupra pașilor pe care îi vom realiza în următorii ani în cadrul procesului evolutiv de constituire a sistemului informatic național. Este evident că cele două moduri de mai sus nu sînt contradictorii, al doilea tînde să îl concretizeze pe primul. Principiul arhitectural și principiul evolutiv (pas cu pas) se îmbină ghidînd activitățile noastre de prognoză și planificare în domeniul informaticii. În cîntinul 1981—1985 elemente ale noii calități în informatică vor fi pachetele de programe generalizabile, sistemele informatice cu baze de date și terminale, constituirea primelor tronșoane ale rețelei naționale de transmisii de date și de calculatoare electronice, primele programe de inteligență artificială, inclusiv pentru roboți industriali.

Rapiditatea generalizării anumitor sisteme informatice, programe de calcul și echipamente va depinde însă de gradul de eficiență economică pe care îl produc. Din acest punct de vedere ne așteptăm ca în proiectarea asistată de calculator și în ingineria tehnologică asistată de calculator să se obțină o productivitate sporită a muncii și în același timp elaborarea unor produse și sisteme tehnologice cu importante efecte economice în raport cu produsele și tehnologiile anterioare. Vom tînde în final către o activitate de producție asistată, în ansamblu, de calculator, începînd cu etapele de concepție, continuînd cu pregătirea fabricației, cu procesele tehnologice, controlul calității și încheind cu activitatea de gestiune informatizată.

Sistemele informatice de ramură și cele funcționale vor realiza progrese semnificative urmînd să rezolvăm și probleme inerente de cuplare între ele. Fenomenele de interacțiune între sistemele informatice au și început să apară și se vor face simțite tot mai mult în viitor. Apariția lor este normală deschizînd un cîmp important de acțiune pentru informatizarea structurilor economice și sociale în ansamblul lor.

În luna mai a avut loc la Arad o consfătuire de lucru pe țară privind informatica în agricultură trecîndu-se în revistă programele și sistemele informatice realizate, unele în curs de implementare, la nivelul fermelor, întreprinderilor agricole de

staf, cooperatiste, al C.U.A.S.C., direcțiilor județene agricole precum și la scară națională. S-au prezentat o serie de aplicații informatice care dovedesc eficiența informaticii în agricultură și necesitatea informatizării treptate a agriculturii în cadrul noii revoluții agrare preconizată de conducerea partidului. În același timp au apărut și unele paralelisme, mult mai putine decît se produceau în alte domenii în anii trecuți, ca urmare a unei coordonări și chiar autocordonării mai bune. Ca urmare a debaterilor din consfătuirea amintită apar necesare o serie de structuri informatice la nivelul locului de producție, am putea spune legate de terenul agricol de producție sau de creșterea animalelor în ferme, apoi la nivelul consiliilor unice și la nivel teritorial, județean. Vom finaliza sistemele informatice pilot, în raport cu asemenea structuri începute în județele Arad, Prahova și Constanța, urmînd ca tot ceea ce se dovedește eficient să fie generalizat. Există acum posibilitatea parcelării și urmării solului pe porțiuni omogene de suprafață⁴⁾. Parcelarea unor suprafețe egale nu se mai justifică cînd devine posibilă urmărirea individualizată a fiecărei parcele de pămînt ca și a fiecărui animal în fermă cu ajutorul informaticii. Distribuția culturilor și deci planificarea lor ar trebui să se facă tînînd cont de posibilitățile informaticii care poate oferi soluții care au în vedere toate condițiile tehnologice specifice agriculturii, pentru fiecare parcele de pămînt individualizată prin proprietățile ei fizice, chimice și biologice. De aici rezultă o serie de implicații în conducerea agriculturii care la un moment dat vor trebui să fie examinate. În viitor vor apare situații similare de interacțiune între fiecare ramură economică și propriul ei sistem informatic care vor sugera soluții noi în conducere și în organizare. Acest lucru este firesc.

A pilotă informatică și prin aceasta a satisfacere eficient a arhitecturii evolutive, în timp și spațiu, înseamnă și a corecția dinamic efectele interacțiunii dintre structura informatică pe de o parte și starea formală a structurii de conducere, a fluxurilor informaționale economice-sociale, pe de altă parte. În acest fapt se poate spune că și rezultatele informaticii dau noi dimensiuni și permit noi înțelegeri ale legilor naturii, cit și ale legilor sociale. Nu trebuie să ne fie teamă de o lege sau alta, că o teză sau alta despre dezvoltarea economico-socială, despre partid, trebuie schimbată. Aceasta este o legitate a însăși dialecticii sociale⁵⁾. Informatica este un element al noului, al noului în viziunea filozofiei materialist-dialectice, al noului în economie și societate în vederea socialismului științific.

⁴⁾ V. Hălmașean și V. Chichernea, Comunicare la Consfătuirea „Informatica în agricultură”, Arad, 12—16 mai 1981.

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la aniversarea a 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român, „Scînteia”, 5 mai 1981, p. 4.

M. DRAGANESCU
N. BADEA-DINCA

Institutul central pentru conducerea și informatică

Valorificarea deplină

(Urmare din pag. 7)

unor cantități cît mai mari de produse la fondul central al statului.

Din analiza evoluției suprafețelor și producției la principalele culturi și ramuri vegetale din gospodăriile populației (tabelul nr. 1) rezultă că în perioada 1965—1979, în gospodăriile membrilor cooperatori suprafața cu cartofi, legume și pepeni a scăzut cu 3,4%, iar cea cu vii de 10,7%. Totuși, datorită multiplelor legături și sprijinului primit din partea statului și a gospodăriei obștești a C.A.P., producția totală a crescut în perioada analizată cu 118,5% la cartofi, cu 174,8% la legume, cu 72,2% la struguri și cu 18,2% la fructe, realizîndu-se recolte medii la unitatea de suprafață superioare mediei pe țară. Ca urmare, gospodăriile personale ale membrilor cooperatori dețin o pondere mai mare în totalul producției pe țară decît în totalul suprafeței cultivate. Astfel, în anul 1979, la cartofi ponderea în totalul producției a fost de 36,9%, pe cînd cea în suprafața cultivată de 31,9%, iar la legume de 35,7%, respectiv 27%.

În ce privește gospodăriile agricole individuale, cu toate că randamentele medii au fost mai mici decît cele pe țară, se remarcă totuși tendința netă de sporire a suprafețelor cultivate, cît și al producțiilor la hectar, ceea ce atestă marile posibilități și rezerve ce există în acest sector. Realizarea în gospodăriile populației, a unor producții sporite în condiții de eficiență economică afit pentru producătorii înșiși, cît și pentru societate impune accelerarea aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice și economice, printre care:

— asigurarea de semințe (de legume, sfeclă de zahăr, plante leguminoase), butași, puieți, cartofi de sămîntă etc. din cele mai productive soiuri, diferențiate pe zone agricole din punctul de vedere al precocității și al tehnologiei de cultivare, care să fie vîndute populației la prețuri accesibile;

— organizarea producției de răsăduri (care necesită o calificare, investiții și amenajări speciale mai greu de asigurat în fiecare gospodărie), în fermele întreprinderilor specializate (I.P.I.L.F.), ale cooperativei agricole, unităților agricole de stat, stațiilor experimentale, întreprinderilor horticoale din municipii sau orașe etc., astfel

incît cetățenii care doresc să cultive legume să găsească răsăduri în sortimente cît mai variate și la prețuri convenabile;

— producerea în sortimentele și cantitățile necesare și vînzarea către populație a uneltelor și materialelor specifice cultivării legumelor, cartofilor și altor plante pe suprafețe mici;

— organizarea în zonele de deal — munte necooperativizate a unor stațiuni sau secții pentru mecanizarea agriculturii, dotate cu mașini și unelte corespunzătoare structurilor culturilor din zonă, cu care să execute lucrări pe terenurile și în plantațiile gospodăriilor agricole individuale și asociațiilor agricole;

— gruparea unor suprafețe cultivate cu legume, cartofi, sfeclă de zahăr și altele, în vederea realizării în comun a amenajărilor pentru irigații și a combaterii dăunătorilor;

— extinderea, în zonele de deal-munte, a organizării de asociații pomice, cu rolul de a acționa pentru înființarea de plantații moderne, efectuarea în condiții mai bune, cu mijloace mecanice, a lucrărilor de întreținere, recoltare, depozitare și pentru valorificarea producției.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Nivelul calificării și folosirea rațională a potențialului tehnologic

PENTRU fiecare întreprindere industrială realizarea producției în condiții de eficiență economică ridicată este posibilă numai prin utilizarea deplină a capacităților de producție, a utilajelor și instalațiilor. Problema utilizării la maximum a potențialului tehnico-productiv al utilajelor și instalațiilor este cu atât mai importantă cu cât se continuă dezvoltarea masei mijloacelor fixe în întreprinderi și, de asemenea, îmbunătățirea structurii acestora.

Astăzi întreprinderile sînt dotate cu utilaje de nivel tehnic din ce în ce mai ridicat. Datorită preciziilor cu care trebuie să se lucreze, naturii și complexității materiilor prime care trebuie transformate în produse finite, formelor geometrice și proporțiile dimensionale, s-a ajuns la situația în care conducerea utilajelor de către operatori este posibilă numai cu ajutorul echipamentelor de automatizare și a tehnicii de calcul. Echipamentele de automatizare și tehnica de calcul încorporate în utilajele tehnologice asigură îmbunătățirea indicilor de utilizare a materiilor prime, creșterea calității produselor, reducerea efortului fizic, mărirea deosebită a productivității muncii.

Societatea, făcînd mari eforturi pentru dotarea întreprinderilor cu o tehnică avansată, trebuie să beneficieze integral și la timp de roadele convenite. Ca urmare, întreprinderile trebuie să se ocupe continuu, zi de zi, de utilizarea judicioasă, cu maximum de eficiență, a mijloacelor tehnice aflate în dotare. În acest sens, pentru cîincinalul actual se prevede ca la fiecare 1 000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată, să se realizeze o producție globală de cel puțin 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei. Realizarea și depășirea acestor obiective este posibilă numai prin studierea și rezolvarea unor probleme tehnice și organizatorice privind exploatarea și întreținerea utilajelor și instalațiilor.

Exploatare și întreținere

TOATE mijloacele tehnice aflate în dotarea întreprinderilor trebuie să fie în permanență în stare de funcționare, să producă continuu. Pentru aceasta se cere din partea tuturor celor ce minuesc mașinile, utilajele, instalațiile, întregul potențial productiv o grijă atentă și competentă, consecventă și înainte de toate plină de răspundere. Colectivele din întreprinderi trebuie să asigure un **regim optim de exploatare** a întregului fond de capacități de producție pe care îl au în stăpînire. Este necesară o exploatare rațională cu respectarea strictă a normelor tehnice de utilizare. Funcționarea utilajelor și instalațiilor trebuie astfel condusă încît să se asigure, atît o producție ridicată, de înaltă calitate, cit și protejarea utilajelor.

Nerespectarea normelor tehnice de funcționare, proasta exploatare, determină stagnarea accidentală a mașinilor și instalațiilor și scoaterea mai devreme a acestora din funcțiune. Astfel, pentru convertizoarele de cupru care sînt utilaje cu funcționare ciclică la temperaturi ridicate, variațiile mari de temperatură în perioade scurte de timp schimbă proprietățile de bază ale cărămizii refractare, cum ar fi stabilitatea și rezistența

termică, aceasta ducînd la micșorarea duratei de lucru a materialului refractar și, ca urmare, la scoaterea utilajului mai devreme din funcțiune. De aceea, în cazul anunțat este necesar să se acorde o atenție deosebită nu numai stabilității temperaturii convertizorului în perioada de lucru (1 180—1 250°C), ci și a temperaturii în perioada de stagnare (încărcare-descărcare) care nu trebuie să scadă sub 800—1 000°C.

Încărcarea judicioasă a utilajelor și instalațiilor constituie o altă cerință a folosirii eficiente a fondurilor fixe. Funcționarea unor utilaje sub capacitate duce la nerealizarea planului de producție, la depășirea consumurilor specifice de combustibil și energie, la micșorarea productivității muncii.

În procesul de producție este inevitabilă uzura unor piese, subansamble sau ansamble de mașini, a unor utilaje sau instalații. Unele piese se uzează mai încet altele mai devreme. Acest fenomen nu poate fi înlăturat definitiv. Dar, printr-o **întreținere corespunzătoare** se poate prelungi mult timpul de lucru al utilajelor. De aceea, în scopul menținerii utilajelor la nivelele maxime de funcționalitate și rentabilitate trebuie acordată o atenție deosebită **organizării și disciplinei întreținerii**. Sistemul întreținerii trebuie organizat în așa fel încît să se asigure funcționarea neîntreruptă a utilajelor, fără opriri accidentale și la capacitatea maximă. Cînd întreținerea se referă la un număr mare de utilaje similare, operațiunile executate sînt practic identice pentru fiecare utilaj în parte, iar volumul activităților este cu atît mai mare cu cît numărul utilajelor este mai mare. Dacă obiectul întreținerii este o instalație, activitățile întreținerii depind de specificul acesteia și cuprind operațiuni atît de diferite, cit de diferite sînt utilajele și echipamentele ce intră în componența sa.

Indiferent că întreținerea se referă la un utilaj, la un grup de utilaje identice sau la instalații complexe, la organizarea sistemului întreținerii trebuie să se aibă în vedere că pentru orice întreprindere industrială, trebuie să existe o **corelare optimă între exploatare și întreținere**, între planul de producție și planul de reparații. Planul de întreținere și reparații trebuie să devină lege pentru fiecare întreprindere la fel ca planul de producție. Nerespectarea termenelor de reparații, provoacă dificultăți în exploatare, opriri neprevăzute sau chiar accidente de producție.

Aminarea anumitor reparații planificate, nerespectarea ciclului tehnic de funcționare al utilajelor, efectuarea unor intervenții de categorie inferioară celor prevăzute, dorința de a se obține producție cu orice preț, forțarea mașinilor, sînt artificii tehnice și reprezintă abateri grave de la disciplina exploatării utilajelor. Neglijarea unor obligații curente de revizuire și întreținere a utilajelor și instalațiilor, neefectuarea lucrărilor de întreținere, determină suprasolicitarea altor utilaje și apoi, scoaterea din uz, neplanificată, a altor capacități de producție. Aceste anomalii tehnice și organizatorice pot imobiliza în reparații utilaje pe o perioadă mai îndelungată și, ca urmare, pot periclita realizarea planului de producție a unor sectoare întregi.

Siguranța realizării producției ne-o dă numai efectuarea unei întrețineri corespunzătoare, de înaltă calitate. De aceea, trebuie să se respecte cu rigurozitate **normele tehnice** de întreținere și reparație, să se instituie o **fermă disciplină** în această privință, neadmițîndu-se niciun fel de abateri. Calitatea necorespunzătoare a lucrărilor de întreținere, adesea motivată prin lipsuri în aprovizionarea cu materiale și piese de schimb sau în nivelul de tehnicitate al personalului provoacă în numeroase cazuri intreruperi accidentale și indisponibilități în exploatare. De asemenea, o atenție sporită trebuie acordată **întreținerii preventive** care cuprinde activitățile destinate împiedicării și reducerii uzurilor.

Organizare și conducere

REZOLVAREA problemelor tot mai complexe cu care sînt confruntate întreprinderile industriale (creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, obținerea unor produse de înaltă calitate, mărirea productivității muncii, creșterea eficienței economice, etc.) impune utilizarea unor metode și mijloace tehnice de organizare și conducere bazate pe analiza științifică a procesului de producție, pe cunoașterea profundă, în detaliu, nu numai a tehnologiilor, utilajelor și instalațiilor, ci și a fiecărui loc de muncă și a sectoarelor în ansamblu, a colectivelor de lucrători, a năzuințelor și aspirațiilor acestora. Pentru realizarea unui angrenaj productiv eficient, lipsit de strângaluri și rebuturi, prin metodele de organizare și conducere trebuie să se asigure corelații optime între diversele faze ale procesului de producție și, în primul rînd, între **nivelul de tehnicitate și com**

plexitate al utilajelor și instalațiilor și nivelul de pregătire a oamenilor.

Organizarea muncii și conducerea producției este chemată să se constituie într-un izvor permanent, cu debit considerabil, prin care să se capteze energii, idei și soluții de valorificare superioară a potențialului utilajelor și de creștere a eficienței economice. Rezultate deosebite pe linia creșterii randamentului utilajelor se pot obține prin asigurarea condițiilor ergonomice ale locurilor de muncă, măsurarea corectă a duratei elementelor procesului de fabricație și determinarea unor norme științifice de producție și de timp. Dezvoltarea socială depinde nu numai de bogăția economică ci într-un grad însemnat de energia umană, de valoarea acesteia și de modul în care este folosită. De aceea, instruirea sistematică a executaților în vederea însușirii celor mai corespunzătoare metode de muncă, calificarea și ridicarea permanentă a calificării, selecționarea riguroasă a cadrelor, folosirea cu pricepere a pirghiilor cointeresării materiale și morale sînt căi de creștere a eficienței folosirii utilajelor și instalațiilor, posibilități de îmbunătățire a indicilor de utilizare a capacităților de producție.*

Azi calificarea oamenilor chemați să pună în mișcare utilaje, de regulă costisitoare și pretențioase, nu trebuie să fie numai o formalitate. Instruirea executaților în vederea însușirii celor mai corespunzătoare metode de muncă, ridicarea calificării au un caracter continuu. Practic potențialul forței de muncă depinde direct de nivelul de calificare al lucrătorilor, de nivelul de cunoștințe culturale, tehnice și profesionale al acestora.

Prin organizarea științifică a producției se asigură largi posibilități de realizare pentru lucrătorii întreprinderii, condiții pentru toți oamenii de a-și dezvolta pregătirea profesională, se urmărește să se asigure satisfacția în muncă și năzuința de autoperfecționare pentru fiecare lucrător. În felul acesta va crește interesul întregului personal muncitor pentru bunul mers al producției.

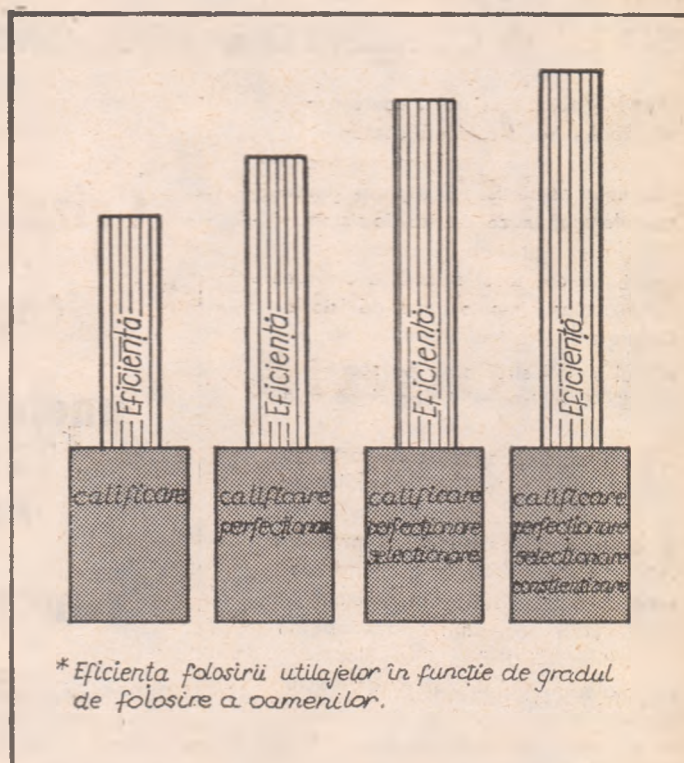
Un rol important în creșterea eficienței folosirii utilajelor îl are **conștientizarea** personalului muncitor de exploatare și de întreținere cu privire la rolul utilajelor în procesul de producție, la **importanța întreținerii acestora**, la valoarea investită de societate pentru realizarea utilajelor. Este necesar să se cunoască extraordinarul efort pe care-l face societatea pentru înzestrarea economiei cu cele mai avansate mijloace de producție. Personalul de exploatare și întreținere trebuie să cunoască valoarea utilajelor pe care le utilizează; este foarte important să știe că fondurile avansate de societate pentru dotarea întreprinderilor trebuie recuperate. Selecționarea riguroasă a cadrelor, dinamizează și mobilizează personalul muncitor în asigurarea funcționării utilajelor la înalți parametri tehnico-economici. Utilajele trebuie să fie conduse de oameni bine pregătiți, care să le dezvolte continuu. Orice mașină, orice instalație, mai ales cînd acestea sînt de înaltă tehnicitate, pot da un randament maxim numai cînd sînt întreținute și folosite de oameni bine pregătiți, buni cunoscători ai tehnicii moderne. Formarea unor muncitori capabili, să răspundă mobilității proceselor de producție și care să folosească cu randament superior mijloacele tehnice constituie un obiectiv central al activității de conducere.

În același timp, eficiența folosirii utilajelor și instalațiilor depinde într-o măsură însemnată atât de pregătirea profesională și competența conducătorului cît și de capacitatea tehnică și organizatorică, de autoritatea morală și politică a acestuia. În procesul de producție, conducătorul trebuie să acționeze primul. El analizează situațiile, el ia hotăriri. Pentru aceasta conducătorul trebuie să cunoască în detaliu atât tehnologia de fabricație cît și utilajele, trebuie să aplice atât cunoștințe tehnice cît și economice. Întrucît eficiența folosirii utilajelor se află în strînsă legătură cu folosirea oamenilor, a întregului personal muncitor, atât a personalului de exploatare cît și a celui de întreținere, conducătorul trebuie să fie un excelent profesionist, care să imbine în chip fericit cunoștințele de ergonomie și organizarea muncii cu cele de tehnologie avansată.

Producția – practică științifică

PENTRU funcționarea utilajelor în cele mai bune condiții este necesară cunoașterea foarte bună, în detaliu, a acestora de către cei care le deservesc, respectiv modul corect de exploatare de întreținere.

Azi dispunem de o literatură tehnică de specialitate numeroasă, bogată în conținut și dezvoltată matematic. Cărțile tehnice de specialitate sînt foarte utile pentru pregătirea și formarea specialiștilor dar, datorită caracterului lor general, prezintă anumite limite în ceea ce privește activitatea de exploatare a utilajelor. O exploatare judicioasă se poate asigura nu-

mai prin cunoașterea condițiilor concrete de funcționare a fiecărui utilaj, a fiecărei instalații. În acest scop ar fi necesară elaborarea unor documentații științifice pentru fiecare utilaj tehnologic de bază, care să cuprindă nu numai descrierea amănunțită a acestuia și operațiile la care participă utilajul respectiv, ci și bazele științifice ale acestora, corelațiile dintre diferiți parametri tehnologici, condițiile de integrare în fluxul tehnologic uzinal, eventualele perturbații care pot să apară în timpul funcționării și modul lor de remediere. Pentru utilajele tehnologice care lucrează cu materii prime naturale, a căror calitate poate varia chiar de la o șarje la alta, este necesar să se cunoască, de către fiecare muncitor care deservește utilajul, ce implicații are modificarea calității materiei prime în funcționarea utilajului și, de asemenea, modul de intervenție în conducerea utilajului în funcție de calitatea materiei prime.

În cazul celor care folosesc mașini sau utilaje prevăzute cu dispozitive de înaltă tehnicitate se cer o cultură tehnică și un nivel de pregătire profesională corespunzător nivelului mașinii încredințate. Numai atunci personalul de exploatare și cel de întreținere va putea stăpîni utilajele și tehnologiile, va putea efectua lucrări de întreținere de calitate, numai atunci va putea gândi corect, numai atunci va acționa conștient în procesul de producție.

Succese importante pe linia folosirii utilajelor și instalațiilor se pot obține prin perfecționarea activității compartimentelor „mecanic-șef” din fiecare întreprindere care sînt investite cu competență necesară menținerii unor stări de funcționare optime a întregului ansamblu de capacități de producție. În unele cazuri perioadele de stagnare a utilajelor și instalațiilor se lungesc mult și datorită incapacității acestor compartimente de a soluționa prompt defecțiunile care survin în viața unui agregat. De aceea, compartimentele specializate în repararea și revizuirea utilajelor trebuie **dimensionate la volumul lucrărilor necesare**, justificate tehnic și fiecare post din alcătuirea echipelor operative trebuie acoperit cu personalul cel mai bine calificat. Fiecare lucrător din aceste echipe trebuie să poată efectua lucrări de lăcătușerie, electrice, sudură și chiar prelucrări pe mașini unelte și reparații pentru aparatura de măsură și control. **Policalificarea** apare ca absolut necesară pentru această categorie de lucrători. De asemenea, pentru respectarea termenelor stabilite este necesară asigurarea din timp cu piese de schimb și o bună organizare a muncii în atelierele de întreținere.

Desigur, activitatea de întreținere nu se desfășoară sub semnul unei științe exacte. Dar, luarea deciziilor în întreținerea utilajelor și instalațiilor și toate activitățile cuprinse în sistemul întreținerii trebuie întemeiate pe baze științifice, întrucît acestea influențează, în mod hotărîtor, realizarea eficienței economice a întregului ansamblu productiv.

Florea OPREA
Viorel ȚIBA

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

VOM INSISTA în acest context în principal asupra a două chestiuni :

1) raportul dintre epoca actuală și criza sistemului capitalist ; 2) raportul dintre cauzele economice și criza de sistem.

1. În accepțiunea noastră criza sistemului capitalist semnifică un proces și, în același timp, o perioadă istorică.

Ca proces, criza capitalismului are în miezul său destrămarea pe scară mondială a sistemului, faptul că aria de dominație a capitalismului și imperialismului capitalist se restrânge sub influența luptei forțelor revoluționare contemporane. Punerea directă în cauză a capitalismului are loc în forme dintre cele mai diverse, de la desprinderea efectivă a unor state din sistemul capitalist și trecerea lor la socialism, prăbușirea efectivă a imperiilor coloniale, însoțită de cunoscute reacții neocolonialiste și de conturarea unor forme sociale de tranziție într-un șir de noi state, pînă la „deformări” specifice ale mecanismului economic în țările capitaliste dezvoltate. Ca proces, criza sistemului cuprinde în forme specifice diferitele laturi ale societății burgheze, diferitele țări capitaliste și relațiile dintre ele, întregul sistem capitalist și afectează într-o măsură mai mare sau mai mică toate țările lumii.

Desigur, restrîngerea ariei capitalismului și imperialismului nu exclude posibilitatea

a) ca unele țări recent eliberate să se

Criza sistemului capitalist: unele concluzii asupra conceptului (III)

inscrie pe o cale capitalistă ;

b) ca unele țări capitaliste mai puțin dezvoltate să treacă, în viitor, în rîndul puterilor imperialiste (sau „subimperialiste”) ; c) ca însuși modul de producție capitalist să înregistreze noi stadii în evoluția sa ; d) ca tendința de dominație și dictat, de împărțire și reimpărțire a lumii să se accentueze și, în condițiile agravării crizei de sistem, să capete trăsături calitativ noi.

Ca perioadă istorică criza sistemului capitalist se suprapune epocii contemporane. După cum se știe, epoca contemporană a fost inaugurată de

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie ; tot atunci a început **ca atare** criza sistemului capitalist (subliniem **ca atare**, deoarece **potențial** ea era conținută în declanșarea crizei structurale a capitalismului la sfîrșitul secolului XIX ; dar **acea** criză structurală, fiind resorbită în întregime, pe o cale capitalistă, nu a declanșat efectiv criza sistemului).

Inițial, epoca și criza sistemului capitalist se suprapuneau nu numai sub raport cronologic, ci și din punct de vedere al conținutului lor ; pe măsura înaintării procesului revoluționar mondial, conținutul epocii se diversifică, contradicțiile se diferențiază ; de aceea, chiar dacă epoca și criza sistemului capitalist ca **perioadă istorică** continuă să se identifice, **ca proces istoric** criza sistemului capitalist este actualmente doar unul din elementele constitutive ale epocii. Așa se și explică, de exemplu, faptul de ce acum noțiunea de criză a sistemului capitalist nu mai acoperă integral pe cea de criză **mondială**, nici în dimensiunea ei economică și nici social-politică.

Plasînd analiza fenomenelor de criză în contextul sistemului relațiilor mondiale, documentele partidului nostru insistă asupra necesității abolirii vechilor structuri, inechitabile, a instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, a participării

● Lucrarea „Restructurări în economia politică”, publicată recent de EDITURA POLITICĂ sub semnătura profesorului Tudorel Postolache, constituie rezultatul unor îndelungate meditații epistemologice asupra statutului economiei politice, asupra evoluției sale ca știință și a raporturilor cu realitatea socială. Intervalul de timp în care se desfășoară analiza — a două jumătate a deceniului șapte și deceniul opt — nu reprezintă o alegere întâmplătoare. După cum subliniază autorul, în volum se urmărește determinarea modului în care fenomenele noi ce s-au conturat

în economia mondială în ultima perioadă și-au găsit o reflectare coerentă la nivelul sistemului conceptual al economiei politice. Elaborată în această optică, lucrarea nu abordează problematica supusă investigației în manieră istorică, ci își propune să evidențieze natura și logica restructurărilor actuale. Demersul este realizat, pe parcursul cărții, în două planuri: a) sub aspectul conținutului și al locului istoric al actualelor restructurări, elementele componente considerate fiind accelerarea progresului, „subdezvoltarea”, criza și saltul; b) pe planul „factorilor restructuranti” în care sînt incluse noile probleme ale capitalismului și imperialismului, noile probleme ale economiei capitaliste, problemele năii ordini economice mondiale etc. Consecvent ideii potrivit căreia teoria economică modernă nu mai constituie apanajul unor țări „tradiționale”, ci ea reprezintă o sinteză a experiențelor naționale, profesorul Tudorel Postolache a inclus în volum și un comentariu detaliat al evoluției gândirii economice românești — atît în perioada antebelică cît și în anii construcției socialiste.

Modul de viață socialist

● Pe măsură ce sporește avuția societății și se adîncește procesul de diferențiere a structurilor socio-profesionale, planificarea bunăstării sociale numai în termenii consacrați ai nivelului de trai apare ca insuficientă — opinează Günter Manz în articolul „Aspekte der Bestimmung und des planmäßigen Gestaltung der Sozialistischen Lebensweise” (Aspecte ale determinării și planificării modului de viață socialist), publicat în numărul 8 al revistei din R.F.G. Wirtschaftswissenschaft. Însuși conceptul de calitate a vieții noțiune evident mai complexă și mai cuprinzătoare, nu poate constitui nîcunul factor înglobat în calculele planificatorilor, acesta necesitînd a fi integrat într-un sistem categoric l mai larg, și anume cel al modului de viață. Cunoașterea dimensiunilor și a legităților modului de viață socialist — opinează G.M. — se află, încă într-o fază de pionierat. Tocmai de aceea, pentru a asigura o fundamentare cît mai riguroasă deciziilor de planificare macroeconomică, se cer intensificate eforturile de cercetare —

care, în acest domeniu, dobîndesc inevitabil un caracter multidisciplinar —, în vederea înțelegerii și stăpînirii corelațiilor deosebit de complexe care se stabilesc, în timp, între multiplele componente ale modului de viață socialist: economicul, psihologicul, socialul etc.

Metodologii valorificate

● Traducerea integrală în limba română la EDITURA „JUNI-MEA” din Iași a cărții „Tratat de contabilitate în partidă dublă” (în latinește Tractatus de computis et scripturis, ed. a II-a apărută la Veneția în 1523), elaborată de omul de știință italian Luca Paciolo, se înscrie pe linia valorificării critice a unor lucrări recunoscute din istoria contabilității. Punerea acestei opere la îndemîna cercetărilor din domeniul economiei, a cadrelor didactice și a studenților, constituie un real sprijin în înțelegerea, prin contact nemijlocit, a operei unui important reprezentant al gândirii economice, căruia timpul i-a confirmat elementele metodologice și cognitive avansate. Tratatul de calcul contabil digrafic, elaborat de Luca Paciolo permite cititorului

tutur statelor la soluționarea problemelor pe care criza le ridică.

2. În ce privește raportul dintre crizele economice și criza sistemului capitalist, considerăm că materialul factual care s-a acumulat permite actualmente să fie mai bine conturat mecanismul interacțiunii lor. Declanșarea și depășirea fiecărei crize și ciclu „decenal” solicită tot mai din plin resursele interne ale tipului respectiv de acumulare și de reproducție. La un anumit moment istoric se atinge însă punctul când aceste resurse se epuizează și apare necesitatea trecerii la un nou tip de acumulare și de reproducție, deoarece se accentuează factorii care reduc rentabilitatea, acționând tot mai puternic legea tendinței de scădere a ratei profitului. Acest moment marchează începutul unei crize structurale.

Țările capitaliste cele mai dezvoltate dispun de puternice pîrghii pentru a preîntîmpina soluționarea radicală a contradicțiilor prin trecerea la reorganizarea socialistă a economiei și a întregii vieți sociale. În rîndul acestor pîrghii se înscriu: utilizarea puternicului aparat de producție și de cercetare, a disponibilităților financiare și de investiție pentru accelerarea descoperirilor și soluționarea locurilor înguste, mobilizarea resurselor subsistemului politic, ideologic din

interior. Pe de altă parte, aceste țări au dispus și dispun încă de un complex de pîrghii pentru pomparea sistematică de supraprofituri din întinse zone ale globului.

Mecanismele de depășire a crizelor structurale fac ca, din plan economic, contradicțiile să fie în mod legitim transpuse la un nivel mai profund al sistemului social din țările capitaliste dezvoltate prin transmiterea lor în subsistemele politic și socio-cultural*). Totodată, are loc o transmitere a crizelor în ansamblul economiei țărilor capitaliste, precum și în sistemul relațiilor economice mondiale. Prin aceasta criza capitalismului reprezintă o criză de sistem în dublu sens: a) ea cuprinde sistemul politic, statal, ideologic, socio-cultural etc.; b) ea cuprinde capitalismul ca sistem internațional, răsfrîngîndu-se, în forme specifice, asupra economiei tuturor statelor. (Ilustrarea translației crizei din domeniul economic în alte subsisteme ale societății capitaliste este reușită redată, pe scurt, de N.S. Stănescu în studiul din volumul amintit, prin prezentarea crizei politicii economice, care se situează la granița dintre sistemul economic propriu-zis și cel politic statal. Tot acolo poate fi urmărită și translația crizei din țările dezvoltate în cele mai puțin dezvoltate).

Desigur ar fi greșită interpretarea potrivit căreia statele capitaliste dezvoltate nu ar mai putea rezolva pe viitor problema creșterii economice, cu atât mai mult cu cât este de așteptat ca crizele „decenale”, criza structurală și criza sistemului capitalist să se producă concomitent cu dezvoltarea unor noi forțe de producție, generate de desfășurarea în continuare a revoluției științifico-tehnice pe scară mondială și care, conform prognozelor, va face ca în anul 2000 produsul mondial să sporească față de 1950 de aproape 9 ori, țărilor capitaliste dezvoltate revenindu-le și atunci poziții importante în economia mondială. Dar chiar și în acest domeniu, în care, așa cum am mai subliniat, țările respective beneficiază de situații privilegiate, criza sistemului se manifestă din plin.

Dezvoltarea vieții contemporane, atât de profund contradictorie, demonstrează că, în ansamblu, criza orînduirii capitaliste se amplifică în forme dintre cele mai variate, constituind un proces definitoriu al epocii trecerii omenirii la socialism.

T. POSTOLACHE

*) (Vezi în acest sens J. Habermans, *Raison et légitimité*, Paris, Payot, 1978).

de astăzi să cunoască mai bine climatul intelectual al epocii Renașterii, perioadă în care a fost scrisă cartea, relevă interesul pionierilor acestei științe pentru rezolvarea unor probleme practice din vremea lor. Autorii traducerii au căutat să faciliteze înțelegerea cărții, a textului original – fapt pentru care, alături de studiul care prefațează volumul, au inclus numeroase note informative precum și un Glosar lingvistic care înlesnește surprinderea sensului autentic al scrierii, deopotrivă, în italiana de epocă și în limba italiană actuală.

Pragul de sărăcie

● Dificultățile ce apar în activitatea practică de determinare a „pragului” de sărăcie, – concept cu implicații deosebite pentru elaborarea politicilor pe termen lung ale țărilor în curs de dezvoltare, – sînt de natură precumpănitor metodologică, concluzionează Wolf Scott în studiul „Concepts and measurement of poverty” (Concepte și posibilități de evaluare a stării de sărăcie) elaborat în cadrul Institutului de cercetări pentru

dezvoltarea socială ce acționează sub egida O.N.U. Această constatare ia în considerație baza de calcul neomogenă pe ansamblul țărilor lumii, evaluarea stării de sărăcie în mod unilateral, – de regulă prin indicatori de venit – Influențele distorsionante ce apar prin utilizarea unor indicatori concepuți pentru alte scopuri statistice, elemente ce reprezintă obstacole reale în determinarea aceluși nivel în funcție de care se poate aprecia că o anumită populație trăiește în condiții de sărăcie.

Pentru îmbunătățirea modalităților de fundamentare a deciziilor de politică economică ce vizează eradicarea sărăciei – fenomen cu care se confruntă în mod dramatic numeroase țări ale lumii, – W.S. consideră că se resimte necesitatea elaborării unui sistem de indicatori specifici care să permită: a) comensurarea, alături de venitul populației, și a celorlalte componente ale nivelului de trai – sănătate, educație etc.; b) exprimarea pragului de sărăcie deopotrivă ca o valoare relativă și ca o valoare absolută; c) adaptarea sistemului de indicatori în func-

ție de contextul socio-cultural propriu fiecărui popor.

● Potrivit opiniilor avansate de Ilie Părvu în studiul introductiv la lucrarea „Istoria științei și reconstrucția ei conceptuală. Antologie” – publicată de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ în cadrul manifestărilor prilejuate de recentul Congres internațional de istoria științei de la București – trăsăturile cele mai importante ale actualei etape a cunoașterii științifice ar fi: trecerea de la modul analitic la cel sintetic de analiză; integrarea, în cunoașterea științifică actuală, a perspectivei istorice și evoluțio-

FIȘE

niste; apropierea construcției teoretice de reflecția epistemologică; redefinirea criteriilor de raționalitate în știință; sporirea rolului teoriilor în cunoaștere și formularea unui nou tip de teorii științifice. Fiecare dintre problemele enunțate necesitînd investigații de largă proporție, autorul nu și-a propus să analizeze el însuși fenomenele, considerînd că este mai util să ofere cititorului din țara noastră posibilitatea unui contact nemijlocit cu scrieri reprezentative din acest domeniu. Astfel, în funcție de secțiunile tematice ale cărții – perspectiva istorică în știința contemporană; orientări și programe în istoriografia actuală a științei; direcții de reconstrucție conceptuală și modelele logice ale dezvoltării, progresului și raționalității științei – în antologie au fost cuprinși autori de notorietate în lumea științifică mondială, între care Werner Heisenberg, Noam Chomsky, Octav Onicescu, Gaston Bachelard, Thomas S. Kuhn etc.

CONVORBIRI ECONOMICE

CU

dr. Abdur RAHMAN

directorul Centrului național pentru studiul științei, tehnologiei și dezvoltării, șeful Diviziei de planificare a Consiliului pentru cercetare științifică și industrială din India

SEMNIFICAȚIA
ISTORIEI ȘTIINȚEI

DIN nou oaspete al țării noastre, de această dată cu ocazia participării la cel de-al XVI-lea Congres internațional de de istoria științei, dr. Abdur Rahman a răspuns cu multă amabilitate solicitării revistei noastre de a-i acorda un interviu.

● Care considerați că este utilitatea cercetării istoriei științei pentru prezent și desigur pentru viitor ?

— Mulți oameni consideră că istoria științei nu are nici o semnificație pentru problemele contemporane ale științei, pentru că ceea ce s-a descoperit ieri nu ar mai fi de mare folos azi, deoarece de atunci s-a progresat foarte mult. Dar lucrurile nu stau așa. În perioada dezvoltării științei în condițiile capitalismului, oamenii de știință au adoptat și un anumit sistem de valori al capitalismului ca o parte a cadrului social total. Ca rezultat al acestui sistem de valori, se observă că un număr de întrebări care au devenit extrem de pertinente astăzi au fost la vremea lor ignorate. Să luăm de exemplu întreaga problemă a modului cum ar trebui utilizate resursele naturale: mai pot ele să fie utilizate într-un spirit de risipă numai în scopul obținerii unui profit imediat sau trebuie utilizate rațional, fără a sacrifica viitorul? Această întrebare se pune acum. Dacă n-am ști care a fost modelul dezvoltării științei până acum poate că nu ne-am pune această întrebare. Sau să luăm, de exemplu, problema eticii, care a devenit și ea foarte pertinentă. În epoca medievală, etica, filozofia făceau parte din sistemul științei. Dar capitalismul a adoptat o filozofie în care lupta pentru îmbogățire sau pentru existență justifică orice mijloc. Astăzi este pusă sub semnul întrebării utilizarea științei în scopuri distructive, pentru inarmare, care nu aduc nimic bun omenirii. Sau să luăm problema unei reparații echitabile a bogăției atit între națiuni, cit și în interiorul națiunilor. Până acum, s-a considerat că asemenea întrebări s-ar afla în afara științei, nu i-ar privi și pe oamenii de știință, în spiritul dualismului lui Descartes. Astăzi, cind omenirea trebuie să facă față unor probleme critice, acest lucru nu mai este posibil. De aici importanța pe care a căpătat-o istoria științei pentru problemele contemporane ale științei și tehnologiei.

Pe de altă parte, eu vin din India, o țară asiatică. Multă lume crede că știința și tehnologia au fost aduse în Asia de europeni. Unul dintre pionierii științei, George Sarton, chiar a afirmat că în India n-a existat știință până în secolul al XIX-lea. Am simțit că nu avea dreptate, dar în știință este nevoie de o dovadă faptică. De aceea, în decursul a 25 de ani

am adunat o listă de 10 000 de manuscrise în sanscrită, arabă și persană scrise în India din secolul XII pînă în secolul XVIII pentru a dovedi că Sarton se înșela. Acum dacă știm că a existat o asemenea activitate științifică, mai intensă chiar decit era în Europa în perioada respectivă, se pune întrebarea ce s-a întâmplat cu știința și tehnologia în India, de ce nu s-au dezvoltat ele mai departe, și această întrebare ne duce la efectul colonizării, al politicii practicate de colonizatori.

● Pornind de la rolul actual al istoriei științei, se poate deduce și importanța sporită pe care au căpătat-o congresele celor care activează în acest domeniu...

— Fără indoială. Congresele permit întâlnirea cu numeroși membri de diferite specialități ai comunității științifice, din diverse zone de cultură. Dincolo de cunoașterea conținutului comunicărilor prezentate, unul din cele mai folositoare roluri ale congreselor este cunoașterea unor oameni de știință care lucrează în același domeniu de cercetare sau în domenii apropiate, posibilitatea oferită de a discuta cu ei, de a te împrieteni cu ei, lucru care nu se poate realiza prin corespondență sau printr-o convorbire telefonică. Contactul personal este esențial pentru oamenii de știință pentru a înțelege deplin natura și caracterul muncii celorlalți. Din acest punct de vedere, congresul de la București a oferit o ocazie extrem de utilă pentru numeroși oameni de știință, inclusiv pentru mine, care consider că am avut foarte mult de câștigat de pe urma sesiunilor la care am participat. Mi-am dat seama, de exemplu, că am ignorat pînă acum o serie de probleme care s-au pus aici în dezbaterile de către un om de știință sau altul. În plus, un congres oferă întotdeauna posibilitatea de a cunoaște o altă parte a lumii, o altă cultură, un alt popor, pe care altminteri poate nu ai fi avut ocazia să le cunoști niciodată.

● Ce își propune Consiliul internațional al studiilor pentru politica științei, al cărui președinte ați fost ales ?

— Consiliul a fost creat de un grup de oameni de știință care și-au dat seama de importanța politicii științei. Consiliul cuprinde circa 25 de membri aleși în baza contribuției lor la elaborarea politicii științei, ca un instrument în folosul dezvoltării. El organizează din timp în timp simpozioane specializate, între care cel cu tema „Obiective sociale în dezvoltarea științei în diferite zone culturale“ s-a desfășurat

chiar aici la București. Discuțiile au evidențiat pregnant unele din problemele care confruntă țările în curs de dezvoltare în legătură cu cercetarea științifică modernă. În programul activităților noastre viitoare am inclus un simpozion la Delhi la sfîrșitul anului 1982 consacrat rolului cercetării fundamentale în țările în curs de dezvoltare, un domeniu deslușit de neglijat, dar pe care noi îl considerăm foarte important. Sperăm de asemenea să organizăm anul viitor sau în prima parte a anului 1983 o reuniune în Cehoslovacia. Pentru viitorul congres prevedem organizarea unui important simpozion pe tema impactului colonizării asupra științei și tehnologiei, în trecut, în prezent și în viitor, de exemplu sub aspectul utilizării resurselor unor țări de către altele. Sperăm să publicăm dezbaterile respective într-un volum, ca o contribuție la una din problemele arzătoare ale contemporaneității.

● Ce loc ocupă problemele științei și tehnologiei în India de astăzi ?

— Conducerea politică încă în timpul lui Jawaharlal Nehru a înțeles importanța științei și tehnologiei. Jawaharlal Nehru a afirmat că viitorul aparține științei și oamenilor de știință. Actualul prim-ministru Indira Gandhi acordă de asemenea o mare importanță promovării științei și tehnologiei, rezervindu-și o oră pe lună întâlnirii cu oamenii de știință pentru a dezbate problemele cercetării. Încă de la cucerirea independenței India s-a preocupat de dezvoltarea bazei de cercetare, a învățămîntului, orientare care își arată roadele în prezent. Fără un grup de oameni de știință foarte competenți o țară nu știe ce tehnologie să importe și nici ce să facă cu ea. Or tehnologia este extrem de scumpă și de aceea opțiunea trebuie foarte bine cîntărită. Chiar pentru o țară mică investiția masivă în învățămîntul științific și tehnic se impune cu necesitate. Fără cadre proprii nu se poate elabora o politică de dezvoltare adecvată resurselor sale naturale și de muncă și obiectivelor pe care și le propune.

● Actuala dv. vizită la București a oferit și un prilej pentru adîncirea cooperării cu cercetătorii români ai viitorului și dezvoltării. Ați putea să ne prezentați unele amănunte în această privință ?

— Unul din aspectele care ne interesează în mod deosebit în cadrul Consiliului pentru cercetare științifică și industrială este programul de colaborare care angajează Centrul internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării de la București și Centrul național pentru știință, tehnologie și dezvoltare din cadrul Consiliului pentru cercetare științifică și industrială din India. Cu ocazia actualei vizite am putut discuta amănunțit despre acest program, care ne va permite să învățăm reciproc din experiența noastră în domeniul evaluării impactului tehnologiilor. Desigur că problemele sînt uneori de natură diferită, cadrul politic este diferit, la fel și cel cultural, dar convingerea noastră este că vom putea dezvolta o colaborare fructuoasă. Sperăm că în cadrul acestui program unu sau doi cercetători români să vină în India pentru a lucra împreună cu cercetătorii indieni, pentru a cunoaște metodologia de cercetare folosită, mediul social-cultural în care s-a întreprins evaluarea impactului tehnologiei, și în mod reciproc cercetătorii indieni să vină pentru o perioadă similară în România. După circa doi ani intenționăm să organizăm o conferință internațională în care să prezentăm rezultatele obținute prin colaborarea noastră și să le discutăm și cu alți oameni de știință care lucrează în acest domeniu. Sînt convins că acest lucru va fi foarte folositor tuturor.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

NIVELUL EXAGERAT AL DOBÎNZILOR ȘI AGRAVAREA SITUAȚIEI ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ANII 1980—1981 marchează o nouă accentuare a crizei economico-financiare în sistemul mondial, confruntat de aproape un deceniu cu perturbări și dezechilibre de o gravitate fără precedent în perioada postbelică. După cum rezultă din datele ONU (World Economic Survey 1980—1981, United Nations, 1981), pe fondul unui trend general descendent, în ultimii doi ani asistăm la o deteriorare netă a situației economice mondiale: scăderea ritmului produsului mondial (2,2% în 1980 față de 3,8% în 1979), încetinirea dinamicii comerțului internațional (2% în 1980 față de 5—7% în anii precedenți), creșterea deficitelor în balanțele comerciale și de plăți, accelerarea ritmului inflației.

O trăsătură definitorie a tendinței recesioniste actuale o reprezintă strinsa interdependență dintre dereglările economice și financiare, expresie a manifestării în funcționarea mecanismelor economice internaționale a unor profunde contradicții structurale. Totodată, criza economico-financiară a ultimului deceniu se caracterizează printr-o proeminență dimensiune internațională, afectând în modalități și proporții diferite toate țările lumii, indestructibil legate între ele prin canalele circuitului economic mondial.

Desigur, sursa principală a crizei economice internaționale o constituie sistemul capitalist, relațiile economice și politice specifice acestei orînduiri, care au un puternic impact negativ în întreaga economie mondială. În acest sens în Programul partidului nostru se apreciază că „actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieții economico-sociale, demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoaase a revoluției tehnicoștiințifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare în interesul maselor largi, al progresului, problemelor complexe care confruntă lumea contemporană”.

În ultimii doi ani s-a înregistrat o deteriorare majoră a activității economice în țările capitaliste dezvoltate: reducerea severă a ritmului creșterii economice (la 1,5% în 1980 față de 3,7% în 1979), încetinirea puternică a creșterii producției industriale (la 0,4% în 1980 față de 5% în 1979), o nouă recurență a inflației (început în a doua jumătate a anului 1978 puseul inflaționist atinge nivele record în 1979—1980). Concomitent, asistăm în țările occidentale la o tendință tot mai pronunțată de resuscitare a practicilor protecționismului agresiv, la aplicarea unor măsuri de politică comercială și financiar-valutară care, avînd ca obiectiv declarat lupta împotriva crizei, au în fapt un puternic caracter discriminativ, duc la înăsprirea raporturilor economice internaționale. Încercarea țărilor capitaliste dezvoltate de a depăși criza pe seama partenerilor lor comerciali, îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare, generează dificultăți și instabilitate în tranzacțiile economice externe, determină ascuțirea contradicțiilor în economia mondială. O componentă esențială a dereglărilor economice actuale o constituie criza sistemului financiar-valutar, care cunoaște în perioada recentă o nouă dimensiune: **perturbarea gravă a pieței creditului ca urmare a procesului de creștere excesivă a ratei dobînzii.**

Criza creditului internațional

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că rata dobînzii — instrument important al politicii monetare în economia capitalistă — manifestă o reacție promptă la deteriorarea vieții economice și în primul rînd la creșterea presiunilor inflaționiste. Analiza mișcării ratei dobînzii pe piața eurodolarului arată că aceasta s-a dublat în intervalul septembrie 1972 — septembrie 1974,

marșind prima mare fază a recesiunii postbelice. Actuala creștere a ratei dobînzii, deși situată într-un nou context recesionist, are însă un caracter excepțional, depășind pragul de 20% în septembrie 1981, pe piața americană și întrecînd astfel cu mult reacția „normală” a politicii monetare și a pieței creditului la agravarea conjuncturii generale. Ea atestă că avem de a face de fapt cu o politică urmărind prin forme noi, dar la fel de dureroase, perpetuarea exploatării celor slabi de către cei puternici, îmbogățirea statelor dezvoltate pe seama celorlalte state.

Factorul declanșator al procesului de creștere la niveluri fără precedent a ratei dobînzii îl reprezintă deciziile de politică monetară luate de autoritățile americane începînd cu sfîrșitul anului 1979 (și urmate în măsuri diferite de alte țări occidentale) în cadrul campaniei antiinflaționiste. În teorie cantitativă pură o politică a creditului scump are drept efect pe de o parte stoparea ritmului inflației prin controlul riguros al masei monetare interne și, pe de altă parte, întărirea monedei naționale prin creșterea atractivității pieței interne pentru capitalurile străine. În practică, chiar dacă temporar se obțin unele rezultate în lupta antiinflaționistă, permanentizarea scumpirii creditului devine o povară tot mai greu de suportat pentru economia națională și un puternic factor perturbator în relațiile economice externe. Într-adevăr, pe plan intern politica dobînzilor înalte duce la descurajarea noilor investiții și la sporierea dificultăților de exploatare a capacităților de producție existente, la scăderea productivității muncii (în 1981 în SUA productivitatea muncii a sporit doar cu puțin peste 1%) îndeosebi în domeniile intensive în capital, inclusiv ramurile progresului tehnic, la reducerea ritmului general de creștere economică. Or, în condițiile actualului trend descendent al activității economice din țările capitaliste dezvoltate, creditul scump se implică printr-o serie de factori agravanți ai recesiunii.

Bursele de valori — indicatorii cei mai sensibili ai stării economiei occidentale — acuză noi nivele record de scădere: indicele Dow Jones la Wall Street se situează la aproximativ 850 de puncte, de numai 2,25 ori peste minimumul absolut din 1929, în condițiile unei economii cu un produs național brut (în prețuri curente) de 28 de ori mai mare. Iată de ce, apreciînd că economia mondială se află la o periculoasă răscruce, revista *The Economist* (26 septembrie 1981) consideră că necesitatea stăvilirii trendului ascendent al ratei dobînzii — îndeosebi în S.U.A. — se impune cu tot mai multă stringență.

Adevărata semnificație a tendinței scumpirii excesive a creditului reiese însă cu claritate dacă o situăm în contextul general al crizei economico-financiare, al strînsei interdependențe dintre fenomenele și procesele care caracterizează în prezent viața economică internațională, al implicațiilor profunde pe care criza creditului le are asupra tuturor participanților la circuitul economic mondial și îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare, nevoite să recurgă la credite chiar în condiții oneroase.

Într-adevăr, menținerea relativ îndelungată a acestei tendințe și impactul său agravant asupra crizei economico-financiare sînt înainte de toate rezultatul unei reacții în lanț în sistemul financiar-bancar internațional, al declanșării unui proces cumulativ care alimentează creșterea generală a ratei dobînzii. Sub imperiul sporirii necontenite a profiturilor și invocînd cerința acoperirii riscurilor în condițiile conjuncturii nesigure, băncile — și în primul rînd, cele care dețin un rol precumpănitor în sistemul financiar occidental — întretin și amplifică tendința de scumpire a creditului. Astfel, cu toate că în ultimele zile principalele bănci americane au redus întrucîtva nivelul ratei dobînzii preferențiale (prime rate), majoritatea specialiștilor apreciază că declinul este temporar și că rata dobînzii va rămîne înaltă și în cursul anului 1982 (*International Herald Tribune*, 24 septembrie 1981). De asemenea,

În recentul Raport anual al Fondului Monetar Internațional se arată că nivelul înalt al ratei dobânzii se va menține și în viitor, ceea ce, în condițiile plafonării trendului inflaționist, va însemna o majorare netă a ratei reale a dobânzii în sarcina debitorilor.

Caracterul persistent al crizei creditului nu poate fi desigur înțeles în afara intereselor specifice ale factorilor de decizie și cercurilor de afaceri din lumea occidentală de redistribuire prin intermediul sistemului bancar internațional a efectelor fenomenelor de criză din ultimul deceniu, de recuperare a costului acestora pe seama partenerilor comerciali, în special a celor mai slabi, cu o situație economică mai dificilă. Într-adevăr, rata ridicată a dobânzii determină o nouă orientare a capitalurilor internaționale spre piețele occidentale, îndeosebi a petrodolarilor, asigură fructificarea superioară a capitalurilor plasate în băncile americane și vest-germane, majorarea profiturilor deținătorilor de capital și îndeosebi ale acelor care dețin venituri ridicate în dolari.

Pe de altă parte însă, creditul scump generează perturbări și insecuritate în sistemul financiar internațional, favorizează și amplifică presiunile speculative asupra valurilor occidentale (speculații „la creștere” cu dolarul), ducând la sporirea instabilității mecanismelor financiar-valutare, la accentuarea insecurității economice internaționale.

Creditul : stimulent, nu frână a dezvoltării

CONSECINTELE cele mai adânci ale intensificării crizei economico-financiare sub impulsul „socului creditului” sînt însă resimțite în țările în curs de dezvoltare și anume în cele denuțite în statistica internațională importatoare de petrol, în general în țările debitoare.

Astfel, în ultimii ani asistăm la o nouă deteriorare gravă a poziției externe a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, reflectată de creșterea masivă a deficitelor balanțelor comerciale și de plăți. Conform estimărilor cuprinse în studiile unor organisme ale O.N.U. (ECOSOC, BIRD) deficitul balanței de plăți a acestor țări a sporit de la circa 28 miliarde dolari în 1978 la 48 miliarde dolari în 1979, ajungînd la circa 60 miliarde dolari în 1980 și la aproape 100 miliarde dolari în 1981; este relevant faptul că în 1975 — anul de vîrf al efectelor primei faze recesiioniste — deficitul curent nu depășea 40 de miliarde de dolari. Un rol decisiv în agravarea situației conturilor curente în anii 1980—1981 în țările în curs de dezvoltare a revenit sporirii fără precedent a costului împrumuturilor, în condițiile politicii deliberate a dobânzilor exagerate practicate de țările occidentale. Numai în anul 1980 țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol au avut de suportat o suplimentare ca 6—8 miliarde a sarcinii de rambursare a împrumuturilor ca urmare a majorării ratei dobânzii efectul amplificîndu-se în anul 1981.

Un alt factor al dezechilibrului comercial și de plăți l-a constituit creșterea în continuare a prețurilor la import (în 1980 costul țiteiului s-a majorat cu 64%, iar prețul manufacturilor a cunoscut și el o sporire constantă) în condițiile reducerii considerabile a performanțelor de export ale țărilor în curs de dezvoltare, în urma limitării posibilităților de acces pe piețele occidentale (datorită efectelor recesiunii asupra cererii țărilor capitaliste dezvoltate, ca și măsurilor protecționiste, discriminatorii luate în aceste țări). Ca atare, puterea de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol s-a redus considerabil în ultimii ani: cu 10% în 1980 (față de 2% în 1978) și în același timp raportul de schimb a scăzut cu 7,5% în 1980 (față de o scădere de 3% în 1978).

Această situație a făcut ca cea mai mare parte a țărilor în curs de dezvoltare să fie nevoite să-și mărească împrumuturile externe (datoria externă a țărilor importatoare de petrol a crescut de 6 ori în ultimii 10 ani, ajungînd la peste 450 miliarde dolari în 1980), creîndu-se un adevărat cerc vicios al îndatorării: echilibrarea balanței de plăți impune apelarea la piața creditului, majorarea ratei dobânzii și agravarea serviciului datoriei externe duc la dezechilibrarea balanței de plăți. Deteriorarea netă a poziției externe în ultimii ani este și urmarea unor reorientări în sursele de finanțare externă a țărilor în curs de dezvoltare, a creșterii rolului împrumuturilor private în totalul creditului. Or, după cum relevă raportul anual al Băncii mondiale (1980) o mare parte din împrumuturile private au fost acordate în condiții de rată variabilă a dobânzii, astfel că majorarea curentă a dobânzii a avut o incidență și asupra serviciului datoriei contractate anterior. Se apreciază astfel că sporul ratei dobânzii a ajuns să aibă o contribuție de pînă la 40% în sarcina anuală de rambursare a datoriei. Implicațiile recrudescenței crizei economico-financiare, ale scum-

prii excesive a creditului asupra țărilor în curs de dezvoltare trebuie analizate în contextul general al eforturilor pe care majoritatea acestor țări este necesar să le facă pentru depășirea stării de subdezvoltare, pentru afirmarea economico-socială de sine stătătoare, eforturi cu atît mai costisitoare cu cît sînt angajate într-un mediu internațional recesionist, de instabilitate și dezechilibru. Se poate aprecia că efectul cel mai grav al perturbărilor constă în incidența profund negativă asupra programelor naționale de dezvoltare din tinerele state a procesului general de lichidare a decalajelor economice internaționale, în îngreunarea și uneori compromiterea procesului de adaptare a țărilor lumii a treia la noile exigențe ale progresului economic.

În același timp înrăutățirea climatului economic internațional în condițiile crizei, agravarea poziției externe a unor țări și grupuri de țări creează obstacole în calea dezvoltării circuitului economic mondial, cerința obiectivă a creșterii economice contemporane. Aceasta duce la afectarea directă a intereselor tuturor țărilor lumii, inclusiv a celor capitaliste dezvoltate, la dificultăți sporite în aprovizionarea cu factori materiali de producție din străinătate și desfacerea producției naționale pe piața externă.

Viața a demonstrat că perturbările și crizele din economia internațională pot fi depășite nu într-un spirit de confruntare, nu prin încercarea de a arunca povara dificultăților asupra unor terți — atitudine care poartă în sine germeții unor reacții în lanț, a unor măsuri de retorsiune care pot agrava efectele crizei — ci printr-o cooperare reală între state, prin participarea egală în drepturi a tuturor țărilor, dezvoltate și în curs de dezvoltare, vital interesate în asigurarea unui mediu internațional echilibrat și stabil. Virulența fenomenelor actuale impune mai mult ca oricînd acțiunea concertată a forțelor progresiste pentru afirmarea tendințelor pozitive din economia mondială, pentru promovarea în continuare a unor relații economice și financiare reciproc avantajoase, pe baza principiilor noi ale cooperării internaționale.

Acesta este spiritul în care România socialistă, în conformitate cu politica sa externă, cu ideile și preocupările consecvente ale președintelui Nicolae Ceaușescu, se pronunță cu hotărîre pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, pentru dezvoltarea pe baze echitabile a circuitului economic mondial în vederea asigurării progresului economico-social mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare, a prosperității tuturor popoarelor lumii. Este imperios necesar — arăta reprezentantul român la recenta reuniune anuală a FMI și BIRD — să se acționeze cu hotărîre pentru a se pune capăt procesului de deteriorare a situației economice mondiale, pentru eliminarea măsurilor protecționiste și discriminatorii din relațiile economice internaționale, pentru soluționarea urgentă, de o manieră globală, a crizei economico-financiare actuale.

În acest context prezintă o importanță majoră propunerile făcute de România în diferite foruri internaționale (Adunarea Generală a O.N.U., Reuniunea țărilor membre ale „Grupului celor 77”, Sesiunea FMI—BIRD) privind stabilirea unui nivel rațional al dobânzilor și prețurilor, combaterea hotărîră a procesului de creștere excesivă a costului creditului, în concepția țării noastre ar trebui să se ajungă la o înțelegere internațională, potrivit căreia plafonul maxim al dobânzilor să nu depășească 8 la sută, (o rată oricum ridicată în comparație cu rentabilitatea obișnuită a obiectivelor economice), pentru țările în curs de dezvoltare acest plafon să fie de 5 la sută, iar țărilor cel mai puțin avansate să li se acorde credite fără dobîndă sau cu dobîndi maxime de 2—3 la sută.

România consideră că este necesar un efort conjugat din partea Fondului Monetar Internațional și al Băncii mondiale, a instituțiilor naționale de credit pentru realizarea stabilității economice și monetar-financiare internaționale, pentru crearea unui climat care să favorizeze dezvoltarea economică a tuturor țărilor. România se pronunță totodată pentru creșterea programului de împrumuturi al Băncii mondiale, pentru asigurarea unui acces mai larg și în condiții avantajoase țărilor în curs de dezvoltare la resursele F.M.I. și la surselor împrumutate de F.M.I. pentru o nouă alocare de drepturi speciale de tragere (D.S.T.), care să țină seama, în primul rînd, de nevoile de lichidități ale țărilor în curs de dezvoltare.

Poziția și propunerile constructive ale României privind căile de depășire a actualei crize economice mondiale, între care se reliefează cu pregnanță măsurile de combatere a creșterii excesive a ratelor dobânzii sînt în deplină concordanță cu erințele majore ale dezvoltării economiei mondiale, vin în împinarea intereselor reale ale tuturor țărilor lumii. Fapt confirmat de ecoul pozitiv de care acestea se bucură pe plan internațional.

Ioan POPA
Irina BOLOMEI

Japonia: preocupări energetice

IN cadrul efortului vizând reducerea dependenței de petrol ca sursă de energie, Japonia se preocupă în prezent de majorarea achizițiilor de uraniu de pe piețele externe, în special din Australia și Africa, în intenția de a realiza și dezvolta un ciclu complet, de la producție și îmbogățire pînă la reprocesare. Japonia importă în prezent cea mai mare parte a uraniului necesar celor 22 de reactoare ale sale, fără a dispune însă de capacități suficiente de îmbogățire a minereului. După cum s-a anunțat, Japonia intenționează ca, pînă în 1990 să-și dubleze numărul de reactoare ceea ce, alături de programele de majorare a producției de cărbune, va contribui considerabil la reducerea la circa 51% a dependenței țării de importul de fiței.

Companiile japoneze au contractat deja de pe piețele externe 196 mii tone uraniu care urmează a fi folosit la începutul deceniului viitor, apreciindu-se că există posibilități pentru importul a încă 130 mii tone pentru deceniul actual și următor.

În contextul preocupărilor pentru dezvoltarea

tehnologiei de îmbogățire a uraniului se speră ca, la sfîrșitul acestui an să devină funcțională o stație pilot dotată cu echipament de separare centrifugă.

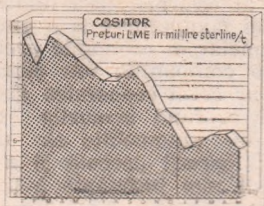
Consiliul General pentru Energie apreciază că pînă în anul 2000 Japonia va fi capabilă să obțină din resurse interne 30% din uraniul necesar reactoarelor în funcțiune.

Evoluții pe piața cositorului

IN decurs de numai un an, prețurile la cositor la Bursa de metale din Londra (LME) au scăzut, în cifre rotunde, de la 8000 la 6000 lire sterline pe tonă, ceea ce echivalează cu reducerea cu o pătrime a puterii de cumpărare a citorra țări în curs de dezvoltare care asigură 75% din producția mondială: Malaysia (27,4%), Thailanda (14,8%), Indonezia (12,6%), Bolivia (12,1%) și Brazilia (3%).

Potrivit revistei L'Usine Nouvelle, după care reproducem și graficul alăturat, la această situație în care a ajuns acest metal deosebit de

important un rol preponderent l-au avut neînțelegerile din cadrul Acordului internațional al cositorului, care nu a reușit să unifice pozițiile producătorilor și cele ale cumpărătorilor în legătură cu raportul ce trebuie să existe între prețurile minime și maxime pe piață. Tot în sensul diminuării prețului a mai acționat și existența, la dispoziția Congresului S.U.A. a unor stocuri strategice estimate la 150 mii tone, reprezentînd două treimi din producția mondială. În aceste condiții, se apreciază că pe termen scurt prețurile vor

Sursa: L'Usine Nouvelle

înregistra noi scăderi, după care piața va fi confruntată cu o adevărată penurie de cositor, în măsura în care un viitor nou acord internațional nu va fi în măsură să echilibreze raportul dintre cerere și ofertă.

Programe de dezvoltare

Guinea: modificări structurale în economie

GUINEEA (6,4 milioane locuitori în 1980) își bazează economia în primul rînd pe agricultură (40% din PNB) și pe industria minieră (19% din PNB). Pe piața externă, Guinea se remarcă prin exportul de mineruri în special de bauxită și în perspectivă a intrării în exploatare a unor importante zăcăminte de minereu de fier, uraniu și diamante.

Începînd cu planul 1981-1985, economia țării va intra într-o nouă etapă de dezvoltare. Ritmul mediu anual al creșterii economice de 5% în 1981-1985 va fi accelerat la 10% în 1986-1990. În acest sens, în planul 1981-1985 obiectivul realizării unei integrări între diferitele sectoare economice vizînd modificări structurale în producția națională va fi dublat începînd din 1982 de un program de preinvestiții care să pregătească investițiile din perioada 1986-1990.

În agricultură, obiectivul unei creșteri de 3% pe an pînă în 1985 și de 7% pe an pînă în 1990 va fi realizat prin: extinderea suprafețelor și dublarea randamentelor la culturile neirigate; sporirea cu 5000 ha pe an a suprafețelor irigate pentru cultura orezului; creșterea cu 1000 ha pe an a plantațiilor moderne de cafea, palmieri de ulei, cocotieri, pomi fructiferi etc. În strategia dezvoltării acestui sector sînt incluse: dezvoltarea de sisteme tehnologice (inclusiv de organizare a producției și a comercializării) și a metodologiei de implantare a acestor sisteme în toate zonele agricole; crearea și dezvoltarea unor instituții de finanțare a producției agricole și a comercializării; formarea de cadre calificate.

În industria prelucrătoare, ritmul de creștere de-a lungul deceniului 1981-1990 va fi de 10% pe an. În strategia acestei creșteri este prevăzută dezvoltarea prioritară a industriilor de substituie a importurilor, a industriilor de susținere a agriculturii (îngrășăminte biologice și chimice, echipamente agricole, după tehnologii intermediare); a industriilor de valorificare și prelucrare a resurselor miniere naționale (producerea de alumina și aluminiu, articole din aluminiu).

În industria minieră, se urmărește menținerea ritmului de creștere de 8% pe an pînă în 1990. Principalele programe cuprind: exploatarea bauxitei din zăcămintele Dabola și Aye Koye, exploatarea minereului de fier din zăcămintul Nimba; exploatarea resurselor de diamante și intensificarea prospecțiunilor petroliere.

Amploarea și diversitatea preocupărilor de dezvoltare a economiei Guineei formulate prin planul 1981-1985 și orientările pînă în 1990 conferă noi posibilități de dezvoltare relațiilor economice româno-guineene în spiritul prieteniei statornicite între cele două țări.

Marin FRANCU

EVOLUȚII MONETARE

IN PERIOADA 28 septembrie - 2 octombrie a.c. cursul dolarului S.U.A. a prezentat o evoluție contradictorie. Tendința de consolidare a poziției monedei americane, conturată în săptămîna anterioară, s-a prelungit pînă spre jumătatea intervalului analizat, pentru ca ulterior, cursul dolarului să cunoască o mișcare descendentă. Această evoluție a reflectat în principal solicitările sporite din prima parte a intervalului pentru fondurile în dolari pentru acoperirea pozițiilor la sfîrșit de lună. Slăbirea ulterioară a poziției monedei americane a fost provocată de mai mulți factori între care s-au detașat: reducerea nivelului dobînzii preferențiale „prime-rate” de către o serie de bănci nord americane de la 19,5% la 19%, reducerea nivelului dobînzii de împrumut prin broker de la 17-17,5% la 16-16,5% publicarea datelor privind amplificarea deficitului balanței comerciale a S.U.A. în luna august și altele. Toate acestea au determinat o sporire a scepticismului în legătură cu evoluțiile viitoare ale economiei americane, trendul descendent al cursului dolarului neputînd fi contracarat de nivelul ferm al dobînzilor la această valută.

Cursul lirei sterline a cunoscut, după procesul de slăbire din săptămîna anterioară, o revenire pronunțată, în principal ca efect al majorării nivelului dobînzilor pe piața britanică a capitalului. La 2 octombrie lira sterlină era cotată la 1,8375 dolari, față de 1,79 dolari în ziua de referință (25 septembrie).

Poziția mărcii vest-germane a înregistrat, după o slăbire inițială, un proces de consolidare treptată în principal ca efect al anticipării unei revalorizări a acestei valute în cadrul Sistemului Monetar European. La finele intervalului cursul se situa la 2,3025 mărcii/dolar (2,31 mărci în ziua de referință).

Cursul francului elvețian față de dolar a prezentat o evoluție similară, cunoscînd însă, în a doua parte a

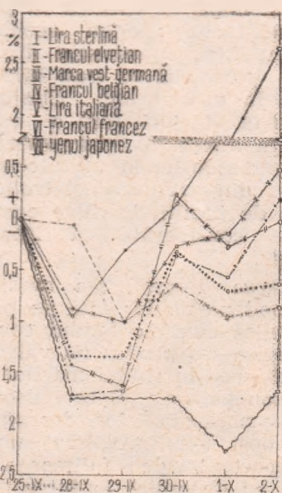
intervalului creșteri mai pronunțate decît în cazul mărcii vest-germane.

Francul francez s-a situat pe poziții mai slabe față de dolar în raport cu alte valute vest-europene și aceasta și sub influența anticipării noi sale poziții în cadrul EMS. La 2 octombrie cursul se situa la 5,16 franci/dolar (5,150 franci/dolar la 25 septembrie). O evoluție similară a prezentat și lira italiană, cotată la finele intervalului analizat la 1177 lire/dolar în ziua de referință).

Poziția yenului japonez față de dolar a fost mai slabă decît a valurilor vest-europene, fapt motivat în principal de nivelul comparativ scăzut al dobînzilor la fondurile în această valută. O redresare relativă a cursului monedei nipone, de la nivelurile scăzute înregistrate în prima jumătate a săptămîinii, a fost susținută de datele privind soldarea excedentară a balanței plăților curente, în august a.c., precum și cele privind creșterea rezervelor internaționale ale Japoniei. La 2 octombrie cursul se situa la 231,50 yen/dolar (227,75 yen/dolar la 25 septembrie și 232 yen/dolar la jumătatea intervalului analizat).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 25.IX. și 2.X.1981): eurodolarii 17,75% și 18,3125%, euromărcii vest-germane 12,3125% și 12,3125%, eurofranci elvețieni 12,0625% și 11,5625%.

Prețul aurului a cunoscut o evoluție descendentă, fixîndu-se în după-amiaza zilei de vineri 2 octombrie, la Londra, la 435 dolari/uncie (al doilea fixing de la finele săptămîinii anterioare fiind de 450,50 dolari/uncie).

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolar S.U.A. în perioada 28 sept. - 2 oct. 1981. Bază: 25 septembrie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Modificări în ierarhia marilor companii monopoliste din S.U.A.

PROCESUL de concentrare și centralizare a capitalului, pe diferite etape de evoluție a capitalismului a determinat statornicirea și dominația în cadrul economiei țărilor capitaliste dezvoltate a unor puternice companii monopoliste, ce influențează considerabil tendințele de dezvoltare din propria lor țară precum și relațiile economice externe. Totodată, se manifestă puternice confruntări ca urmare a schimbării raportului de forțe în cadrul aceleiași ramuri sau la nivelul diferitelor ramuri. Unitatea de interese privind intensificarea exploatarei și extinderea sferei de influență a monopolurilor se manifestă adesea în confruntări, fiecare urmărind ocuparea de poziții dominante.

La nivel național ierarhizarea companiilor monopoliste se face după anumite criterii cum sînt: mărimea cifrei de afaceri, a profiturilor, a capitalurilor proprii, a numărului de salariați etc. În S.U.A., de pildă, urmărirea dimensiunii și a locului pe care-l ocupă diferitele companii în cadrul economiei se face după volumul cifrei de afaceri. Un asemenea criteriu pune în evidență dinamica activității desfășurate de companiile din diferitele sectoare de activitate, fluxul și refluxul încasărilor și totodată modificările ce au loc în ierarhia celor mai mari companii industriale.

Criza energetică – sursă de sporire a profiturilor companiilor petroliere

DATELE FURNIZATE în ultimii ani, de revista „Fortune” privind cele mai mari 1000 de companii industriale, scot în evidență schimbări în raportul de forțe dintre acestea. Monopolurile din industria constructoare de automobile de echipament electrotehnic, chimie siderurgie au ocupat pe o perioadă îndelungată, cu prioritate, primele locuri în clasamentul celor mai mari 1000 de companii industriale. Prezența constantă a acestor companii în eșalonul

de vîrf al ierarhiei lăsa impresia unei capacități competitive și a unui potențial financiar și economic greu de depășit de companiile din celelalte ramuri. Dar criza economică din 1973 afectează profund ramurile constructoare de automobile ca urmare a reducerii cererii precum și a concurenței tot mai insistente a monopolurilor japoneze care, adaptate mai rapid la criza energetică, lansează tipuri de automobile cu consum mai redus de combustibil.

Criza energetică și de materii prime, conjugată cu cea economică generează efecte negative și asupra siderurgiei. Monopolurile din această ramură resimt efectele din industria constructoare de mașini și deci se produce o diminuare a activității ce se reflectă în deteriorarea ratei vânzărilor și a profiturilor. Presiunea efectelor crizei economice și energetice precum și a concurenței din partea Japoniei și a altor parteneri din Europa occidentală asupra ramurilor mai sus menționate determină o scădere a capacității lor concurențiale precum și o schimbare în raportul economic de forțe.

Accentuarea dezvoltării inegale la nivelul companiilor monopoliste a fost așadar puternic influențată în contextul deceniului al optulea în principal de trei factori: criza economică, criza energetică, concurența din partea unor parteneri ce s-au impus cu deosebire în ultimii ani. Conjugarea acestor trei factori, fără a exclude și prezența altora, a determinat reale salturi în dimensiunea unor companii deosebi din ramura petrolieră și pierderea de poziții de către companii ce erau considerate ca fiind de neîntrecut.

Dezvoltarea inegală s-a manifestat într-un mod particular față de perioada antebelică cînd pe fondul conjuncturii de criză s-a produs un val de falimente chiar și în rîndul marilor companii monopoliste. Spre deosebire de acea perioadă, în deceniul al optulea, deși s-a înregistrat un număr important de falimente, ele se referă cu deosebire la întreprinderi modeste, fiind foarte reduse la nivelul marilor companii monopoliste. Aceasta se explică atît prin potențialul deosebit de puternic al acestora, prin sprijinul

acordat de stat prin diverse instrumente directe și indirecte, prin capacitatea de adaptare la fenomenele de criză, cît și datorită puternicei diversificări intrasectoriale, intersectoriale și extrateritoriale a activității acestora ca urmare a existenței lor sub formă de conglomerat (vezi la rubrica alăturată „Diversificarea activității monopolurilor petroliere”). Pierderile provocate pe anumite segmente de piață și servicii au putut fi compensate în mare măsură prin conjunctura favorabilă pe alte segmente de piață și servicii, diminuînd riscurile pe care le generează starea de criză, recesiune, stagnare.

În același timp, se remarcă faptul că de criza petrolului și a altor combustibili au profitat îndeosebi marile companii petroliere ce aparțin mai ales S.U.A. Capacitatea lor financiară a sporit pe seama realizării unor profituri deosebit de ridicate în detrimentul consumatorilor tot mai împovărați de notele de plată pentru energie. Astfel, dacă la nivelul celor mai mari 500 companii din S.U.A. cifra de afaceri în 1979 a sporit cu 18%, iar în 1980 cu 14,2%, la scara companiilor petroliere creșterea a fost în medie de peste 20% și respectiv 40%. Ca urmare a unui asemenea salt în ce privește cifra de afaceri, companiile petroliere încep încă din 1974 să se instaleze treptat în fruntea plutonului primelor 10 și 20 companii ale S.U.A. General Motors aflată pe primul loc în 1973 cedează locul în 1974 companiei petroliere Exxon, revenind în 1977 din nou pe primul loc, pentru ca în 1979 Exxon să se reinstaleze în fruntea clasamentului celor mai mari 500 companii monopoliste industriale din S.U.A. Ford Motor arc și ea o evoluție asemănătoare trecînd de pe locul 3 în 1978 pe locul 6 în 1980, în schimb Standard Oil of California ocupantă a locului al 11-lea în 1973 se situează din 1974 pe locul 6 (în 1980 chiar pe locul 5), iar Chrysler cedează treptat din poziții, astfel că de pe locul 4 în 1973 o înțilnim în 1980 pe locul 32. Standard Oil (Indiana) avansează la rîndul său de pe locul 15 în 1973 în eșalonul primelor 10. O evoluție ascendentă au cunoscut și profiturile companiilor petroliere, care au crescut în majoritatea cazurilor cu peste 30% față de numai 3,6% la nivelul celor 500 mai mari companii industriale.

Pentru a evidenția evoluția cifrei de afaceri și a profiturilor redăm tabelul alăturat.

Dezvoltarea inegală în rîndul marilor companii monopoliste a fost accentuată de factori ce nu țin de modificări substanțiale în dezvoltarea bazei tehnice-materiale sau în procesul de centralizare, ci de factorul preț, care a evoluat pe fondul crizei energetice în ritmuri ce au determinat o puternică redistribuire a veniturilor de la o țară la alta, dar și a profiturilor între companiile monopoliste. Criza energetică a favorizat concertarea politicilor companiilor petroliere în fixarea unor prețuri rupte de o bază economică, dar folosite în realizarea dominației monopolurilor.

Cîteva concluzii

MECANISMUL PREȚ a fost folosit în interesul marilor monopoluri, contribuind la sporirea profiturilor, la erodarea balanțelor de plăți și la frînarea

dezvoltării economice a statelor impo-
tatoare de energie, în primul rând a
celor în curs de dezvoltare.

Analiza bilanțului activității celor
mai mari 500 companii industriale din
S.U.A. ne permite să tragem câteva
concluzii :

— Criza economică și energetică

colectează deosebit de ridicată, chiar luând în
considerare rata inflației.

— Mecanismul prețului continuă să
fie un instrument puternic de redistri-
buire a veniturilor în favoarea ma-
rilor monopoluri, devenind un instru-
ment de exploatare a popoarelor cu
precădere din țările în curs de dez-
voltare.

minat o stare de instabilitate a econo-
miilor chiar și a celor mai dezvoltate
fără din lumea capitalistă nu au avut
aceleși efect asupra profiturilor ma-
rilor monopoluri.

Erodarea puterii de cumpărare nu a
însemnat și erodarea în aceeași pro-
porție și a profiturilor marilor com-
panii monopoliste. Din contră, asistăm

Primele 10 mari companii din S.U.A. (după cifra de afaceri)

Locul ierarhic			Denumirea companiei	Cifra de afaceri (mil. dolari)				Profituri realizate			
1980	1979	1978		1980	Creștere față de 1979 (%)	1979	Creștere față de 1978 (%)	1980 (mil. dol.)	Creștere față de 1979 (%)	1979 (mil. dol.)	Creștere față de 1978 (%)
1	1	2	Exxon	103 142,8	+30,4	79 106,5	+ 3,1	5 650,1	+31,5	4 295,2	+ 55,5
2	3	4	Mobil Oil	59 510,0	+33,0	44 720,9	+28,7	3 272,0	+63,0	2 007,1	+ 78,3
3	2	1	General Motors	57 728,5	-13	66 311,2	+ 4,9	762,5	-74,0	2 892,7	- 17,5
4	5	5	Texaco	51 195,8	+33,5	38 350,3	+34,1	2 642,5	+50,2	1 759,0	+106,4
5	6	6	Standard Oil of California	40 479,0	+35,1	29 947,5	+28,9	2 401,0	+34,5	1 784,6	+ 61,4
6	4	3	Ford Motor	37 085,5	-14,8	43 513,7	+ 1,7	1 543,3	+31,9	1 169,3	- 26,4
7	7	9	Gulf Oil	26 483,0	+10,8	23 910,0	+32,3	1 407,0	+ 6,4	1 322,0	+ 67,1
8	8	7	I.B.M.	26 213,0	+14,6	22 862,7	+ 8,5	3 562,2	+18,2	3 011,2	- 3,2
9	10	12	Standard Oil (Indiana)	26 133,0	+40,4	18 610,3	+24,4	1 915,3	+27,1	1 506,6	+ 40,0
10	9	8	General Electric	24 959,0	+11,1	22 460,6	+14,3	1 514,0	+ 7,4	1 408,0	+14,6

afectează într-o mai mică măsură po-
tențialul economic al marilor monopo-
luri, iar unele companii sînt benefi-
ciare directe de pe urma crizei, multi-
plicându-și posibilitățile de expansiune.

— Profiturile — deși creșterea lor a
marcat o tendință de încetinire la ni-
velul companiilor petroliere — atinge

— Talia companiilor monopoliste
apreciată prin cifra de afaceri poate fi
adesea comparată cu P.N.B. al unor
țări chiar dezvoltate, dar mici, de-
pășind pe cel al multor țări în curs de
dezvoltare.

— Fenomenele de criză ce au afectat
puterea de cumpărare a maselor mun-
citoare, locurile de muncă și au deter-

la rate ale profitului de peste 50% (pro-
fiturile societății Mobil, de pildă, au
crescut în 1980 cu 63% față de 1979).
Se confirmă astfel pe deplin tendința
monopolurilor de a arunca consecințele
crizei economice și energetice pe seama
maselor populare din propriile țări,
precum și a altor popoare.

Chira Nedelea PĂRĂLUȚA

Diversificarea activității monopolurilor petroliere

UN studiu elaborat de firma americană „Energy Publica-
tions“ evidențiază că în ultimii ani, sub efectul „crizei ener-
getice“, s-a accentuat procesul de diversificare a activității
companiilor cu profil tradițional petrolier, intensificându-se pe-
netrația lor în alte ramuri ale energiei sau chiar în industrii
care n-au nici o contingentă cu extracția și prelucrarea țiteiului
sau a gazelor naturale. Actualmente în S.U.A. se numără peste
o sută de companii petroliere care — urmărind să se afle în
avangarda valorificării unor resurse energetice și de materii
prime noi sau considerate pînă nu demult ca nerentabile — au
făcut investiții de capital în domenii ca : extracția și prelu-
crarea cărbunelui, uraniului, nisipurilor și șisturilor bitumi-
noase, utilizarea energiei geotermale și solare, producția de
gaze lichefiate și sintetice, precum și extracția și prelucrarea
unor materii prime minerale, cum sînt minereurile feroase și
neferoase, barita, fosfații ș.a.

Tablelul alăturat include 16 asemenea companii, îndeosebi
dintre cele mai mari, în cadrul cărora procesul de diversificare
a activității a ajuns într-un stadiu mai avansat (cel puțin cinci
activități „netradiționale“); se observă că cele mai frecvente
orientări mai noi sînt cele către extracția cărbunelui (întîlnin-
du-se toate cazurile), extracția și îmbogățirea uraniului (în
cazul a 15 companii), extracția și prelucrarea șisturilor bitumi-
noase (14), utilizarea energiei geotermale (13) ș.a.m.d.

Se poate spune că fiecare dintre companiile cu o diversi-
ficare mai avansată constituie un concern energetic, acționînd
în aproape toate domeniile mai de seamă ale complexului ener-
getic și de combustibili. Se apreciază că, anul trecut, cu extrac-
ția de huiă și cărbune brun se ocupau cel puțin 71% din com-

Denumirea companiei	Extracția de huiă și cărbune brun	Extracția și îmbogățirea uraniului de uraniu	Extracția și prelucrarea șisturilor bituminoase	Extracția și prelucrarea bitumului natural	Extracția și imobilizarea altor feluri de mase prime minerale	Utilizarea energiei geotermale	Utilizarea energiei solare	Producerea de gaze naturale lichefiate	Obținerea de combustibil sintetic gaze
Atlantic Richfield	x	x	x		x	x	x		
Exxon	x	x	x	x	x	x	x		
Getty Oil	x	x	x		x	x	x		x
Gulf Oil	x	x	x	x	x	x	x		
Mobil Oil	x	x	x		x	x	x		x
Occidental Petroleum	x	x	x		x	x	x		x
Panhandle Eastern	x				x	x	x	x	x
Phillips Petroleum	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Shell Oil	x	x	x	x	x	x	x		x
Standard Oil									
Co. of California	x	x	x	x	x	x			
Standard Oil									
Co. of Indiana	x	x	x	x	x		x		x
Sun Oil	x	x	x	x	x	x			x
Tenneco	x	x	x	x	x	x		x	x
Texaco	x	x	x	x	x	x		x	x
Texas Eastern	x	x	x					x	x
Union Oil									
Co. of California	x	x	x		x	x	x		

Sursa : „Energy Week“, 12.I. 1981.

paniile petroliere integrate orizontal din S.U.A., cu producerea
de concentrate de uraniu — circa 44%, cu lichefierea gazelor
naturale — peste 25%, iar cu efectuarea lucrărilor experimen-
tale în domeniul utilizării șisturilor bituminoase — aproape un
siert din acestea.

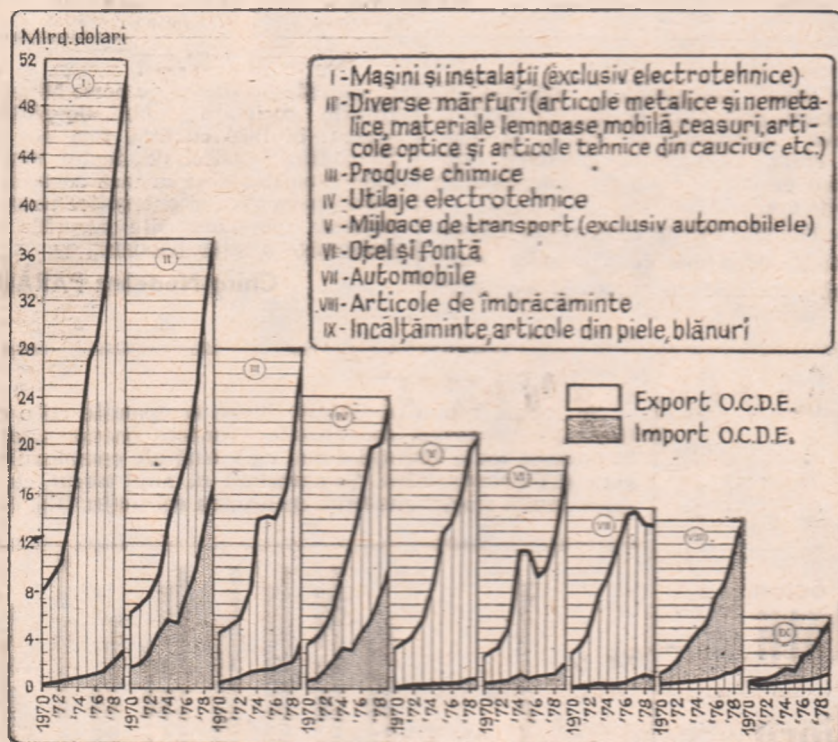
N. P.

Accentuarea decalajelor in comerțul internațional

DATELE statistice pe anii 1970—1978 publicate de O.C.D.E., evidențiază că în perioada respectivă decalajele existente în comerțul dintre țările membre ale acestui organism și țările nesocialiste în curs de dezvoltare nu numai că nu s-au redus, dar au crescut considerabil. După cum se vede din graficul alăturat, evoluția defavorabilă țărilor în curs de dezvoltare se manifestă îndeosebi la o serie de grupe de mărfuri deosebit de importante, ca mașinile și instalațiile (unde soldul negativ al schimburilor se apropia în 1978 de 50 de miliarde dolari), produsele chimice (circa 22 de miliarde), mijloacele de transport (circa 20 miliarde) etc.

Amplele decalaje în schimburile de

mijloace de producție, aparatură, mijloace de transport, unele grupe de bunuri tehnice de larg consum sau semi-fabricate industriale atestă nu numai efortul de industrializare depus de țările în curs de dezvoltare (prin recurgerea la tehnici și tehnologii de import) dar și insuficiența dezvoltare a ramurilor industriale respective în cadrul majorității acestor țări, competitivitatea redusă a producției lor, ori eficacitatea crescândă a măsurilor protecționiste adoptate de țările capitaliste industrializate. Această realitate găsește doar o slabă compensație în devansarea pe care o înregistrează exporturile țărilor în curs de dezvoltare la două grupe de mărfuri (combustibilii și energia nefiind cuprinse în grafic), respectiv la produsele unor ramuri care nu necesită investiții specifice importante și pot utiliza forța de muncă cu calificare mai redusă, cum sînt articolele de îmbrăcăminte, încălțămintea și articolele din piele.

După B.I.K.I., nr.92/1981.

Formarea unor deprinderi utile pentru activitatea postuniversitară

O ANCHETĂ efectuată nu de mult în rîndul oamenilor de știință și al absolvenților de dată recentă ai unor instituții de învățămînt cu profil tehnic din Australia s-a axat pe deprinderile pe care ar trebui să le posedे absolvenții și pe modalitățile de dezvoltare a acestora. În majoritatea răspunsurilor primite s-a apreciat că cele mai importante deprinderi cu caracter general pe care ar trebui să și le însușească în școli absolvenții care-și încep activitatea sînt stabilirea contactelor

verbale sau scrise și elaborarea de rapoarte cu caracter științific, urmate de urmărirea presei de specialitate, capacitatea de a lucra de sine stătător și cea de a munci în grup, precum și difuzarea informației în cadrul grupului de lucru, planificarea și efectuarea de cercetări științifice, conducerea oamenilor (apreciindu-se că ultimele trei deprinderi sînt, de regulă, cel mai puțin dezvoltate în cursul învățămîntului).

Dintre deprinderile cu caracter practic, cele mai apreciate de persoanele chestionate sînt: capacitatea de generalizare a rezultatelor, efectuarea unor observații precise, înregistrarea datelor și folosirea unor metode de lucru neprimejdioase, precum și utilizarea aparatului modern, alegerea metodologiei de experimentare, ținerea evidenței experiențelor efectuate, pricepe-

rea de a asambla aparate, elaborarea procedurilor de experimentare și construirea de aparate speciale (ultimele două deprinderi fiind și cel mai puțin înrădăcinate în perioada de învățămînt). În concluzie, persoanele chestionate în cadrul anchetei și-au exprimat opțiunea pentru imbinarea activității universitare cu cea de producție, ceea ce ar influența în mod favorabil pregătirea atît a absolvenților, cît și a cadrelor didactice inșeși.

Cooperarea internațională in producție a R.S.F.I.

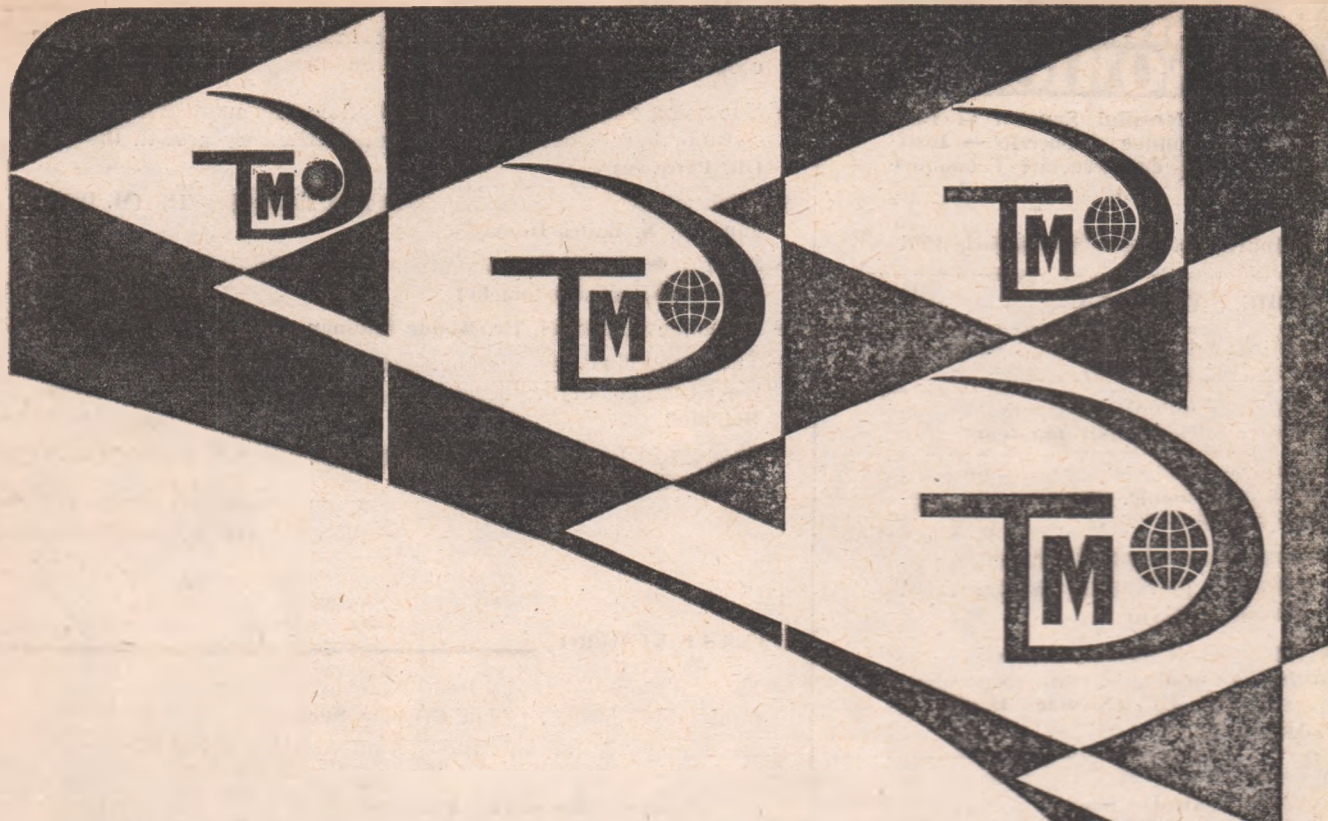
ÎN IUGOSLAVIA se manifestă preocupări active pentru dezvoltarea cooperării în producție cu partenerii străini prin crearea de întreprinderi comune pe teritoriul său. Pe baza încheierii unor contracte cu firme din diferite țări, ca S.U.A., R.F.G., Anglia, Elveția, Italia, Cehoslovacia, R.D.G., India, ș.a., au fost construite — cu ajutorul tehnologiei străine moderne — o serie de întreprinderi în toate regiunile țării.

Suma totală a investițiilor comune efectuate pînă în acest an este evaluată la 49,2 miliarde dinari, participarea străină fiind de 21%. Aproape trei-cincimi din cele peste 200 de contracte de investiții încheiate pînă în prezent și mai mult de 80% din resursele financiare reprezentînd aportul partenerilor străini provin din primele cinci țări menționate mai sus. După cum arăta recent agenția Taniug, Iugoslavia urmărește lărgirea cooperării pe termen lung în acest domeniu, fiind interesată în stabilirea unor asemenea relații și cu țările arabe exportatoare de petrol.

Activitatea de foraj petrolier

„CRIZA energetică“, amplele și repetatele majorări de prețuri la petrol în cursul deceniului trecut au stimulat între, altele, activitatea de prospectare a unor noi zăcăminte de țifei și gaze, numărul forajelor efectuate în acest scop în țările nesocialiste fiind evaluat în 1981 la circa 90 de mii, față de aproape 80 de mii anul trecut. Cele mai importante creșteri ale numărului forajelor se înregistrează în S.U.A. și Canada, urmate de Venezuela, Brazilia, Argentina, Peru, Malaysia, Arabia Saudită ș.a., în timp ce în țări ca Austria, Norvegia, Qatar și Trinidad-Tobago volumul lucrărilor de foraj a cunoscut o reducere.

Se apreciază că în anul în curs parcul instalațiilor de foraj în funcțiune în alte țări decît S.U.A. și Canada va spori cu aproximativ 200 de unități, mai mult de două-cincimi din acestea urmînd să execute foraje în platoul continental. După opinia producătorilor de instalații de foraj, o saturare a cererii pe piața respectivă nu este de așteptat să se producă înainte de anul 1984.

In atenția specialiștilor

V/O TECHMASHEXPORT

participant tradițional la TIRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI
prezintă

în perioada 15–23 octombrie 1981 :

APARATE DE REPRODUCERE, MULTIPLICARE ȘI POMPE

Vă invităm să vizitați standurile sale din cadrul pavilionului Uniunii
Sovietice, unde specialiști de înaltă calificare răspund la toate în-
trebările.

TECHMASHEXPORT

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editață de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 9 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Pregătirea realizării planului de investiții pe 1982 (I. Mihai) 1
- Cerințe ale reducerii consumului de energie electrică (Emil Ionescu) 3
- Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
 - Condiții ale creșterii eficienței economice a investițiilor în agricultură (Nicolae Savu) 5
 - Valorificarea deplină a resurselor de sporire a producției în gospodăriile populației (I) (Nicolae David, I. Alecu) 7
- A 7-a ediție a T.I.B. Comerț-cooperare-dezvoltare (Nicolae Suciu) 8
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Accelerarea decontărilor între unitățile socialiste (II) (Gh. Marcu) 10
- Reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale — factor hotărâtor al creșterii eficienței (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Cititorii au cuvântul 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Puncte de vedere. Perfecționarea organizării și conducerii unităților de industrie mică (Nicolae Ralea) 15

TEORII-IDEI

- Informatizarea structurilor economice și sociale (II) (M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă) 17
- Om-tehnică-mediu. Nivelul calificării și folosirea rațională a potențialului tehnologic (Florea Oprea, Viorel Țibea) 20
- Scolii ● curente ● economiști. Criza sistemului capitalist: unele concluzii asupra conceptului (III) (T. Postolache) 22
- Convorbiri economice cu dr. Abdur Rahman 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Nivelul exagerat a dobânzilor și agravarea situației țărilor în curs de dezvoltare (Ioan Popa, Irina Bolomei) 25
- Tendințe-conjuncturi 27
- Modificări în ierarhia marilor companii monopoliste din S.U.A. (Chira Nedelea Părăluță) 28
- Mondorama 30

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- The 7th edition of the Bucharest International Fair: Trade-cooperation-development (Nicolae Suciu) 8
- Unceasing cutdown of the raw materials and material resources consumption: a decisive factor of the efficiency growth (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Informatics in the economic and social structures (II) (M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă) 17
- Schools ● trends ● economists. The crisis of the capitalist system (III) (T. Postolache) 22
- Economic talks with Dr. Abdur Rahman 24
- The exaggerated level of the interest rate and the worsening of the situation of the developing countries (Ioan Popa, Irina Bolomei) 25
- Changes in the hierarchy of the big monopolistic companies in U.S.A. (Chira Nedelea Părăluță) 28

DANS LE NUMERO

- La 7e édition de la Foire Internationale de Bucarest. Commerce-coopération-développement (Nicolae Suciu) 8
- La diminution continue de la consommation de matières premières et de matériaux — un facteur décisif de l'accroissement de l'efficacité (Barbu Gh. Petrescu) 12
- L'informatisation des structures économiques et sociales (II) (M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă) 17
- Ecoles ● courants ● économistes. La crise du système capitaliste (III) (T. Postolache) 22
- Discussions économiques avec dr. Abdur Rahman 24
- Le niveau élevé des taux d'intérêt et l'aggravation de la situation des pays en voie de développement (Ioan Popa, Irina Bolomei) 25
- Modifications dans la hiérarchie des grandes sociétés monopolistes des Etats Unis (Chira Nedelea Părăluță) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Седьмая Бухарестская Международная Ярмарка. Торговля-сотрудничество развитие (Николае Сучиу) 8
- Неуклонное сокращение расхода сырья и материалов, решающий фактор повышения эффективности (Барбу Г. Петреску) 12
- Информатизация экономических и социальных структур (II) (М. Драгănescу, Н. Бадеа-Динкă) 17
- Школы ● течения ● экономисты. Кризис капиталистической системы (III) (Т. Постолаче) 22
- Экономические беседы с доктором Рахманом 24
- Чрезмерный уровень процентов и ухудшение положения развивающихся стран (Иоан Попа, Ирина Боломей) 25
- Изменения в иерархии крупных монополистических компаний Соединенных Штатов (Чира Неделея Пăрăлуță) 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

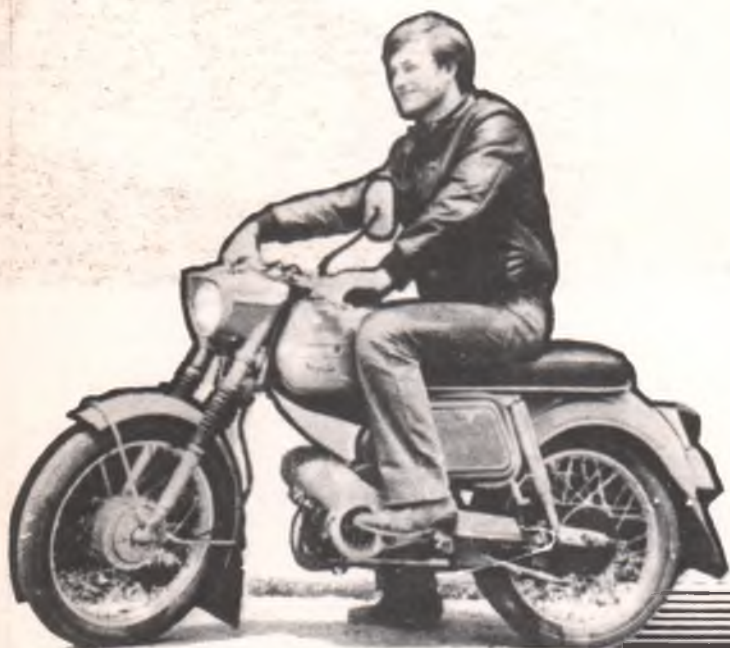
Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1, București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

UN VEHICUL RAPID ȘI ECONOMIC PENTRU 2 PERSOANE
MOBRA SUPER

- Viteza maximă: 60 km/oră
- Consum de combustibil: 2,5 litri/100 km
- Cutia de viteze: 4 trepte
- Preț: 7800 lei
- Termenul de garanție este de 6 luni sau 6000 de km parcurși

REȚINEȚI!

**MOBRA SUPER — UN VEHICUL RAPID
ȘI ECONOMIC PENTRU 2 PERSOANE**

afecom

Produse din carne, legume, fructe, ca și băuturi răcoritoare,
care conțin vitamine și au valoare nutritivă, vă oferă:

**ÎNTRERINDEREA DE PRODUCERE, VALORIFICARE ȘI INDUSTRIALIZARE
A LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR — BERGENI**

Fabrica „FLORA” — Șos. Viilor nr. 55, sector 5, telefon 238970

Lei 5
(inclusiv suplimentul)